

**КӨП КӨРСӨТКҮЧТӨР БОЮНЧА КЛАСТЕРДИК ИЗИЛДӨӨ
КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ
2018**

Негизги жыйынтыктардын статистикалык сүрөттөрү

Майы, 2019

USAID
ОТ АМЕРИКАНСКОГО НАРОДА

unicef
for every child

КӨП КӨРСӨТКҮЧТӨР БОЮНЧА КЛАСТЕРДИК ИЗИЛДӨӨ КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ 2018

***Негизги жыйынтыктардын
статистикалык сүрөттөрү***

Май, 2019

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн.

Глобалдык КККИ программасы ЮНИСЕФ тарабынан 1990-жылдары эл аралык деңгээлде салыштырылуучу балдардын жана аялдардын абалынын кеңири спектрдеги көрсөткүчтөрү жөнүндө маалыматтарды жыйноодо өлкөлөргө жардам көрсөтүү үчүн үй чарбаларын сурамжылоонун эл аралык көп максаттуу программасы катары иштелип чыккан. КККИ сурамжылоолорунда негизги көрсөткүчтөр, алар өлкө саясаттарында, программаларда жана өнүктүрүүнүн улуттук пландарында пайдалануу үчүн, ошондой эле Туруктуу өнүктүрүүнүн максаттарына (ТӨМ) жетишүүдө прогресске жана эл аралык деңгээлде макулдашылган башка милдеттенмелерге байкоо жүргүзүүгө өлчөнөт.

Бул баяндаманын максаты КККИ Кыргызстан, 2018 өз убагында жайылтууну жана пайдаланууну жеңилдетүү болуп эсептелет. Баяндамада сурамжылоонун усулдугу жөнүндө толук маалымат, ошондой эле КККИ бардык стандарттуу таблицалары камтылган. Баяндамага сурамжылоонун негизги корутундуларынын бир катар түшүрүлгөн статистикалык сүрөттөрү тиркелет.

Глобалдык КККИ программасы жөнүндө кошумча маалыматты mics.unicef.org сайтынан алууга болот.

Сунушталган шилтеме:

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети, БУУнун (ЮНИСЕФ) Балдар фонду. Кыргыз Республикасы. Көп индикаторлук кластердик изилдөө 2018. Жыйынтык отчет. Бишкек, Кыргыз Республикасы: Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети, БУУнун (ЮНИСЕФ) Балдар фонду.

Отчетто жазылган маалыматтарды кайра басууда, цитата келтиргенде жана башкача колдонууда ушул отчетко милдеттүү түрдө шилтеме кылуу керек.

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети

720033, Бишкек ш., Фрунзе көч., 374

тел.: (+996 312) 625747, 324635

факс: (+996 312) 660138

интернет: www.stat.kg

БУУнун (ЮНИСЕФ) Балдар фонду

720040, Бишкек ш., Чүй пр., 160

тел.: (+996 312) 611224, 611227

факс: (+996 312) 611191

интернет: www.unicef.org

Мазмуну

Тандап алуунун жана сурамжылоонун мүнөздөмөсү	4
Балдардын өлүмү	7
Төрөлүү жана төрөлүүнү пландоо	9
Эненин жана ымыркайдын саламаттыгын коргоо	13
АИВ/СПИД	17
Кургак учук	19
Балдардын ден соолугу жана ооруларды дарылоо	21
Ымыркайларга жана эрте жаш курактагы балдарга тамак берүү	24
Балдардын тамактануу абалы	26
Жаш курактагы балдардын өнүгүүсү	28
Башталгыч класстарда окутуу жана ата-энелердин катышуусу	30
Билим берүү	33
Төрөлүүнү каттоо	37
Балдарды жазалоо	39
Балдар эмгеги	41
Бала кезинде никеге туруу	43
Коопсуздук жана коргоо	45
ЖМК, байланыш жана Интернет	47
Ичүүчү суу, санитария жана гигиена - WASH	51
Үй чарбаларда энергияны колдонуу	56
Миграция жана балдардын жашоо формасы	58
Социалдык төлөмдөр	61
Өспүрүмдөр	64
Гендердик теңдик	68

Кыргызстан

2018

Тандап алуунун жана сурамжылоонун мүнөздөмөсү

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

Жооп бергендердин үлүшү

unicef

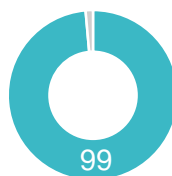
Саны

Жооп бергендердин үлүшү

Үй чарбалары

Тандап алууга
киргендер
Киши киргендер
Сурамжылоого
алынгандар

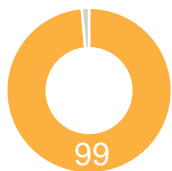
7 200
7 065
6 968

Аялдар (15–49 жаш)

Сурамжылоонун
критерийлерине жооп...
Сурамжылоого
алынгандар

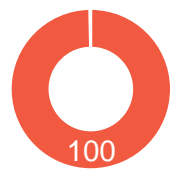
5 826
5 742

5 жашка чейин курактагы балдар

Критерийлерге жооп
бергендер
Сурамжылоого алынган
энелердин/балдарды
караган адамдардын саны

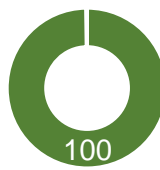
3 552
3 546

Балдар (5–17 жаш)

Критерийлерге жооп
бергендер
Сурамжылоого алынган
энелердин/балдарды
караган адамдардын саны

3 897
3 889

Сурамжылоону ишке ашыруу

Аткаруучу - мекеме:
Улуттук статистика
комитети

Тандап алуу негизи:
Калкты жана турак жай
фондун каттоо 2009-ж.

Тизмелерди жана
карталарды түзүү
Май-Июль, 2018

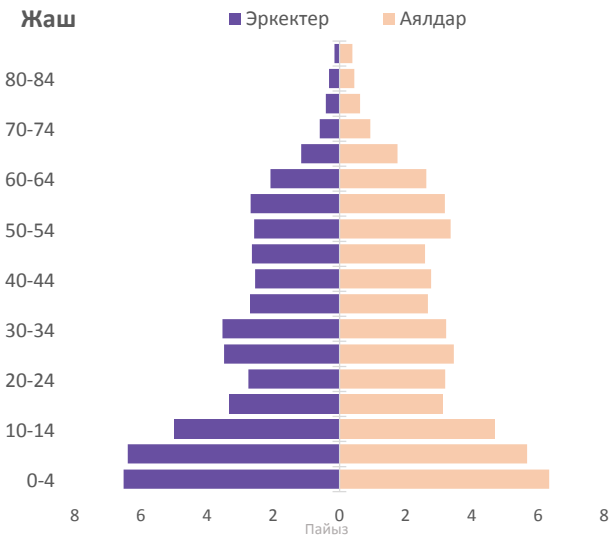
Интервьюерлерди окутуу:
Август, 2018

Жериндеги иштер:
Сентябрь-Ноябрь, 2018

Суроолор тизмектери:
Үй чарбасы
Аялдар (15–49 жаш)
5 жашка чейин курактагы
балдар
Балдар (5–17 жаш)
Медициналык
мекемелерден
вакцинация туралуу
маалымат чогултуу
боюнча суроолор

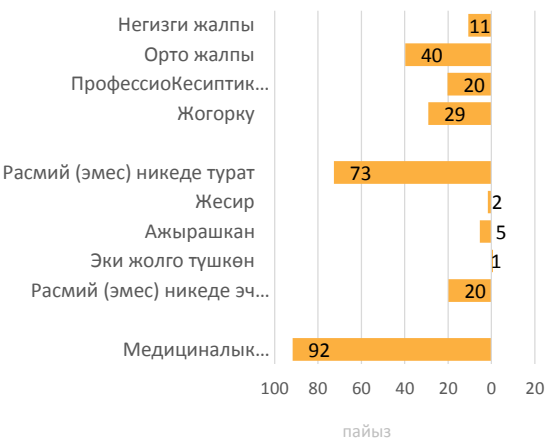
Суралуучу калктын мүнөздөмөсү

Үй чарбалардын калкынын жаш курактык жана жыныстык түзүмү

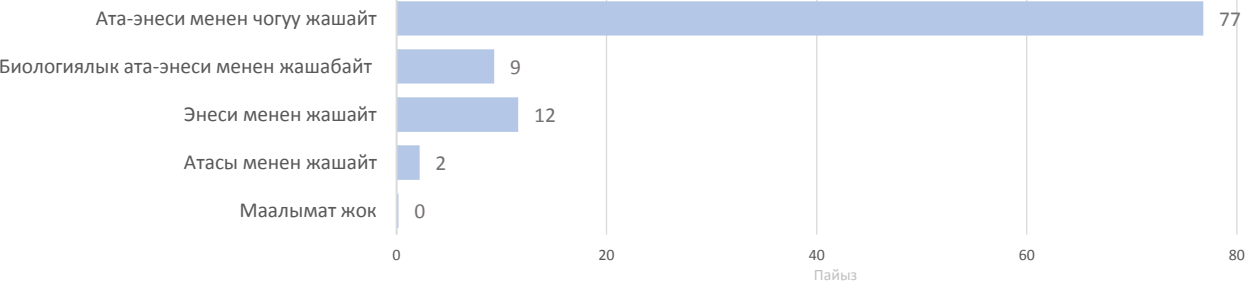
Үй чарбалардын калкынын жаш курактык тобу жана жыныстык түзүмү боюнча пайыздык бөлүштүрүү

Аялдардын профили

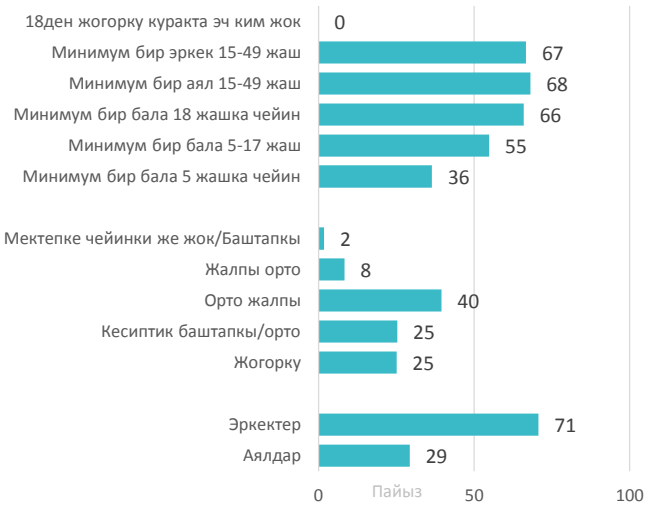
15-49 жаштагы аялдардын жана эркектердин негизги мүнөздөмөлөрү боюнча пайыздык үлүштөрү

Балдардын жашоо шарттары*

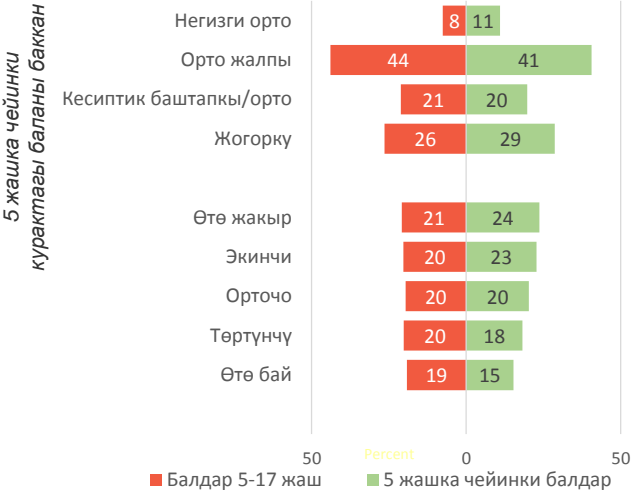
0-17 жаштагы балдардын жашоо шарттары боюнча пайыздык бөлүштүрүүсү
*0-17 жаштагы балдар

Үй чарбалардын курамы жана мүнөздөмөсү
Үй чарбасынын башчылары

Үй чарбалардын тандалган мүнөздөмөлөр боюнча пайыздык үлүшү

Балдардын профили

5 жашка чейинки жана 5-17 жаштагы балдардын негизги мүнөздөмөлөрү боюнча пайыздык үлүштөрү

Калктын региондук бөлүштүрүүсү (пайыз)

Облустар	Үй чарбалар	Аялдар	5 жашка чейинки балдар	Балдар 5-17 жаш
Кыргызстан	100	100	100	100
Баткен	7	7	9	7
Джалал-Абад	17	16	19	16
Ысык-Көл	8	7	7	9
Нарын	5	4	4	5
Ош	21	21	24	20
Талас	4	4	4	5
Чүй	15	15	14	16
Бишкек ш.	19	22	14	18
Ош ш.	4	4	5	4

Негизги идеялар

- Критерийлерге төп келген аялдардын, 5-17 жаштагы балдардын, 5 жашка чейинки балдарды караган адамдардын, үй чарбалары боюнча жоопторунун деңгээли дээрлик 100 пайызды түздү.
- Үч үйчарбанын экөөсүндө, жок дегенде 0-17 жаштагы бир бала бар.
- Дээрлик 36% же үйчарбалардын үчтөн биринде кеминде бир, 5 жашка чейинки бала бар.
- 8 пайыз балдар өзүнүн биологиялык ата-энеси менен жашашпайт. Калгандарынан 9 пайызы энеси менен гана жана 2 пайызы атасы менен гана жашашат.
- 29% үй чарбаны аялдар башкарышат.
- 5 жашка чейинки балдардын жарымынан көбүнүн (52%) энесинин/камкорчусунун билими жогорку, орто же негизги орто
- Ар бир төртүнчү бала энеси жогорку билимдүү үй бүлөдө жашайт.

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк

жаатындагы ЮНФПА фондунун мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 тандап алуу жана сурамжылоо мүнөздөмөлөрү боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө

баяндаманын SR.1.1, SR.5.1W, SR.5.2, SR.5.3 жана SR.2.3 таблицаларынан таба аласыздар. Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

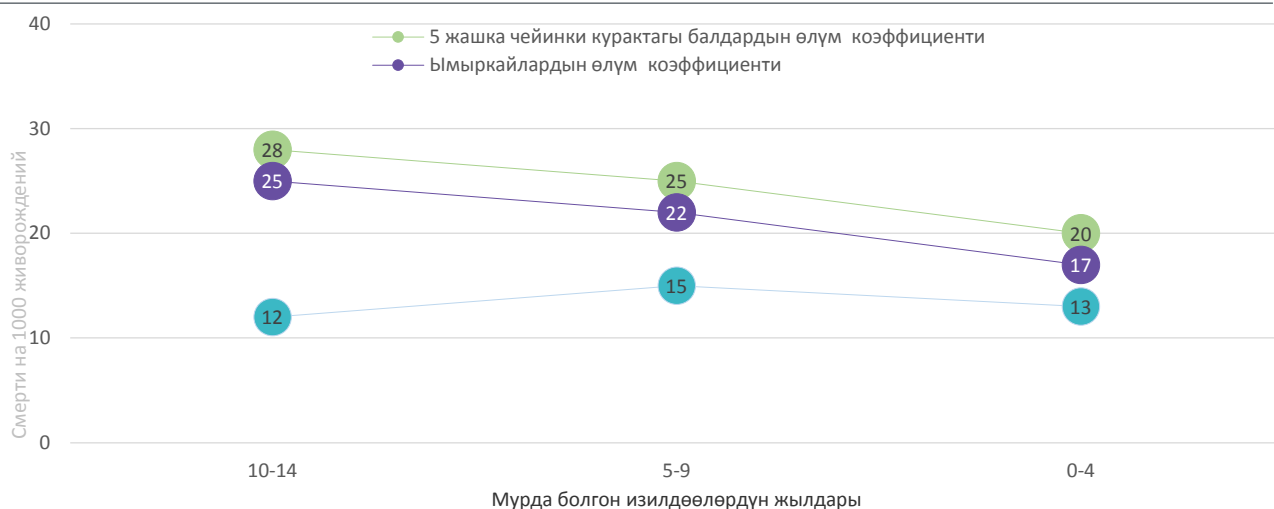
Кыргызстан 2018

Балдардын өлүмү

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

5 жашка чейинки курактагы балдардын өлүм коэффициенти

Мурда болгон изилдөөлөрдүн жылдары	Неонаталдык өлүм коэффициенти: ТӨМ 3.2.2	Постнеонаталдык өлүм коэффициенти	Ымыркайлардын өлүм коэффициенти	Балдар өлүм коэффициенти	5 ж. чейинки курактагы балдардын өлүм коэффициенти: ТӨМ 3.1.2
0-4	13	4	17	3	20
5-9	15	7	22	3	25
10-14	12	13	25	2	28

Неонаталдык өлүм: жашоонун биринчи айында өлүү мүмкүндүгү

Постнеонаталдык өлүм: ымыркай өлүмү менен неонаталдык өлүмдүн ортосунда коэффициенттердин ар түрдүүлүгү

Ымыркай өлүмү (${}_1q_0$): бир жашка чейин куракта өлүү мүмкүндүгү

Бала өлүмү (${}_4q_1$): бир жаштан беш жашка чейин куракта өлүү мүмкүндүгү

Беш жашка чейин курактагы бала өлүмү (${}_5q_0$): беш жашка чейин куракта өлүү мүмкүндүгү

Негизги идеялар

- Беш жашка чейин курактагы балдар өлүмү коэффициенти тирүү төрөлгөн 1000 балага 19 баланы түзөт.
- Ымыркай өлүмү коэффициенти-17 бала, Неонаталдык өлүм коэффициенти тирүү төрөлгөн 1000 балага - 13 бала, ошентип, бардык 5жашка чейинки өлгөн балдардын 89% 1 жашка чейинки балдар түзөт, а калган ¼ балдар

бир жашка чейин өмүрүнүн биринчи айында өлгөн.

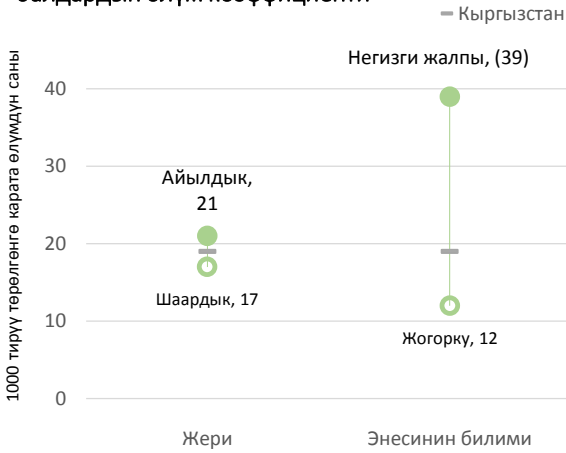
- 5 жашка чейинки балдар өлүмүнүн коэффициенти айыл жергесинде жакыр квинтилдеги үй чарбаларда жана ошондой эле билим деңгээли төмөн энелердин балдары арасында көбүрөөк.
- 5 жашка чейинки балдар өлүмүнүн деңгээли, төрөттөр арасы 2 жыл ичинде болгондор,

төрөттөр арасы 4 жана андан көп жыл болгондорго караганда 3,6 жолу көп (29 өлгөн бала тирүү төрөлгөн 1000 балага 8өлгөн бала).

- Акыркы 15 жылда, 5 жашка чейинки балдар өлүмүнүн көрсөткүчү туруктуу төмөндөп келет.

Социалдык-экономикалык мүнөздөмөлөр жана жери боюнча бөлүү менен 5 жашка чейинки курактагы балдардын өлүм коэффициенти

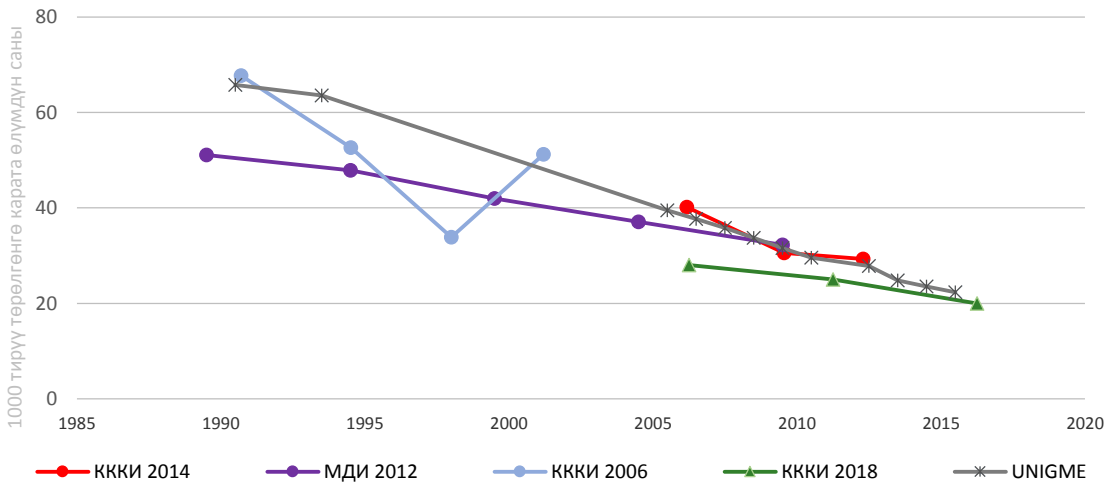

Демографиялык тобокелдик факторлору боюнча бөлүү менен 5 жашка чейинки курактагы балдардын өлүм коэффициенти

Социалдык-экономикалык мүнөздөмөлөр, жашаган жери жана демографиялык тобокелдик факторлору боюнча бөлүү менен сурамжылоого чейинки, 5 жашка чейинки курактагы балдардын өлүм коэффициенти
( ) – көрсөткүчтөр 250-499 такталбаган байкоолорго негизделген.

5 жашка чейинки балдардын өлүмүнүн тенденциялары

Жогоруда көрсөтүлгөн графиктеги маалыматтын баштапкы берилмелерин, КККИ 2018, КККИ 2014, КККИ 2006 и МДИ 2012, UNIGME тышкары, баяндамарынан алынды, аталган баяндамаларды БУУ нун өлүмдү баалоо боюнча мекемелер аралык тобунун порталынан жүктөп алсаңыз болот.

Балдар өлүмү боюнча маалыматтын баштапкы берилмелери www.childmortality.org БУУ нун өлүмдү баалоо боюнча мекемелер аралык тобунун порталында жарыяланат. Бир булактан алынган маалыматтар БУУ нун өлүмдү баалоо боюнча мекемелер аралык тобунун порталынан айырмаланышы мүмкүн, себеби, БУУ нун өлүмдү баалоо боюнча мекемелер аралык тобу баалоолорду кыска убакыт аралыгын же календарлык жылдарды (эгер маалымат бар болсо) колдонуу менен кайра санап чыгат.

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн.

Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 балдардын өлүмүнө тиешелүү боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу.

Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманын CS.1, CS.2 жана CS.3

таблицаарынан таба аласыздар.

Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

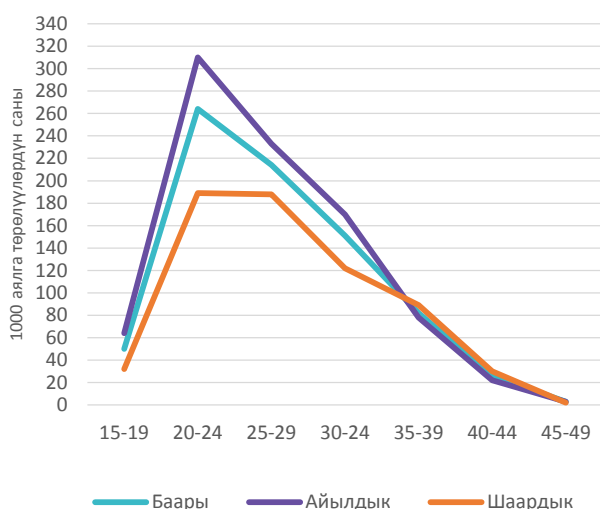
Төрөлүү жана төрөлүүнү пландоо

Көп көрсөткүчтөр
боюнча кластердик

Төрөлүү

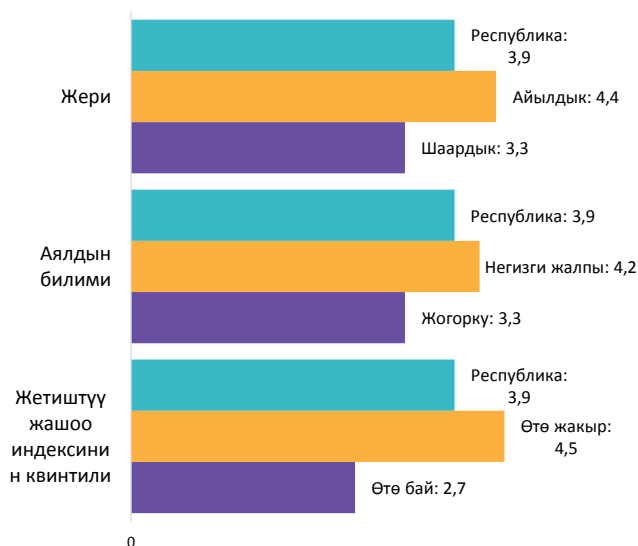

Төрөлүүнүн жаш курактык коэффициенти

Төрөттүн жаш курактык коэффициенти (ТЖКК) - бул 1000 аялга эсептегенде көрсөтүлгөн ошол эле мезгилге белгилүү бир жаш курактык топто аялдардын орточо санына мурдагы 3 жылда тирүү төрөлгөндөрдүн санынын катышы.

Төрөлүүнүн суммаланган коэффициенти

Төрөлүүнүн суммаланган коэффициенти- бул 15-49 жаш курагындагы аялдардын беш жылдык жаш курактык топторуна эсептелген төрөттүн жаш курактык коэффициенттеринин суммасы. ТСК төрөттүн учурдагы деңгээлин сактоодо бүтүндөй репродуктивдүү мезгил ичинде (50 жашка) бир аял төрөй турган балдардын орто санын билдирет.

Өспүрүмдөр арасында төрөт коэффициенти (15-19 жаш); ТӨМ 3.7.2

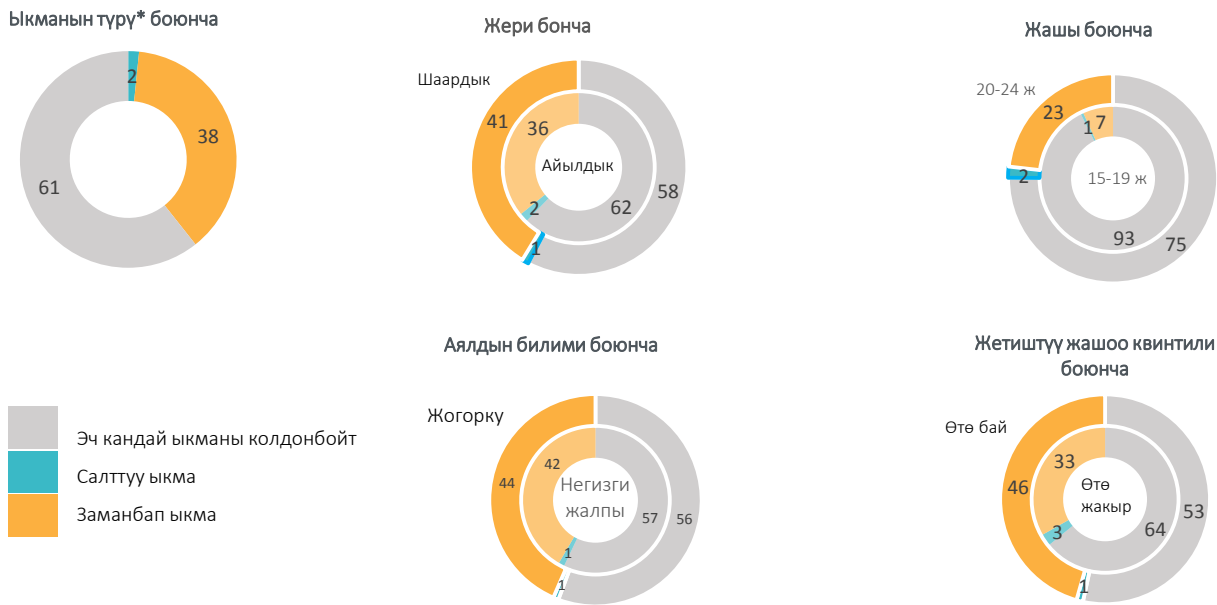

15–19 жаш курагындагы аялдар арасында төрөттүн жаш курактын коэффициенти

ТӨМ 3.7.2 көрсөткүчү өспүрүмдөр арасында төрөттүн жаш курактык коэффициенти, ТӨМ 3.7 максатына кирет: 2030-жылга чейин жыныстык жана тукум улоо саламаттыгы үчүн жалпы жеткиликтүүлүктү иш чаралар менен камсыз кылуу, үй-бүлөнү пландаштыруу, маалымат таркатуу жана билим берүү, ошону менен бирге тукум улоо саламаттыгын мамлекеттик стратегияларга жана программаларга киргизүү. Өспүрүмдөрдүн кош бойлуулугун азайтуу жана бул нерсеге алып келген көпчүлүк себептерди жоюу сексуалдык жана тукум улоолук саламаттыктын жакшыртуусуна жана өспүрүмдөрдүн социалдык-экономикалык бакубаттуулугуна алып келет. Кыздардын эрте кош бойлуулугун алдын алуу, алардын ден соолугунун саламаттыгын сактоо жана ымыркайлардын өлүмүнүн кыскартуусу өтө маанилүү иш чара болуп эсептелет.

Төрөлүүнү пландоо

Ар кандай мүнөзмөлөр боюнча төрөлүүнү пландоо жолдору

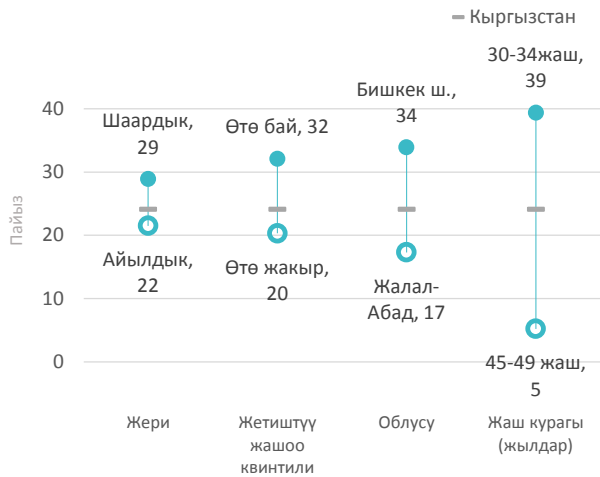

Контрацепциянын тигил же бул ыкмаларын колдонгон (же өнөктөшү колдонгон) азыркы учурда расмий (эмес) никеде турган 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү.

*Контрацепциянын заманбап ыкмалары төмөнкүлөрдү камтыйт: аялдар жана эркектер стерилизациясы, ВМС, инъекция, имплантаттар, таблеткалар, эркектер жана аялдар презервативдери, диафрагмалар, көбүк/гель
Салттуу ыкмаларда мезгилдүү өзүн кармай билүү, үзгүлтүккө учураган жыныстык катыш жана башка ыкмалар колдонулат

Төрөлүүнү пландоодогу керектөөлөрдү канаттандыруу

Төрөлүүнү пландоодогу керектөөлөрдү канаттандыруу – Төрөт аралыгы

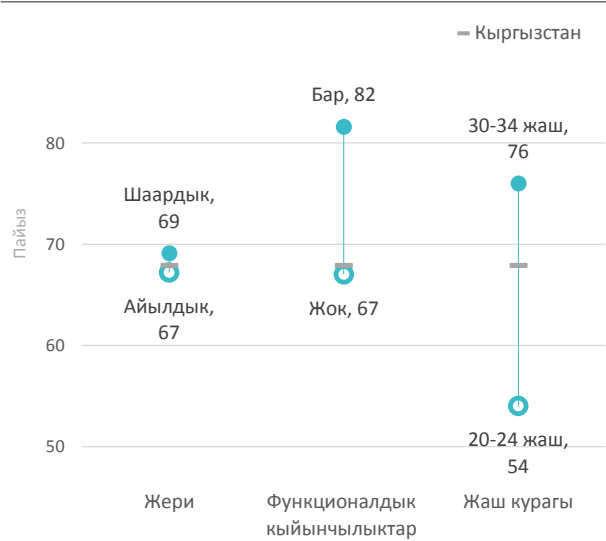
Никеде турган жана төрөлүүнү пландоого керектөөсү канааттанган (төрөттөр аралыгы боюнча) 15-49 жаш курагындагы аялдардын жалпы мүнөздөмөлөр боюнча пайыздык үлүшү

Төрөлүүнү пландоодогу керектөөлөрдү канаттандыруу – Чектөө

Никеде турган жана төрөлүүнү пландоого керектөөсү канааттанган (Чектөөлөр боюнча) 15-49 жаш курагындагы аялдардын жалпы мүнөздөмөлөр боюнча пайыздык үлүшү

Контрацепциянын заманбап ыкмалары менен канаттандырылган, үй-бүлөнү пландоодо керектөө–ТӨМ 3.7.1

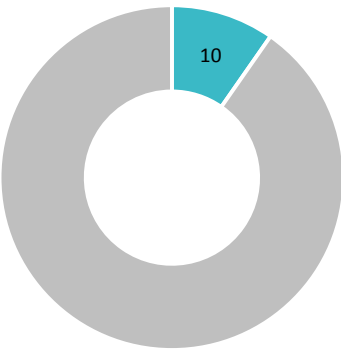
Заманбап ыкмалардын (ТӨМ 3.7.1 көрсөткүчү) жардамы менен үй-бүлөнү пландоону канааттандыруу керектөөнүн пайызы үй-бүлөнү пландоо жаатында программаларга жана кызматтарга жалпы колдонууну камсыз кылуу боюнча баалоого пайдалуу. Кош бойлуулукту алдын алуунун натыйжалуу ыкмаларына мүмкүндүк алуу жана пайдалануу аялдарга жана алардын өнөктөштөрүнө балдарды төрөө мөөнөттөрү жана балдардын саны жөнүндө эркин жана ойлонулган чечим кабыл алуу боюнча өз укуктарын жүзөгө ашырууга, ошондой эле маалымат, билим жана ыкмаларга ээ болууга мүмкүндүк берет. Заманбап ыкмалардын жардамы менен үй-бүлөнү пландоонун канааттандыруу керектөөсү, ошондой эле эне жана баланын ден соолугуна өбөлгө түзүп, жагымсыз натыйжаларга байланыштуу тобокелдиги жогору топко таандык болгон күтүүсүз жана тез-тез кош бойлуулуктардын алдын алат.

Төрөлүү жана төрөлүүнү пландоо, региондор боюнча маалымат

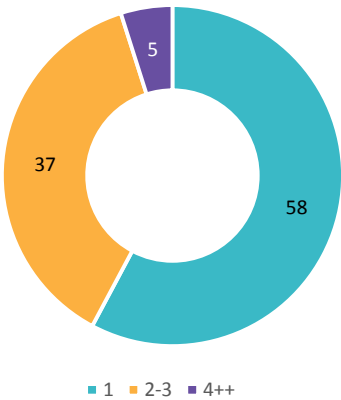
Облустар	Өспүрүмдөр арасында төрөө коэффициенти	Төрөлүүнүн суммаланган коэффициенти	18 жашка чейинки бала төрөө	Никеле турган жана заманбап контрацепция ыкмасын колдонгон аялдар	Төрөлүүнү пландоону канаттанбаган керектөө	Заманбап ыкмалардын жардамы менен контрацепцияны канааттандыруу керектөө
Кыргызстан	50	4	3	38	19	67
Баткен	(52)	(4)	2	26	28	49
Жалал-Абад	(65)	(5)	5	25	21	56
Ысык-Көл	41	4	2	35	19	65
Нарын	(64)	(5)	2	48	12	80
Ош	90	5	2	37	16	71
Талас	(*)	(*)	7	50	13	79
Чүй	50	4	2	45	19	71
Бишкек ш.	6	3	2	46	20	70
Ош ш.	77	4	3	39	17	71

*18 жашка чейин тирүү балдарды төрөгөн 20-24 жаштагы аялдардын пайызы
(*) - көрсөткүчтөр 125 кем эмес такталбаган байкоолорго негизделген
( ) - көрсөткүчтөр 125-499 эмес такталбаган байкоолорго негизделген

Минимум бир жолу индуцирленген боюнан алдырууну жасаткан аялдардын пайыздык үлүшү

Аялдар арасында бойдон алдыруунун саны боюнча пайыздык бөлүштүрүүсү

Качандыр бир жолу индуцирленген боюнан алдырууну жасаткан аялдардын пайыздык үлүшү жана бойдон алдыруунун саны боюнча пайыздык бөлүштүрүүсү

Негизги идеялар

- Кыргызстанда суммардык төрөт коэффициенти изилдөөнүн негизинде бир аялга 3,9 төрөлүү туура келет;
- Айыл жергесинде, ошондой эле жашоо-турмушунун деңгээли төмөн жана билими төмөнкү баскыктагы аялдардын төрөтү жогору;
- Өспүрүмдөр арасындагы төрөт в айыл жергесинде шаар аймактарына караганда 2 эсе жогору (1000 аялга 32ге каршы 64 ымыркай);
- Никеси бар аялдардын үчтөн бирден көбү (39%) контрацепциянын кайсы бир ыкмасын колдонгон, анын ичинде аялдардын 38% - контрацепциянын заманбап ыкмаларын колдонгон;
- Шаар жеринде, ошондой эле билими жогорку баскыктагы жана жашоо-турмушунун деңгээли жогору жашаган аялдардын арасында контрацепциянын ыкмаларын колдонгондордун үлүшү жогору;
- 15-19 жаштагы өспүрүмдөр бойго жеткен аялдарга караганда контрацепция каражаттарын сейрек колдонушат. Бул курактагы аялдардын 7% гана контрацепциянын тигил же бул ыкмасын колдонот;
- Никеси бар аялдардын 39% төрөттү пландоодо канааттандырылгыч керектөөгө ээ (24% - төрөт мөөнөтүн пландоо үчүн жана 15% - төрөттү чектөө үчүн);
- Үй-бүлөнү пландоого муктаж болгон үй-бүлөлүү аялдардын 67% ы контрацепциянын заманбап ыкмаларынын жардамы менен канааттандырылды.
- 15-49 жаштагы никеси бар аялдардын 19% үй-бүлөнү пландоо боюнча муктаждыктары канааттандыраарлык эмес;
- Жалпысынан алганда, 15-49 жаштагы аялдардын 9,7% бойдон алдыруу жасаткан. Жасалма боюнан алдыруу кылган көпчүлүк аялдар бир гана жолу боюнан алдырганын билдиришкен (57,8 пайыз); 37,3 пайызы эки-үч жолу жасалма боюнан алдыруу жасаткан, дээрлик 5 пайызы төрт же андан көп боюнан алдырууну жасаткан. Жасалма бойдон алдыруулардын дээрлик көпчүлүгү Ош (13,2%), Чүй (13,1%) жана Жалал-Абад (12,7%) шаарларында, ошондой эле 29-35 жаш курактагы аялдар (17,4%) арасында болгон.

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк

жаатындагы ЮНФПА фондунун мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Төрөлүү жана төрөлүүнү пландоо боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө

баяндаманын ТМ.1.1, ТМ.2.1, ТМ.2.2W, ТМ.2.3W, ТМ.3.1 жана ТМ.3.3 таблицаларынан таба аласыздар. Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

Энени жана ымыркайдын саламаттыгын коргоо

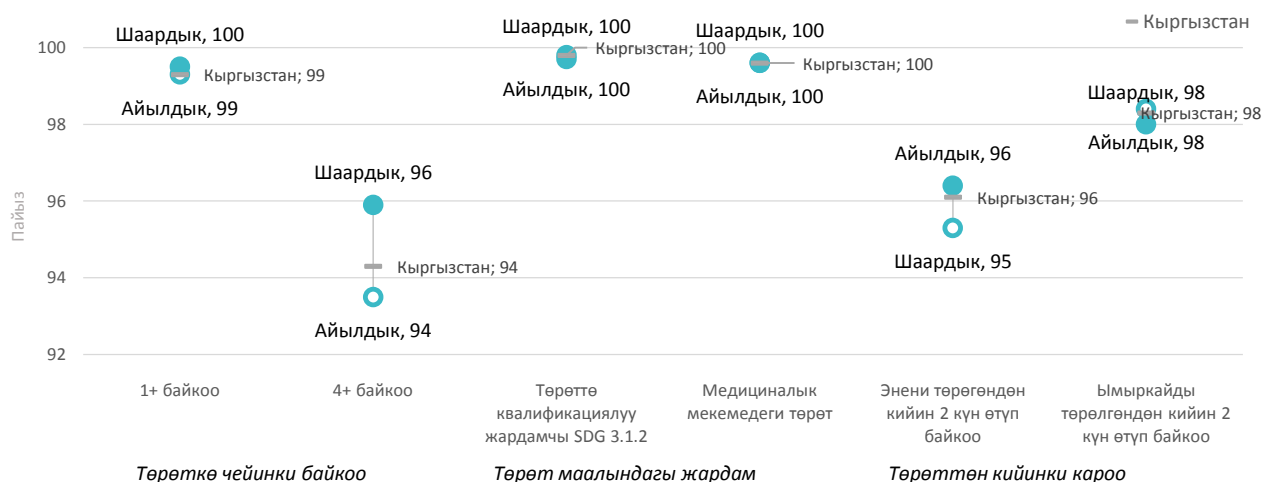

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

Энени жана ымыркайдын саламаттыгын
коргоонун негизги элменттери

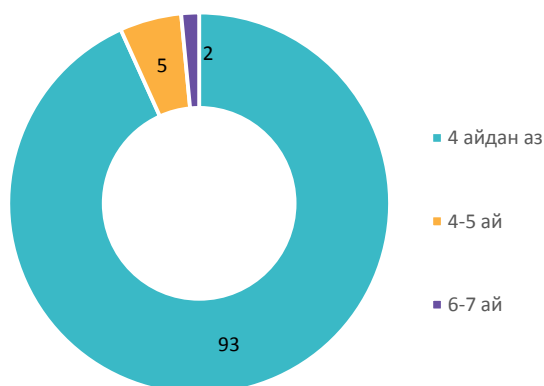

Энени жана ымыркайдын саламаттыгын коргоо, чөйрөлөр боюнча бөлүү

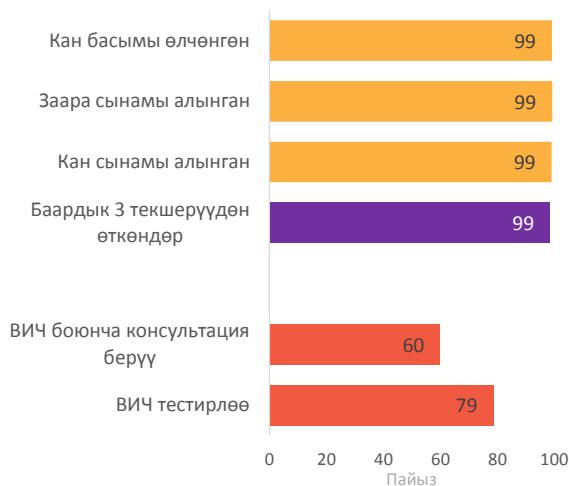
Акыркы 2 жылда тирүү бала төрөгөн жана акыркы төрөтүү тирүү баланы төрөө менен аяктаган, квалификациялуу медициналык кызматкердин катышуусунда өткөн 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү (ТӨМ 3.1.2), акыркы тирүү баланы төрөгөндөн кийин медициналык мекемеде болгон, Медициналык мекемеде жайгашкан учурда же төрөлгөндөн кийин алгачкы 2 суткада төрөттөн кийинки байкоо үчүн келген же төрөлгөндөн кийин үйүнө чыккан абалда байкоодо болгондор, чөйрөлөр боюнча

Төрөткө чейинки байкоонун алкагында биринчи кароо

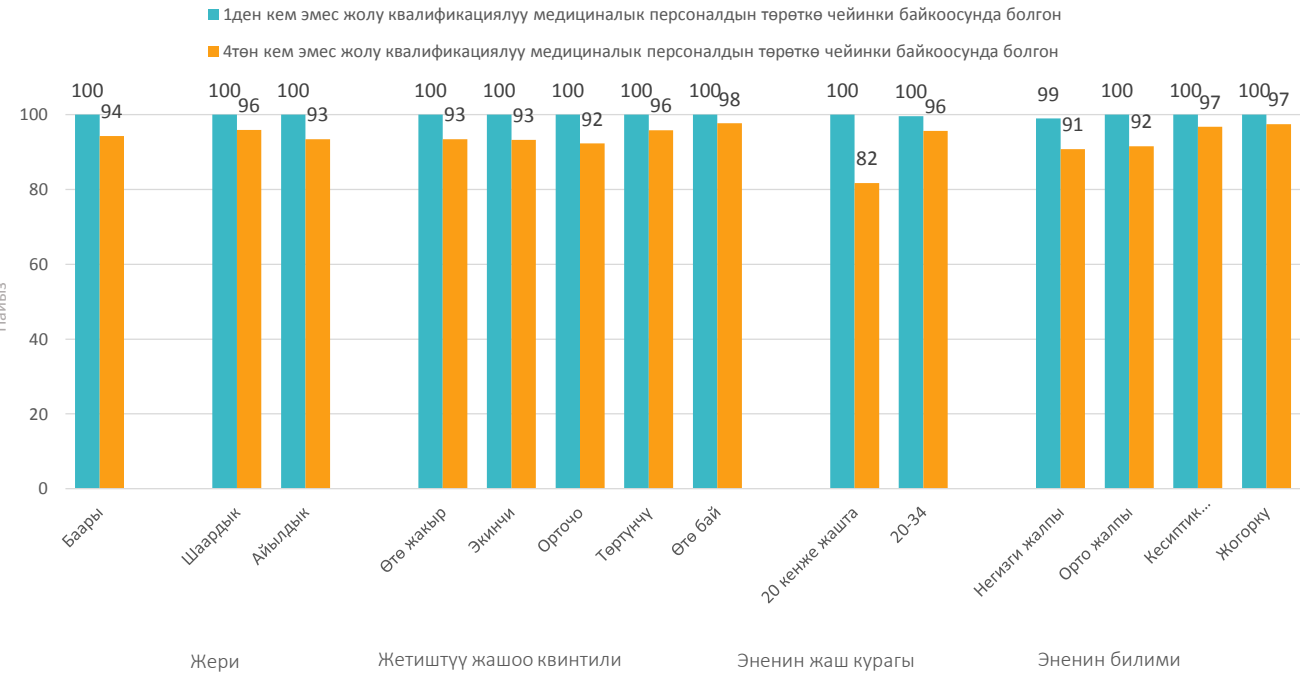
Акыркы 2 жылда тирүү бала төрөгөн жана тирүү бала төрөөгө алып келген акыркы кош бойлуулук ичинде минимум бир жолу квалификациялуу медициналык персоналда байкалган жана төрөткө чейинки байкоо алкагында убакты боюнча биринчи көзөмөлгө келген 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү.

Төрөткө чейинки байкоолор менен камтуу

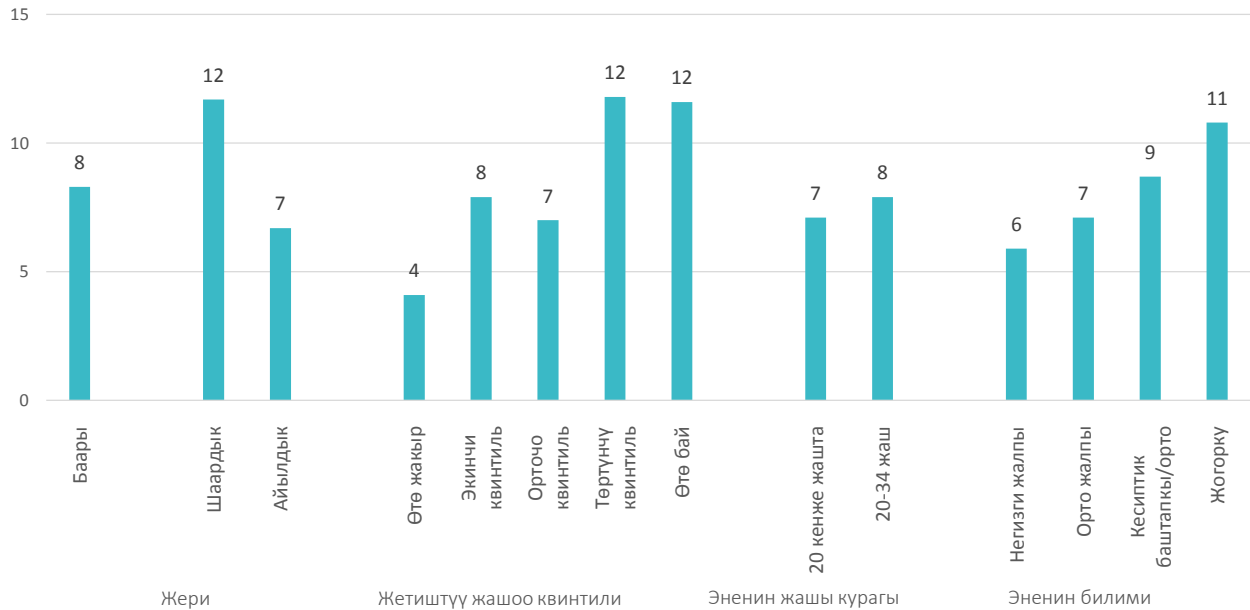
Төрөткө чейинки байкоонун алкагында кан басымы жок дегенде биринчи жолу өлчөнгөн жана зара жана кан сынамы алынган, жана төрөткө чейинки байкоо мезгилинде алар сунуштагандыгын жана алар ВИЧ тестирилөөдөн өтүүгө макул болгон жана жыйынтыгын алган акыркы 2 жылда тирүү бала төрөгөн жана акыркы кош бойлуулуктан кийин тирүү бала төрөгөн 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү.

Төрөткө чейинки байкоолор менен камтуу ар кандай мүнөздөмөлөр боюнча

Акыркы 2 жылда тирүү бала төрөгөн жана тирүү бала төрөөгө алып келген акыркы кош бойлуулук ичинде бирден кем эмес жана 4 төн кем эмес жолу квалификациялуу медициналык персоналдын байкоосунда болгон 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү.

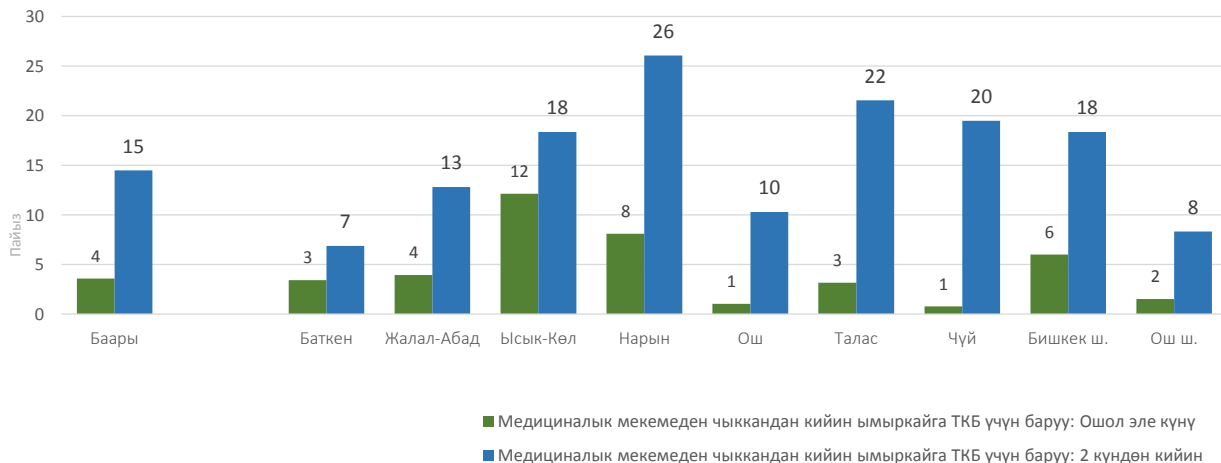
Кесардык кесүү, ар кандай мүнөздөмөлөр боюнча

Ар кандай мүнөздөмөлөр боюнча, акыркы 2 жылда тирүү бала төрөгөн жана акыркы тирүү баланы төрөтүү кесардык кесүү менен болгон 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык.

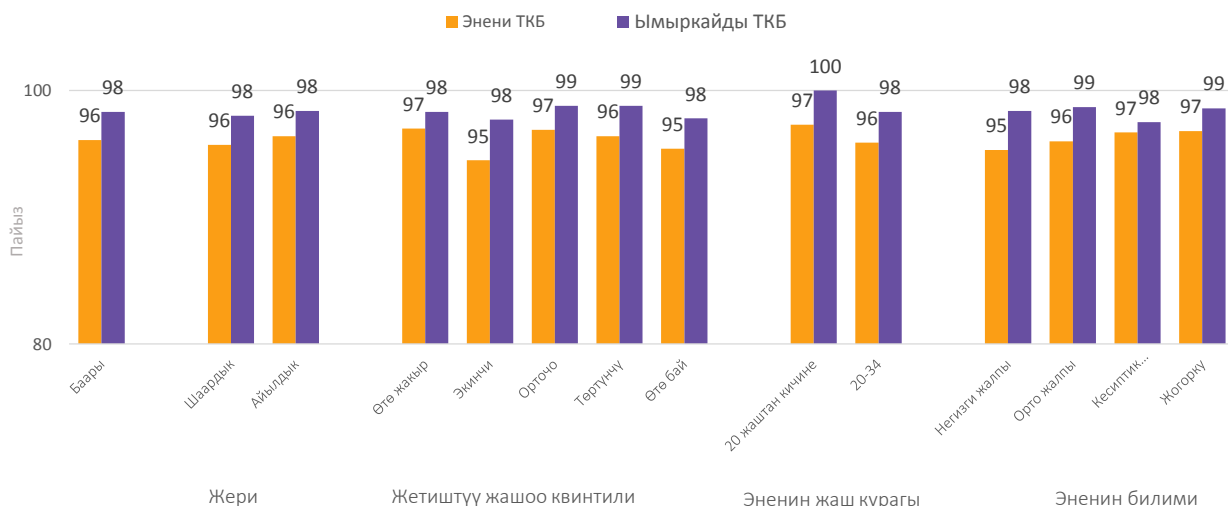

Ымыркайларды төрөттөн кийинки кароо

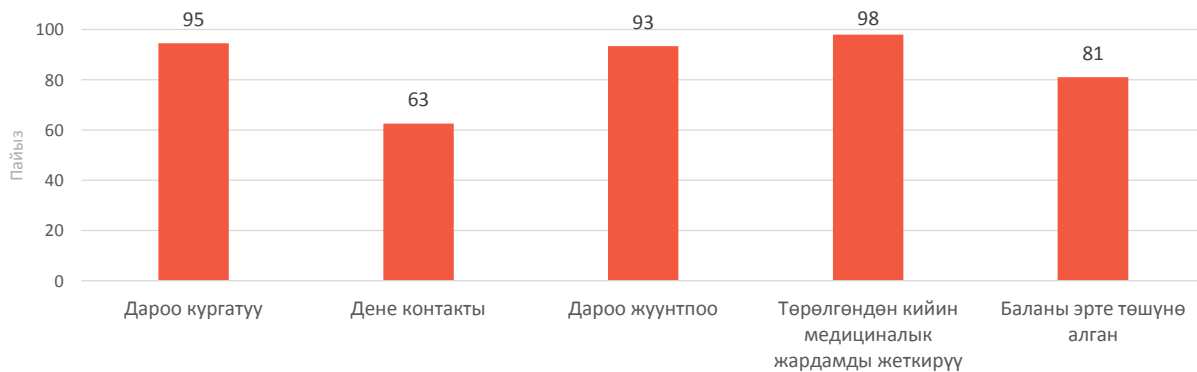
Төрөлгөндөн кийин үйүнө чыккан абалда байкоодо болгон, акыркы 2 жылда тирүү бала төрөгөн жана акыркы тирүү төрөлгөн балдары 15-49 жаш курагындагы аялдардын Облустар баюунча пайыздык үлүшү

Төрөттөн/төрөлгөндөн кийин 2 күн ичинде ТКБ, ар кандай мүнөздөмөлөр боюнча.

Акыркы эки жылда тирүү бала төрөгөн, ага ылайык энеси жана баласы төрөттөн кийинки алгачкы эки күндө каралгандыгы боюнча 15-49 жаш курагындагы аялдардын ар кандай мүнөздөмөлөрү боюнча пайыздык бөлүштүрүү.

Жаңы төрөлгөндөрдү төрөттөн кийин байкоо кызматтары менен камтуу

Акыркы 2 жылда тирүү бала төрөгөн, акыркы тирүү төрөлгөн баласы төрөлгөндөн кийин дароо кургатылган 15-49 жаш курагындагы аялдарды пайыздык бөлүштүрүү, "териден териге" байланышын камсыздаган балдардын пайыздык үлүшү жана баланы биринчи жуунткан убакытка ылайык ар кандай мүнөздөмөлөр боюнча пайыздык бөлүштүрүү.

Облустар	1ден кем эмес жолу квалификациялуу медициналык персоналдын төрөткө чейинки байкоосу	4төн кем эмес жолу квалификациялуу медициналык персоналдын төрөткө чейинки байкоосу	квалификациялуу акушерлер	Медициналык мекемедеги төрөттөр	Энени төрөттөн кийин 2 күндүн ичинде кароо	Ымыркайды төрөттөн кийин 2 күндүн ичинде кароо
Кыргызстан	100	94	100	100	96	98
Баткен	100	99	100	100	99	99
Жалал-Абад	100	90	99	98	96	98
Ысык-Көл	100	98	100	100	96	99
Нарын	100	91	100	100	93	98
Ош	100	95	100	100	98	98
Талас	100	93	100	100	91	95
Чүй	99	92	100	100	97	98
Бишкек ш.	99	96	100	100	94	98
Ош ш.	100	99	100	100	98	100

Көрсөткүчтөрдүн аныктамалары жогорудагы таблицаларда берилген.

Негизги идеялар

- Төрөткө чейинки жардам 99,8% медициналык мекемеде көрсөтүлөт, мында көпчүлүк учурларда төрөткө чейинки жардам дарыгер (84%) жана 15% дан көбү - медайымдар, акушер жана фельдшерлер көрсөтөт.
- Аялдардын 94,3 пайызы аз дегенде көрүнүүгө төрт сапары болгон, ошол эле учурда 5 пайызы каалаган тейлөөчүгө 1-3 сапары болгон.
- Кош бойлуу аялдардын жок дегенде 99,8 пайызы квалификациялуу медициналык кызматкерлер менен камтылган. Бирок аялдардын 70% гана кош бойлуулук учуруна камсыздандыруу полисин алган.
- Төрөткө чейинки жардам алган бардык кош бойлуу аялдар (99 пайыз), төрөткө чейинки жардам пакетинин алкагында заара жана кан анализи алынган жана кан басымынын ченелген (98 пайыз). Аялдардын 77% кош бойлуулук учурунда жашыруун жугуштуу аныктоо үчүн тымызын бактериурия боюнча заара анализи алынган.
- Төрөттөрдүн 91% квалификациялуу дарыгерлер, 8% - медайымдар жана акушерлер тарабынан жасалат (Ысык-Көлдө 15% - акушерлер тарабынан).
- Кесар кесүүсү көбүнчө Бишкек шаарында 14,9% жана Чүй облусунда 14,8% жасалат. Кесар кесүүсү Жалал-Абад (4%) ооруканаларында өтө төмөн болуп саналат. Кесар кесүүсүнүн эң жогорку үлүшү жашоо турмушу жетиштүү энелердин арасында байкалган (11,9% - жашоо турмушу жакшы, 4% - жакыр энелер арасында).
- Төрөттөн кийинки кароодон ошол эле күнү өткөн аялдардын үлүшү, ар башка региондордо кеңири чектерде өзүнчө өзгөрүп турат: Чүй облусунда 0,8% жана Ош облусунда 1% дан Ысык-Көл облусунда 12,2% га чейин. Төрөттөн чыгарылгандан эки күндөн кийин эң төмөнкү - 6,9% Баткен облусунда жана эң жогорку -26,9% Нарын облусунда.

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун мамлекеттик каржылоосу жана

финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Эненин жана ымыркайдын саламаттыгын коргоо боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманын ТМ.4.1, ТМ.4.2, ТМ.4.3, ТМ.5.1, ТМ.6.1, ТМ.6.2, ТМ.8.2, ТМ.8.4, ТМ.8.5,

ТМ.8.6, ТМ.8.7, ТМ.8.9, ТМ.11.5, ТС.6.9 жана ТС.7.1 таблицаларынан таба аласыздар. Башка статистикалык серептерди, үшүл Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

АИВ/СПИД

MICS

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

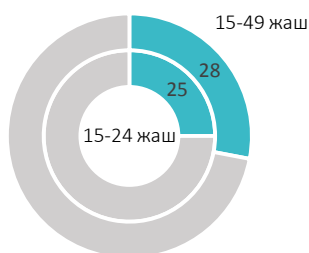
АИВ көрсөткүчтөрү

unicef

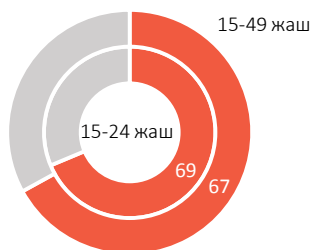
Билүү

АИВ алдын алуунун эки ыкмаларын билген (бир ишенимдүү инфицирленбеген өнөктөштүк барлыгы жана ар бир сексуалдык катнашта презервативди колдонуу), дени сак адам АИВ инфицирленгендигин билүү жана ВИЧ жүгүзүү тууралуу эки туура эмес түшүнүктөрдү кабыл албаган аялдардын пайыздык үлүшү.

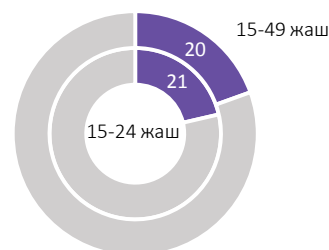
Социалдык басмырлоо

СПИД тууралуу уккан жана ВИЧ менен жашаган адамдарга карата басмырлоо мамилесин көрсөткөн: 1) АИВ бар дүкөндүн ээсинен же сатуучудан жаңы жемиштерди сатып алмак эмес жана 2) АИВ менен жашаган балдар АИВ жок балдар менен чогуу мектепке баруусуна уруксаат берилбеши керек деп эсептеген 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

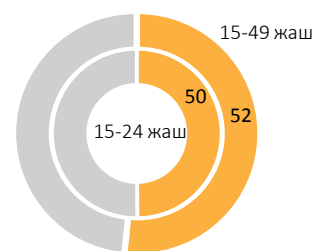
Тестирилөө

Акыркы 12 айда тестирилөөдөн өткөн жана жыйынтыгын билген аялдардын пайыздык үлүшү

Төрөткө чейинки байкоо мезгилинде ВИЧ- тестирилөөнү камтуу

Жакын арада тирүү баланы төрөө менен аяктаган кош бойлуулук учурунда, төрөткө чейинки байкоо алкагында АИВке тестирилөө сунушталган, кийин тестирилөөдөн өтүп анын жыйынтыгын алган жана ошондой эле ден соолугу жана АИВ-консультациялоо тууралуу маалымат алган аялдардын пайыздык үлүшү.

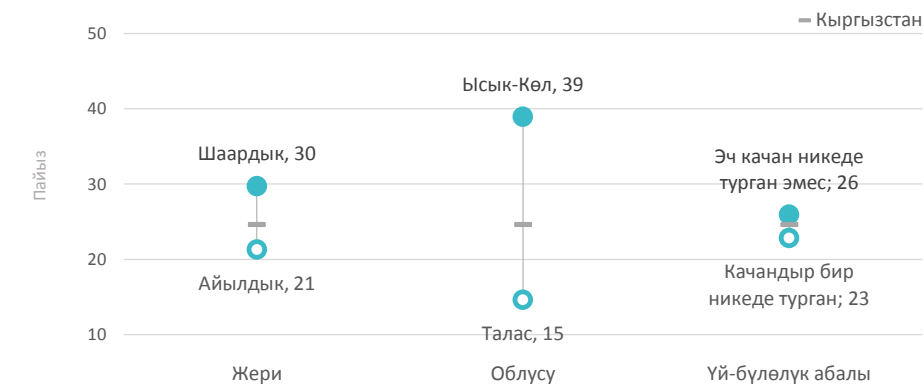

Негизги идеялар

- 15-49 жаш курактагы аялдардын үчтөн биринин гана ВИЧ/СПИД жөнүндө жетиштүү маалыматы бар;
- ВИЧ оорусун жүктүрүп алуу боюнча жаңылыш ойлор көп кездешет: изилдөөлөрдүн маалыматына ылайык 57% аялдар ВИЧ чиркейдин чагуусу аркылуу берилиши мүмкүн эмес экенин билишет, жана 73% ы - ВИЧ-оорулуу менен биргелешип тамактануу аркылуу ВИЧ берилиши мүмкүн эмес экенин билишет;
- Изилдөөнүн маалыматтары боюнча ВИЧ менен жашаган адамдарды билинээрлик бөлүү байкалат: 15-49 жаш курактагы аялдардын 60% ВИЧ-оорулуу сатуучудан жашылча сатып алуудан баш тартса жана 45% ы ВИЧ-инфекция жуккан балдарга мектепке дени сак балдар менен бирге барууга тыюу салуу керек деп эсептешет;
- Акыркы 12 айда ВИЧ тестирилөөдөн өтүп, 20-49 жаш курактагы аялдардын 20 пайызы өз жыйынтыгын билет, ал эми 52 пайызы гана төрөткө чейинки көзөмөл учурунда ВИЧ тестирилөөдөн өтүшүп, өз жыйынтыктарын билип жана ВИЧ суроолору боюнча тесттен кийинки кеңеш алышты;
- ВИЧ жөнүндө ар тараптуу билимдин деңгээли 15-24 жаштагы жаш аялдардын арасында репродуктивдүү курактагы аялдарга караганда бир аз төмөн.
- ВИЧ – инфекциясын алдын алуу үчүн презервативдерди пайдалануу боюнча билим деңгээли 75% ды, эң азы Баткен шаарында 58% ды түзөт.

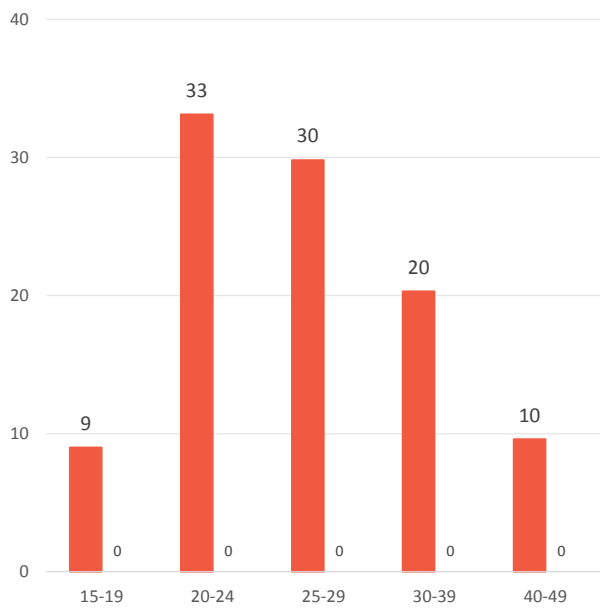
Негизги мүнөздөмөлрү боюнча АИВ көрсөткүчтөрү

15-24 жаш курагындагы аялдардын АИВ тууралуу билиминин барлыгы*

* Жыныстык жол аркылуу ВИЧ жугузуп алуунун алдын алуу ыкмаларын туура атап берген жана ВИЧке карата тараган туура эмес түшүнүктөрдү четке каккан 15-24 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

Акыркы 12 айда АИВге тестирлөө

Акыркы 12 айда ВИЧке тестирлөөдөн өткөн жана жыйынтыгын билген, 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

АИВ тестирлөөсү боюнча регионалдык маалымат

Облустар	Акыркы 12 айда тетирлөөдөн өткөн аялдар	Төрткө чейинки кароо алкагында тетирлөөдөн өткөн аялдар
Кыргызстан	20	52
Баткен	23	58
Жалал-Абад	25	42
Ысык-Көл	14	77
Нарын	23	54
Ош	19	67
Талас	24	51
Чүй	15	36
Бишкек ш.	18	41
Ош ш.	22	44

Акыркы 12 айда АИВ тестирлөө: Акыркы 12 айда ВИЧке тестирлөөдөн өткөн жана жыйынтыгын билген, 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

Төрткө чейинки кароо алкагында АИВ тестирлөө: Жакын арада тирүү баланы төрөө менен аяктаган кош бойлуулук учурунда, төрөткө чейинки байкоо алкагында АИВке тестирлөө сунушталган, кийин тестирлөөдөн өтүп анын жыйынтыгын алган жана ошондой эле ден соолугу жана АИВ-консультациялоо тууралуу маалымат алган аялдардын пайыздык үлүшү.

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 АИВ/СПИД боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманын ТМ.11.1W, ТМ.11.3W, ТМ.11.4W, ТМ.11.5 жана ТМ.11.6W таблицаларынан таба аласыздар.

Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

Кургак учук

MICS

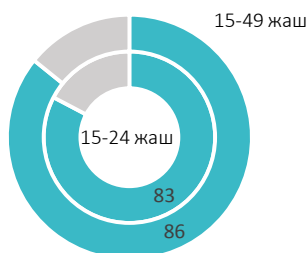
Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

Кургак учуктун көрсөткүчтөрү

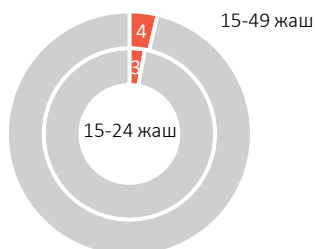
Жугуу жолдорун билүү

Жөтөлгөндө же чүчкүргөндө аба аркылуу кургак учук жуга тургандыгын билген аялдардын пайыздык үлүшү

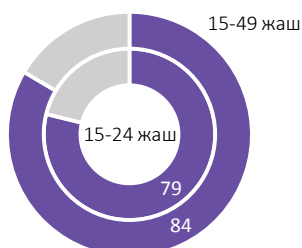
Симптомдорун билүү

Кургак учуктун бардык кеңири тараган белгилерин билген (бир нече жумага созулган жөтөл, дене табынын көтөрүлүшү, алсыроо/чарчоо), 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

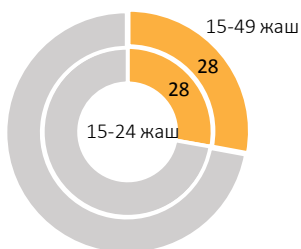
Кургак учук айыга турганын билүү

Кургак учукту толугу менен айыктыруу мүмкүн экендигин билген 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

Кургак учугу бар адамдарга мамиле

Үй-бүлө мүчөсүндө кургак учук бар экендигин жашыруун сактоону туура көргөн аялдардын пайыздык үлүшү

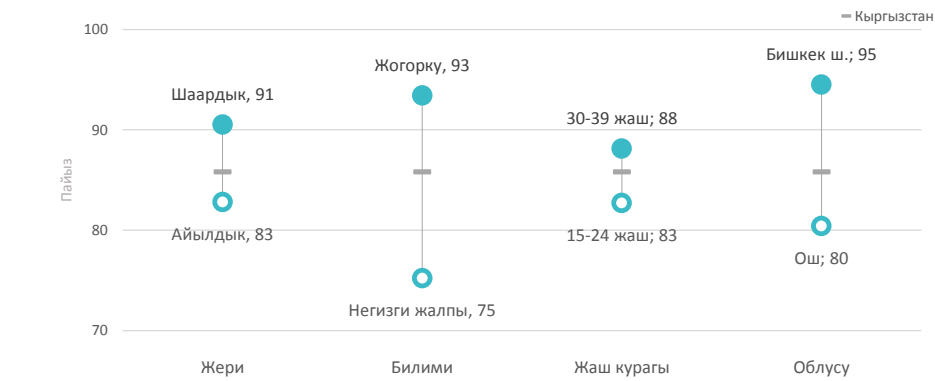

Негизги идеялар

- Аялдардын 80% ашуусу кургак учук аба аркылуу жөтөл же чүчкүрүү убагында өткөрүлүп берилерин билишет;
- 15-17 жаш курактагы кыздардын 5% дан ашуусу кургак учук тууралуу угушкан эмес;
- Болжол менен 4% аялдар кургак учуктун үч абдан жайылган симптомдорун (бир нече жума жөтөлү, температура, чарчоо/алсыздык) билишет;
- Аялдардын 83,5% кургак учукту толугу менен айыктырса болорун билишет жана аялдардын үчтөн бири үй-бүлө мүчөсүнүн кургак учук менен ооруганын жашыруун сыр болушун каалашат.

Кургак учуктун негизги мүнөздөмөлрү боюнча көрсөткүчтөрү

Жугуу жолдорун билүү*

* Жөтөлгөндө же чүчкүргөндө аба аркылуу кургак учук жуга тургандыгын билген 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

Кургак учук симптомдору

Кургак учук боюнча регионалдык маалыматтар

Облустар	Жөтөлгөндө же чүчкүргөндө аба аркылуу кургак учук жуга тургандыгы н билгендер	Кургак учуктун бардык үч эң кеңири тараган симптомд орун билгендер	Кургак учук айыга турганын билгендер	Үй –бүлө мүчөсүндө кургак учук бар экендигин жашыруун сактоону туура көргөндөр
Кыргызстан	86	4	84	28
Баткен	83	9	85	22
Жалал-Абад	86	5	85	32
Ысык-Көл	87	4	89	14
Нарын	86	6	91	20
Ош	81	4	82	13
Талас	88	2	85	14
Чүй	81	1	80	48
Бишкек ш.	95	2	82	35
Ош ш.	83	4	84	31

Кургак учук тууралуу уккан жана кургак учукту жуктуруу жолдору тууралуу билген 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Кургак учук боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманын ТМ.13.1W, ТМ.13.2W жана ТМ.13.3W таблицаларынан таба аласыздар.

Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан

2018

Балдардын ден соолугу жана ооруларды дарылоо

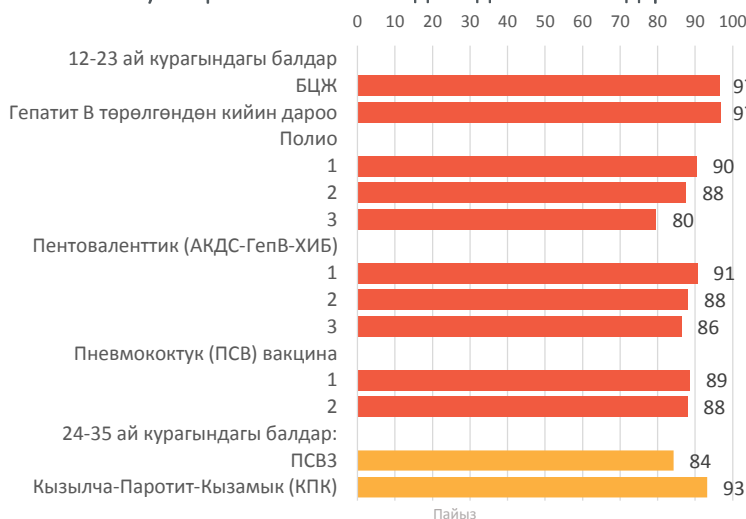

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

Эмдөө

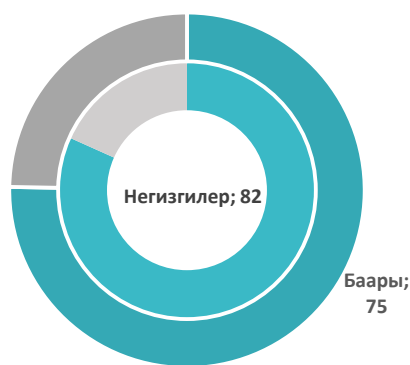

Жашоонун биринчи 12 айы ичинде эмдөө жасалгандар

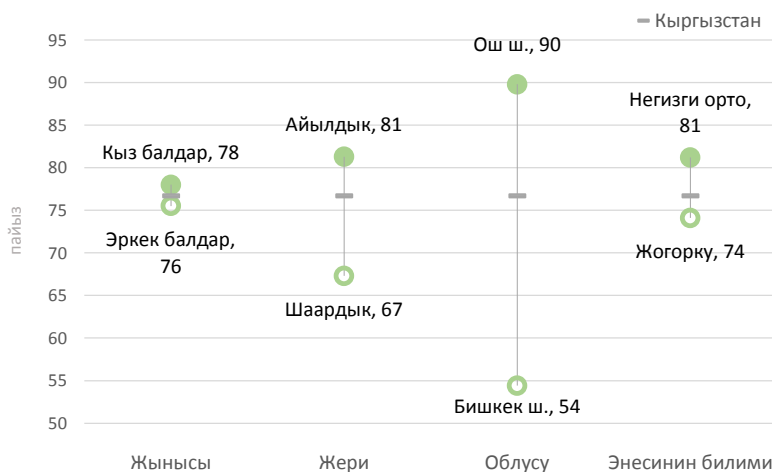
Вакцинаболтурбоочу балдар оорууларына жасалган эмдөөлөрдүн (жалпы камтуу) 12-23 ай жана 24-35 ай курагындагы балдардын пайыздык үлүшү

Негизги жана бардык антигендер менен камтуу

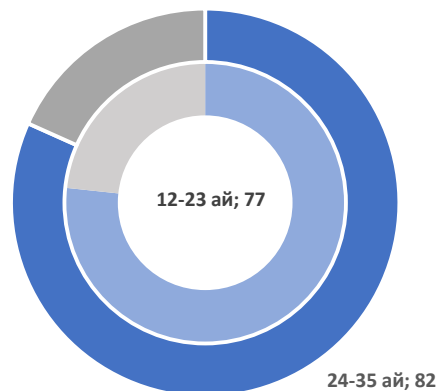
Вакцинаболтурбоочу балдар оорууларына жасалган эмдөөлөрдүн (жалпы камтуу) 24-35 ай курагындагы балдардын пайыздык үлүшү

Негизги антигендер менен камтуудагы айырмачылыктар

Вакцинаболтурбоочу балдар оорууларына жасалган эмдөөлөрдүн (жалпы камтуу) 12-23 ай жана 24-35 ай курагындагы балдардын жалпы мүнөздөмөлөр боюнча пайыздык үлүшү

Негизги антигендер менен жалпы камтуу

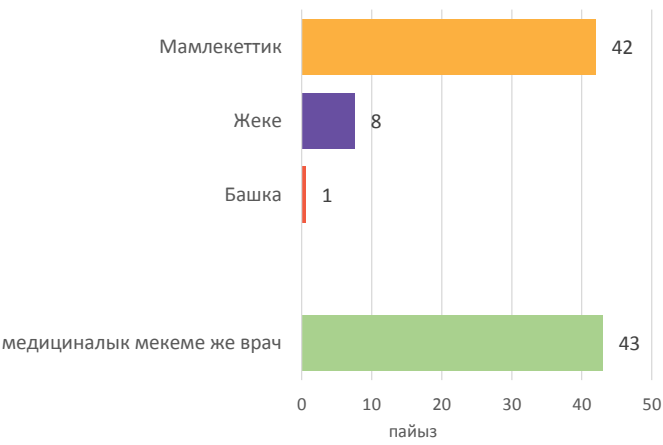

Вакцинаболтурбоочу балдар оорууларына жасалган эмдөөлөрдүн (жалпы камтуу) 12-23 ай жана 24-35 ай курагындагы балдардын пайыздык үлүшү

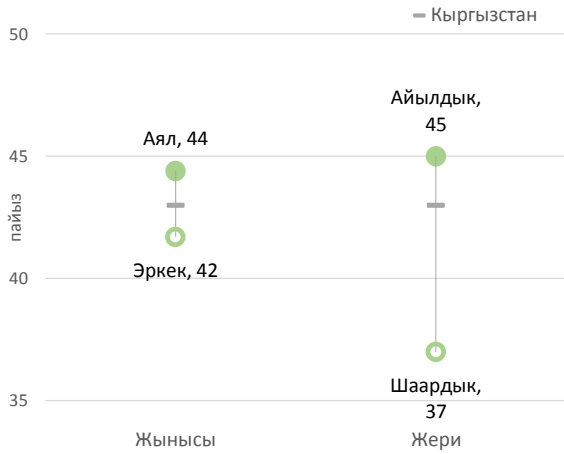
Диарея

Диареяга байланыштуу медициналык жардамга кайрылуу

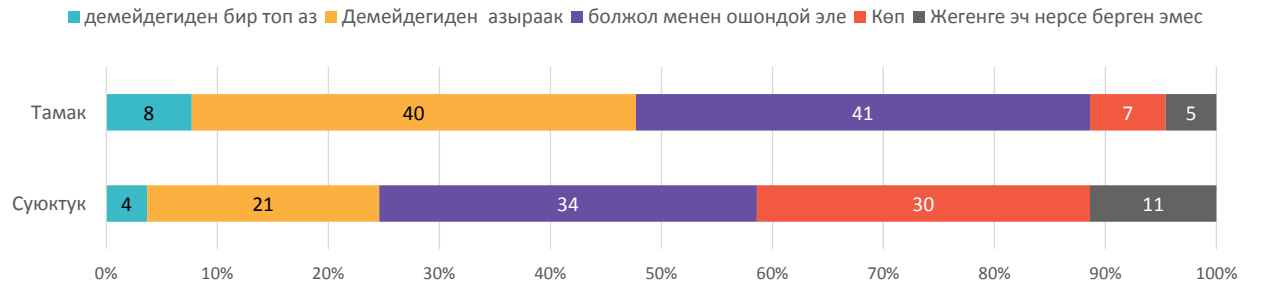
Акыркы эки жумада диареясы болгон, ошондуктан консультацияга же дарылоого кайрылган 0-59 ай курагындагы балдардын пайыздык үлүшү

Диареяга байланыштуу медициналык жардамга кайрылуудагы теңсиздик

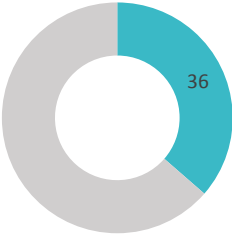
Акыркы эки жумада диареясы болгон, ошондуктан консультацияга же дарылоого кайрылган 0-59 ай курагындагы балдардын пайыздык үлүшү

Диарея учурунда тамактандыруу

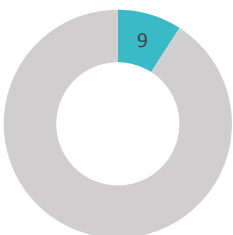
Акыркы эки жумада диарея болгон, диарея учурунда аларга берген суюктуктун жана тамактын көлөмү боюнча 0-59 ай курагындагы балдарды пайыздык бөлүштүрүү

Оралдык- регидратациялык туздар (ОРТ) менен диареяны дарылоо

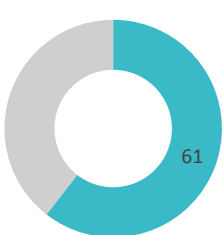
Акыркы 2 жумада диарея менен ооруган жана Оралдык- регидратациялык туздар (ОРТ) менен дарыланган 0-59 ай курактагы балдардын пайыздык үлүшү.

Оралдык- регидратациялык туздар (ОРТ) жана цинк эритиндиси менен диареяны дарылоо

Акыркы 2 жумада диарея менен ооруган жана Оралдык- регидратациялык туздар (ОРТ) жана цинк эритиндиси менен дарыланган 0-59 ай курактагы балдардын пайыздык үлүшү.

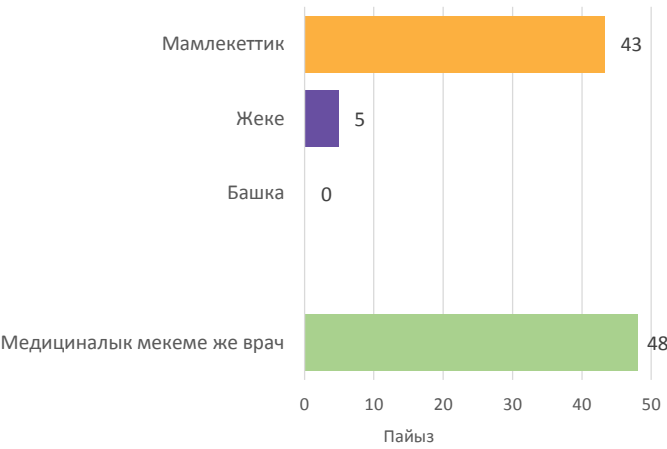
Оралдык- регидратациялык туздар (ОРТ) менен диареяны дарылоо жана тамактандыруу

Акыркы эки жумада диарея болгон, муну менен катар ичме регидратациялык терапия (ИРТ) алган жана муну менен катар тамак ичүүнү уланткан 0-59 ай курагындагы балдардын пайыздык үлүшү

Дене табы көтөрүлүү

Медициналык жардамга дене табы көтөрүлгөндүгүнө байланыштуу кайрылуу

Акыркы 2 жумада дене табы жогорулаган, ушуга байланыштуу консультация же дарылоого алган 0-59 ай курактагы балдардын кызмат алуу балуктары боюнча пайыздык үлүшү

Балдар ооруларына байланыштуу медициналык жардамга кайрылуу боюнча регионалдык маалыматтар

Облустар	Медициналык жардам үчүн медициналык мекемеге же врачка кайрылуу:	
	Диарея	Дене табы көтөрүлүү
Кыргызстан	43	48
Баткен	(*)	(*)
Жалал-Абад	40	39
Ысык-Көл	38	56
Нарын	43	48
Ош	54	43
Талас	(*)	(*)
Чүй	33	43
Бишкек ш.	(*)	63
Ош ш.	42	67

(*) - көрсөткүчтөр 25 кем эмес өлчөнбөгөн байкоолорго негизделген.

Медициналык жардамга дене табы көтөрүлгөндүгүнө байланыштуу кайрылуу маалындагы теңсиздик

Акыркы 2 жумада дене табы жогорулаган, ушуга байланыштуу медициналык мекемеден же врачтан консультация же дарылоого алган медициналык кызматтарды жеткирүүчүгө кайрылган 0-59 ай курактагы балдардын пайыздык үлүшү

Негизги идеялар

- Ич өтүү жана безгек менен ооруган балдардын энелеринин жарымы гана мамлекеттик же жеке саламаттык сактоо мекемелерине медициналык жардам алуу үчүн кайрылышат.
- Ич өтүү жана безгек боюнча медициналык жардам алуу үчүн кайрылууда айылдык жана шаардык калктын, кедей жана жашоо түрмүшү жакшы үй-бүлөлөр арасында, билим деңгээли боюнча тенсиздик байкалган.
- Ич өтүү оорусу менен ооруган балдардын 95% ооруу учурунда тамак алууну улантышкан, ич өтүү оорусу менен ооруган балдардын 59% ооруганга чейинкиге караганда суюктукту азыраак алышкан, ал эми 11% балдарга суюктук берилген эмес, бул клиникалык протоколго дал келбейт.
- Ич өтүү оорусу менен ооруган балдардын энелеринин 61% ооруу учурунда эмизүүнү жана регидрациондук тузду берүүнү улантышкан, ал эми балдардын 9% гана клиникалык протоколунун сунуштоосуна ылайык цинк алышкан.

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Балдардын ден соолугу жана ооруларды дарылоо боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманын ТС.3.1, ТС.3.2, ТС.3.3,

ТС.6.10 жана ТС.6.11 таблицаларынан таба аласыздар. Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

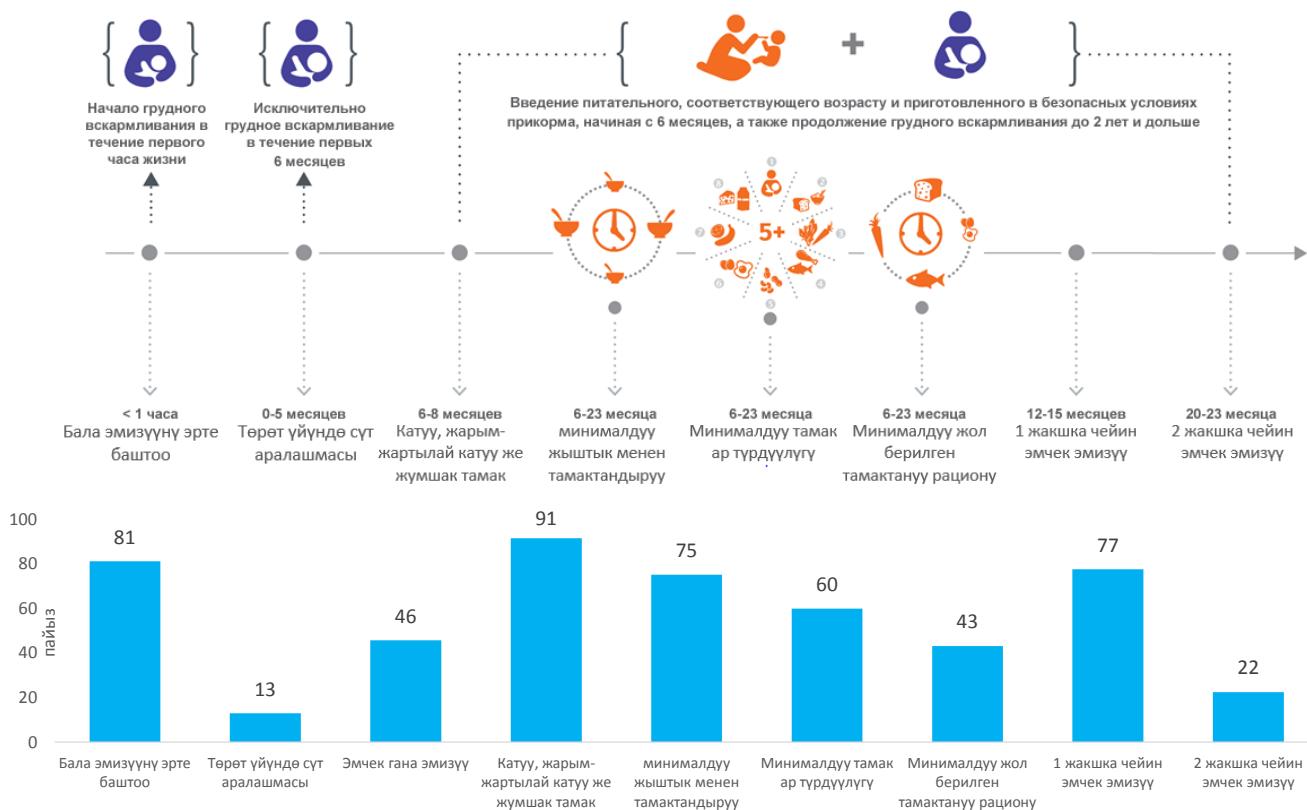
Кыргызстан 2018

Ымыркайларга жана эрте жаш курактагы балдарга тамак берүү

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо

Ымыркайларга жана эрте жаш курагындагы балдарга тамак берүү

Бала эмизүүнү эрте баштоо: төрөттөн кийинки биринчи саатта төшүнө коюлган ымыркайлардын пайыздык үлүшү. **Эмчек гана эмизүү:** Эмчек гана эмген, 0-5-айга чейинки курактагы ымыркайлардын пайыздык үлүшү. **Катуу тамакты колдонуу:** Катуу же жарым-жартылай катуу тамак жеген балдардын пайыздык үлүшү. **Минималдуу жыштык менен тамактандыруу:** сунушталган тамак-аш топторунун көп санынан 5 же андан ашык тобун алган 6-23 ай курагындагы балдардын пайыздык үлүшү. **Минималдуу тамак ар түрдүүлүгү:** катуу, жарым жартылай катуу же жумшак тамакты жеген 6-23 ай курагындагы балдардын пайыздык үлүшү. **Минималдуу жол берилген тамактануу рационун:** тамактануусу минималдуу ар түрдүү болгон жана минималдуу жыштык менен ичкен 6-23 ай курагындагы балдардын пайыздык үлүшү. **1 жакшка чейин эмчек эмизүү:** эмчек эмген 12-15 ай курагындагы балдардын пайыздык үлүшү. **2 жакшка чейин эмчек эмизүү:** эмчек эмген 20-23 ай курагындагы балдардын пайыздык үлүшү.

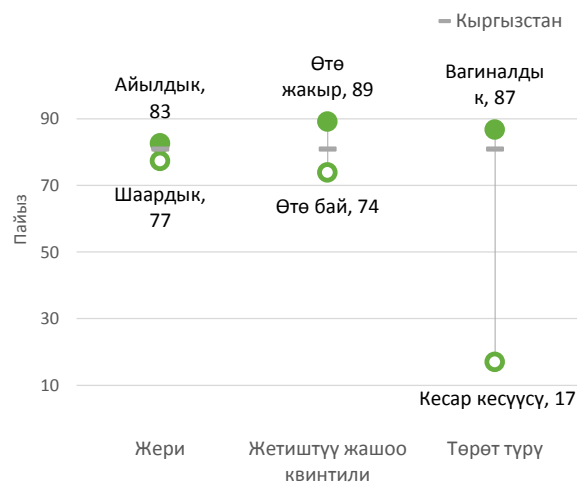
Негизги идеялар

- Балдардын 81% ы бала төрөлгөндөн кийин биринчи сааттын ичинде көкүрөккө жайгаштырылат, мында кесарча кесүү менен төрөлгөндөрдү көкүрөккө эрте жайгаштыруунун көрсөткүчтөрү төмөн бойдон калууда (17%).
- Наристени көкүрөккө эрте жайгаштыруунун көрсөткүчтөрү айыл тургундарынын, аз камсыз болгон үй-бүлөлөрдүн жана жогорку билимдүү энелердин арасында белгиленди.
- 6 айга чейин эмчек эмизип гана багуунун көрсөткүчү 46% ды түзүп, төмөн бойдон

- калууда, ал эми максаттуу көрсөткүч 80% дан төмөн эмес. Бул көрсөткүч 4-5 айга кескин кыскарат (71% дан 30% га чейин).
- Дээрлик ар бир онунчу бала (13%) төрөт үйүндө сүт аралашмалары ала баштайт, бул келечекте изилдениши талап кылынат (эне же бала тараптан каршы көрсөтмөлөр, эне сүтүн алмаштыруучуларды жылдыруу ж. б.).
- 6 айдан ашкан балдардын жалпысынан 43% тамак-аштын минималдуу жол берилген рационун алышат, бул тамактануунун эрежесин бузуулардын

- жогорку таралыш себептеринин бири болуп эсептелет.
- Тамактануунун минималдуу ар түрдүүлүгү шаардык, камсыз кылынган үй-бүлөлөрдүн жана жогорку билими бар энелердин жана 18-23 ай жаштагы балдар арасында жогору болуп саналат.
- Тамактануунун минималдуу түрдүүлүгүнүн эң төмөнкү деңгээли Баткен облусундагы балдардын арасында (27%, ал эми жалпы республика боюнча 60%).

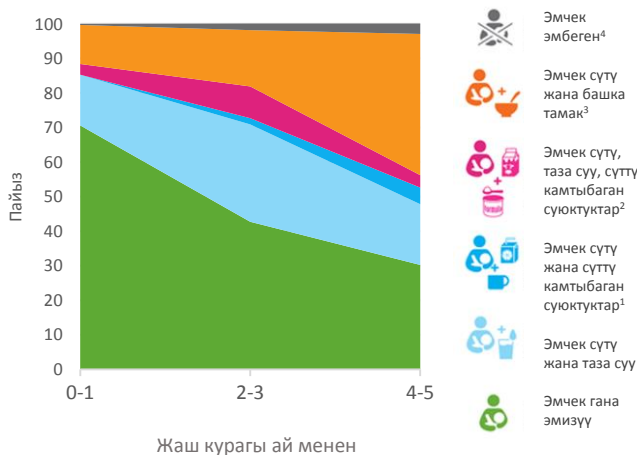
Бала эмизүүнү эрте баштоо

төрөттөн кийинки биринчи саатта төшүнө коюлган ымыркайлардын жалпы мүнөздөмөлөрү боюнча пайыздык үлүшү

Ымыркайларга жана эрте жаш курактагы балдарга тамак берүү: ымыркайлардын тамактануусу

0-5 ай курактагы ымыркайлар ичкен суюктук же тамактар

Эмчек эмген, эмчек сүтү жана таза суу ичкен, эмчек сүтү жана сүттү камтыбаган суюктуктарды ичкен, эмчек сүтү жана сүттүн негизиндеги гана суюктуктарды ичкен, эмчек сүтү жана кошумча азык жана эмчек эмбеген 0-5 ай курагындагы ымыркайлардын пайыздык үлүшү

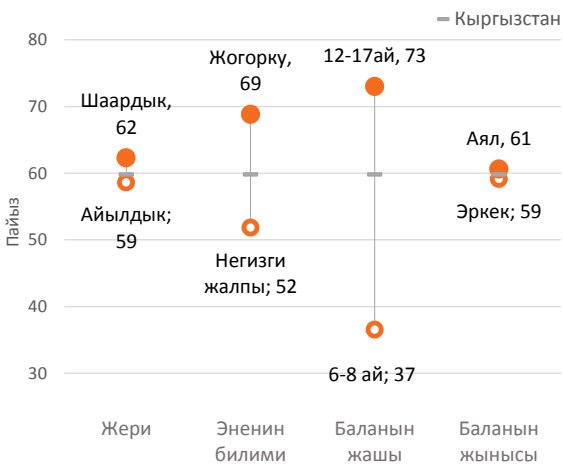
Эскертүү: 1) Таза суу берилиши мүмкүн; 2) Таза суу жана сүттү камтыбаган суюктуктар болушу мүмкүн; 3) Таза суу, сүттү камтыбаган суюктуктар жана/же сүттү камтыган суюктуктар болушу мүмкүн; 4) Таза суу, сүттү камтыбаган суюктуктар, сүттү камтыган суюктуктар жана/же катуу, жарым катуу же жумшак азыктар болушу.

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Ымыркайларга жана эрте жаш курактагы балдарга тамак берүү боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманын ТС.7.1, ТС.7.2, ТС.7.3,

ТС.7.5, ТС.7.6 жана ТС.7.7 таблицаларынан таба аласыздар. Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Минималдуу тамак ар түрдүүлүгү

сунушталган тамак-аш топторунун көп санынан 5 же андан ашык тобун алган 6-23 ай курагындагы балдардын жалпы мүнөздөмөлөрү боюнча пайыздык үлүшү

Регионалдык маалыматтар

Облустар	Бала эмизүүнү эрте баштоо	Минималдуу тамак ар түрдүүлүгү
Кыргызстан	81	60
Баткен	93	27
Жалал-Абад	74	67
Ысык-Көл	74	41
Нарын	79	83
Ош	95	56
Талас	79	69
Чүй	65	73
Бишкек ш.	79	61
Ош ш.	79	65

Төрөттөн кийинки биринчи саатта төшүнө коюлган ымыркайлар жана сунушталган тамак-аш топторунун көп санынан 5 же андан ашык тобун алган 6-23 ай курагындагы балдардын географиялык аймактар боюнча пайыздык үлүшү.

Кыргызстан 2018

MICS

Балдардын тамактануу абалы

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

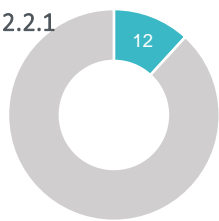
Толук кандуу эмес тамактануунун антропометрикалык көрсөткүчтөрү

Бойдун жетишсиз өсүүсү: ТӨМ 2.2.1

Жетишсиз бой өзүнүн курагына өтө кичинекей бойго тийиштүү. Бойдун жетишсиз өсүүсү – бойдун физикалык жана когнитивдик өңүттөн өсүүгө жөндөмсүздүгү, жетишсиз өсүү кандайдыр бир өнөкөт оорунун же жетишсиз тамактануунун жыйынтыгы.

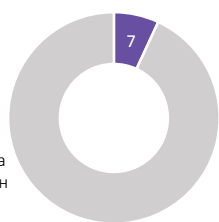

5 жашка чейинки курактагы бою жетишсиз балдардын пайыздык үлүшү

Ашыкча салмак: ТӨМ 2.2.2

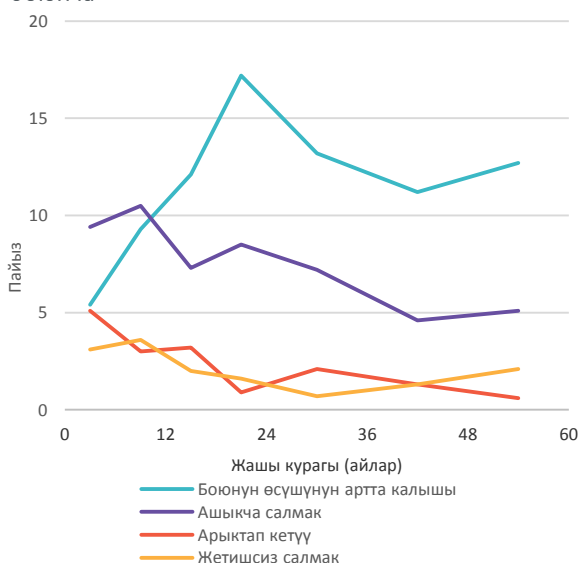

Ашыкча салмактуулук, бул өзүнүн боюна салыштырмалуу салмагы өтө оор болгон балага тийиштүү. Туура эмес тамактануунун бул формасы адамдын тамак-аш менен кирген калориядан аз калория жумшаган себебинен келип чыгат. Бул келечекте инфекциялык эмес ооруларынын пайда болуу коркунучуна алып келет.

5 жашка чейинки курактагы ашыкча салмактуу балдардын пайыздык үлүшү

Толук кандуу эмес тамактануунун антропометрикалык көрсөткүчтөрү жаш курактар боюнча

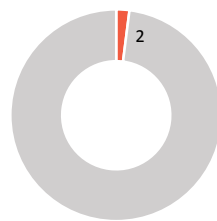

5 жашка чейинки курактагы жетишсиз бойлуу, салмактуу, арыктаган жана ашыкча салмактуу балдардын пайыздык үлүшү, жаш курагы айлар менен.

Арыктоо: ТӨМ 2.2.2

Арыктоо бул баланын салмагынын боюна карата өтө аз болушу. Жакын арадыгы салмакты тез жоготуу же денеге салмак кошуу мүмкүнчүлүгү жок болуунун себеби арыктоого же тамактануунун курч жетишсиздиги. Орточо же катуу арыктаган балага өлүм коркунучу бар, бирок дарылоо мүмкүнчүлүгү бар.

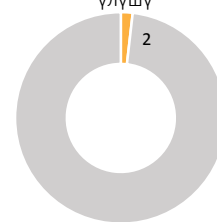

5 жашка чейинки курактагы арыктоого дуушар болгон балдардын пайыздык үлүшү

Жетишсиз салмак

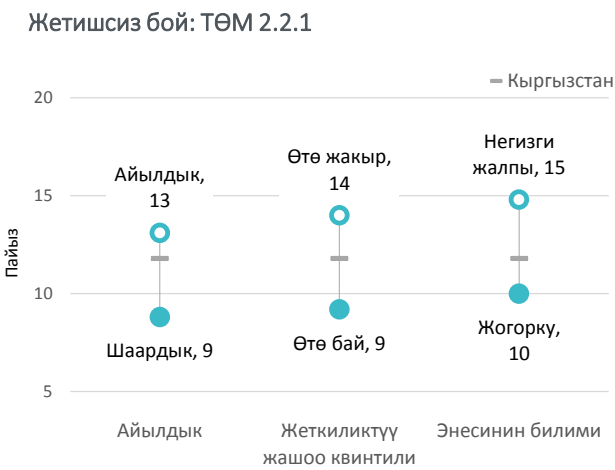
Жетишсиз салмак бул жетишсиз бойдун өсүшү менен арыктоонун элементтерин камтыган толук кандуу эмес тамактануунун аралаш формасы (б.а. жетишсиз салмактуу бала өзүнүн курагы үчүн төмөн салмактуу болушу мүмкүн, өзүнүн курагы үчүн өтө жапыз бойлуу болушу мүмкүн жана (же) өзүнүн бою үчүн өтө арык болушу мүмкүн).

5 жашка чейинки курактагы жетишсиз салмактуу балдардын пайыздык үлүшү

Негизги идеялар

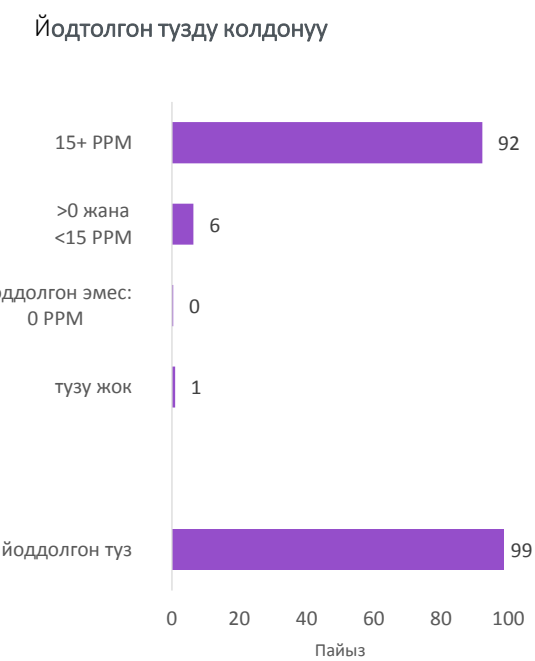
- 5 жашка чейинки балдардын 12%ы боюнун өсүшүнөн артта калат.
- Беш жашка чейинки балдар арасында боюнун өсүшүнөн артта калуу эң жакыр үй чарбаларынын арасында кыйла көп (14,0%), ал эми эң аз камсыз болгон үй чарбаларында жашаган балдар арасында (9,2%).
- Айыл жергесинде артта калуу шаар көрсөткүчүнөн жогору болгон (тиешелүүлүгүнө жараша 13,1% жана 8,8%).
- Артта калуу 6 айга чейинки жаштагы балдар арасында төмөн болуп чыкты (5,4%) жана 18-23 ай жашында максимумга жетет (17,2%).
- Арыктоонун жана жетишсиз салмак көрсөткүчтөрү Кыргызстанда биологиялык нормалардын чегинде жатат жана балдардын бардык топтору боюнча 5% дан ашык эмес.
- Үй чарбалардын 99 пайызга жакыны йоддолгон тузду, алардын 92 пайызы – шайкеш йоддолгон туз керектейт.

5 жашка чейинки курактагы бою жетишсиз балдардын базалык мүнөздөмөлөр боюнча пайыздык үлүшү

5 жашка чейинки курактагы арыктоого дуушар болгон балдардын базалык мүнөздөмөлөр боюнча пайыздык үлүшү

Үй чарбаларынын арасында йоддун камтылышына тузду талдоонун оң жыйынтыктары бар үй чарбаларынын пайыздык үлүшү

Облустар	Жетишсиз бой: ТӨМ 2.2.1	Ашыкча салмак: ТӨМ 2.2.2	Арыктоо	
	Жетишсиз бойлуулардын %	Ашыкча салмактуулардын %	Арыктоого дуушар болгондордун % ТӨМ 2.2.2	Катуу арыктоого дуушар болгондордун %
Кыргызстан	12	7	2	1
Баткен	12	7	2	0
Жалал-Абад	16	9	4	1
Ысык-Көл	14	5	2	1
Нарын	6	4	1	0
Ош	14	5	2	1
Талас	10	3	3	0
Чүй	10	12	2	1
Бишкек ш.	6	7	1	0
Ош ш.	11	3	2	0

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Балдардын тамактануу абалы боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманын ТС.8.1 таблицасынан таба аласыздар.

Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

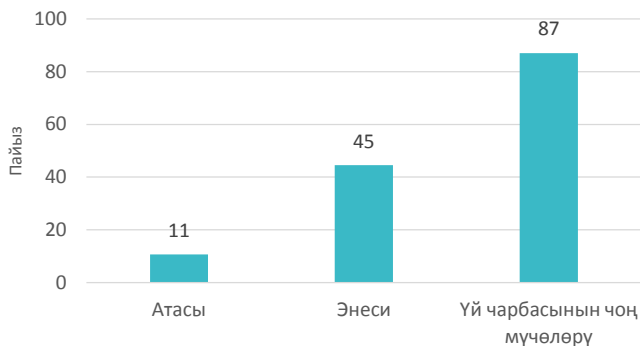
Жаш курактагы балдардын өнүгүүсү

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

Окуусундагы жардам

Өнүгүүнү эрте стимулдаштыруу жана дыкат кам көрүү

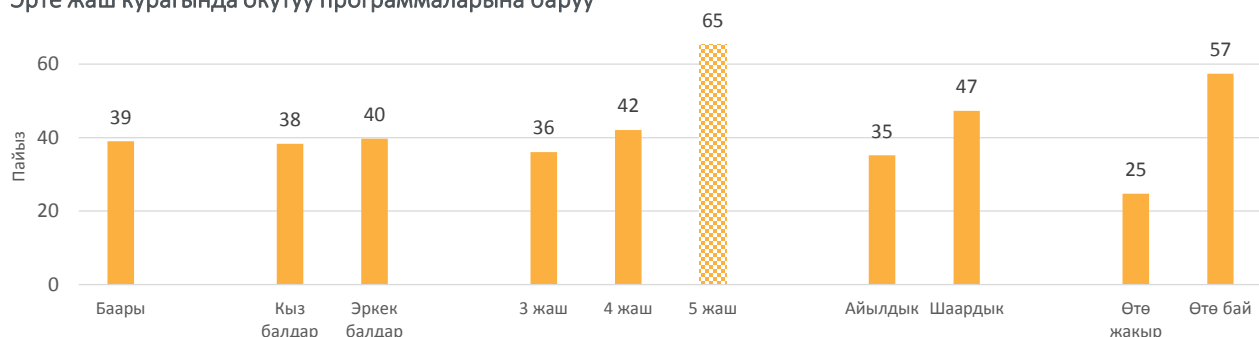
Акыркы 3 күндө атасы, энеси же үй чарбасынын ар кайсы чоң мүчөсү менен окуу жана мектепке даярдануу менен алектенген 2-4 жаштагы балдардын пайыздык үлүшү

Эскертүү: мындай иш аракеттер, балага китеп окууну, жомок айтып берүүнү, балага ыр ырдап берүүнү, бала менен сейилдөөнү, бала менен ойноону, нерселерди атоону, саноону жана Заттардын сүрөтүн бала менен чогуу тартууларды камтыйт.

8 жашка чейинки мезгилди камтыган эрте балалык когнитивдик, социалдык, эмоционалдык жана дене-бой өнүгүүсү үчүн өтө маанилүү. Бул жылдары балдардын мээсинин өнүгүшү өзгөрүүлөр үчүн өтө жумшак жана ачык болуп саналат. Кенже курактагы балдарды оптималдуу өнүктүрүү үчүн стимулдук тарбиялык чөйрө, китептерге жана окуу материалдарына жеткиликтүүлүгү, сезимтал тарбиячылар менен өз ара аракеттенүүсү, талаптагыдай тамак-аш, кенже курактагы балдарга сапаттуу билим берүү, ошондой эле коопсуздук жана коргоо талап кылынат. Ушул бардык аспектилер баланын өнүгүүсүнө салым кошушат.

Көп сандаган тобокелдик факторлоруна, анын ичинде жакырчылык, начар ден соолук, жогорку деңгээлдеги үй-бүлөлүк жана курчап турган стресс, зомбулук, мазактоо, кош көңүлдүк жана эксплуатациялоо, ошондой эле кам көрүү жана окутуу мүмкүнчүлүгү талаптагыдай эмес жагдайларга дуушар болгон балдар теңсиздиктен жапа чегишет жана өзүнүн өнүгүү потенциалын ача алышпайт. Алгачкы жылдары инвестициялоо көптөгөн социалдык-экономикалык статуска ээ болгон балдар үчүн жагымсыз шарттарды түзүүчү айырмаларды азайтууга мүмкүндүк берүүчү кыйла маанилүү жана экономикалык жактан натыйжалуу ыкмалардын бири болуп саналат.

Эрте жаш курагында окутуу программаларына баруу

Эрте жаш курагында тигил же бул окутуу программасына барган 36-59 ай курагындагы балдардын жалпы мүнөздөмөлөрү боюнча пайыздык үлүшү

Негизги идеялар

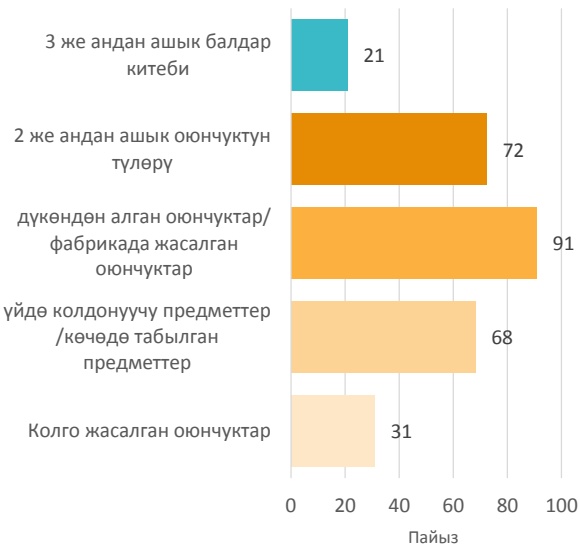
- 2-4-жаштагы балдарга эрте дем берүү жана сезимтал камкордук көрсөтүү негизинен үй чарбаларынын бардык чоң өкүлдөрү (87%) тарабынан жүргүзүлөт, бирок ошол эле учурда атасынын катышуусу (11%) өтө чектелген.
- Эрте эле окутуу программаларына жетүү жынысы боюнча бир кыйла айырмаланбайт, 4 жаш курактагы балдарда, оюнчуктун 2 же андан көп түрлөрү бар. Ар шаарда жашаган жана кыйла камсыз болгон бир бешинчи үй-бүлөнүн үйүндө 3 жана үй-бүлөөлөрдө салыштырмалуу жогору.
- Өнүгүү көрсөткүчтөрү шаар жергесиндеги балдарда (76%) жана жетиштүү камсыз

- болгон үй - бүлөлөрдө (78%), жынысы боюнча кыздарда (75%) жогору болгон.
- 5 жашка чейинки балдардын көбү дүкөндөгү оюнчуктарга (91%), үй тиричилик буюмдарына, анын ичинде көчөдө табылганга (68%) жана аз пайызы колдо жасалган оюнчуктарга (31%) жеткиликтүү. Үй-бүлөнүн дээрлик төрттөн үч бөлүгүндө оюнчуктун 2 же андан көп түрлөрү бар. Ар андан көп китеби бар болгон.
- 3-4 жаштагы балдардын 72%ы жаш курагына ылайык келген. Майда

- моториканын - 99%, таанып - билүүчүлүк - 92% жана социалдык-эмоционалдык жактан өнүгүү - 74% деңгээли жетиштүү жогору. Окуу жана эсеп билүү көрсөткүчү бир кыйла төмөн - 14%.
- 5 жашка чейинки балдардын 8% ы жалгыз же 10 жашка чейинки курактагы башка балдардын көзөмөлү астында калышкан. Бул көрсөткүч Чүй (16%), Баткен (12%), Талас (10%) жана Жалал-Абад (8%) облустарында бир кыйла жогору.

Оюн жана окуу куралдарынын жеткиликтүүлүгү

Оюн үчүн предметтери жана окуу куралдары бар 5 жашка чейинки балдардын пайыздык үлүшү.

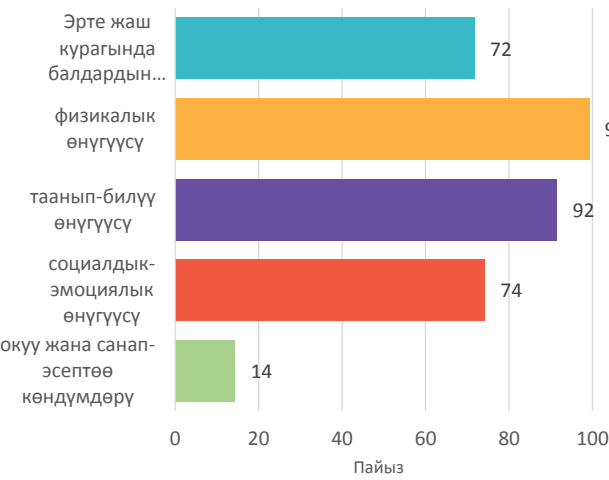
Талаптагыдай эмес бала кароо

Облус	Талаптагыдай эмес кароо
Кыргызстан	8
Баткен	12
Жалал-Абад	8
Ысык-Көл	6
Нарын	7
Ош	5
Талас	10
Чүй	16
Бишкек ш.	3
Ош ш.	4

Үйүндө бир жума ичинде жок дегенде бир жолу жалгыз калган же 10 жашка чейинки курактагы башка баланын кароосу алдында калган, 5 жашка чейинки курактагы балдардын пайыздык үлүшү

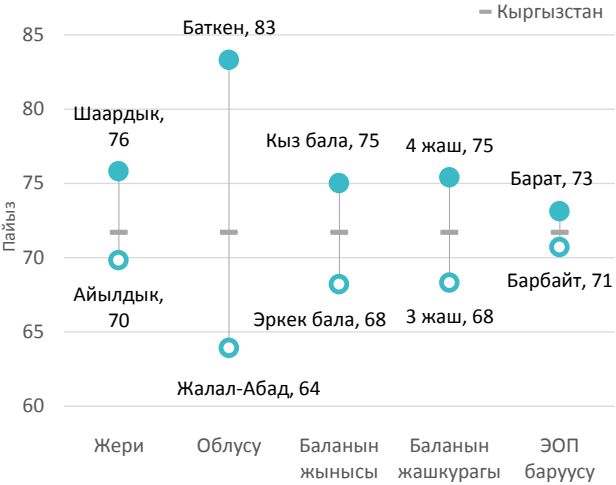
Эрте жаш курагында баланы өнүктүрүү индекси (ECDI)

ECDI: жалпы баалоо жана чөйрө, ТӨМ 4.2.1

ECDI: Төмөндөгү төрт областтан минимум үчөөндө: окуу жана эсептөө көндүмдөрү, физикалык, социалдык-экономикалык жана таанып-билүүдө өнүгүү боюнча жаш курагына ылайык өөрчүгөн 36-59 ай курагындагы балдардын пайыздык үлүшү.

ECDI: топтоо

ECDI ар кандай мүнөздөмөлөр боюнча
ECE = балдарды эрте жаш курагында окутуу

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Жаш курактагы балдардын өнүгүүсү боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманын TC.10.1, LN.1.1, LN.1.1A, TC.10.2, TC.10.3 жана TC.11.1

таблицаларынан таба аласыздар. Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

Башталгыч класстарда окутуу жана ата-энелердин катышуусу

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

Башталгыч класстарда окутуу

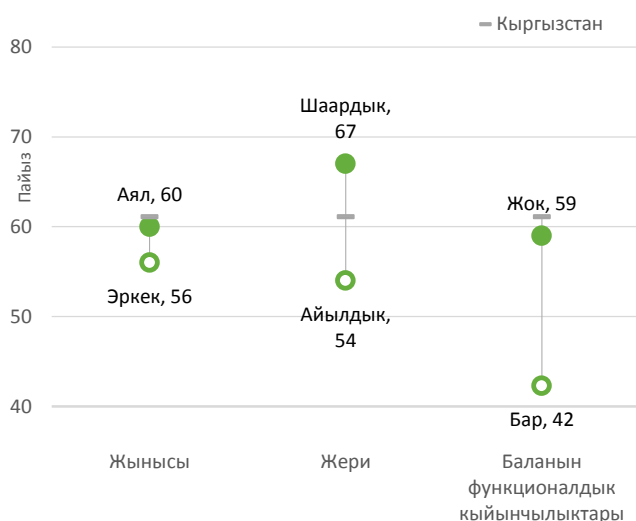

Окуунун негизги көндүмдөрү: ТӨМ 4.1.1.(а) (i: окуу)

* 1) Аңгеменин 90% сөзүн туура окуган, 2) Түздөн-түз түшүнүүгө үч суроого жооп берген, 3) Логикалык түшүнүү боюнча эки суроого жооп берген 7-14 жаштагы балдардын пайыздык үлүшү.

Окуунун негизги көндүмдөрүнө бөлүштүрүү

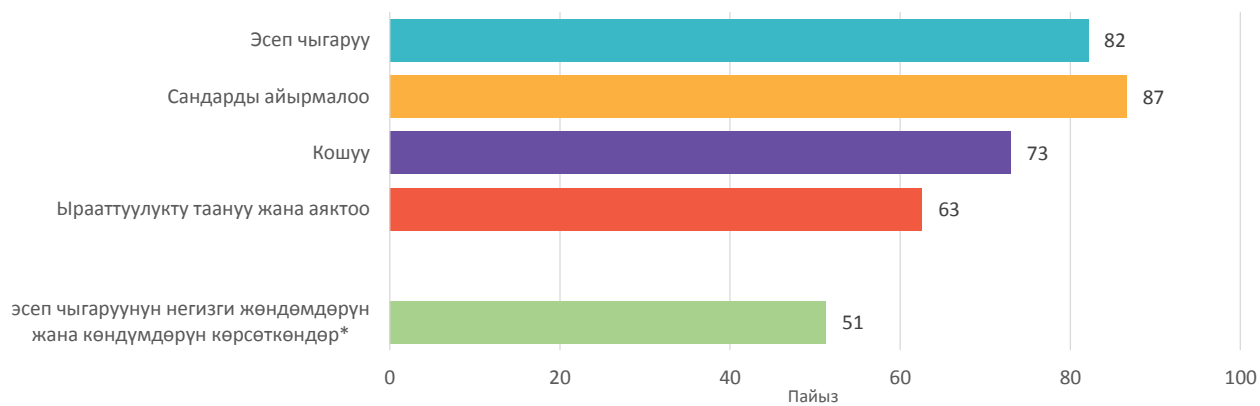

Окуунун негизги көндүмдөрү боюнча регионалдык маалыматтар

Облус	Балдар	Кыздар	Баары
Кыргызстан	56	60	58
Баткен	64	67	66
Жалал-Абад	47	54	50
Ысык-Көл	59	71	65
Нарын	41	37	39
Ош	50	59	55
Талас	67	64	65
Чүй	47	50	49
Бишкек ш.	75	73	74
Ош ш.	69	76	72

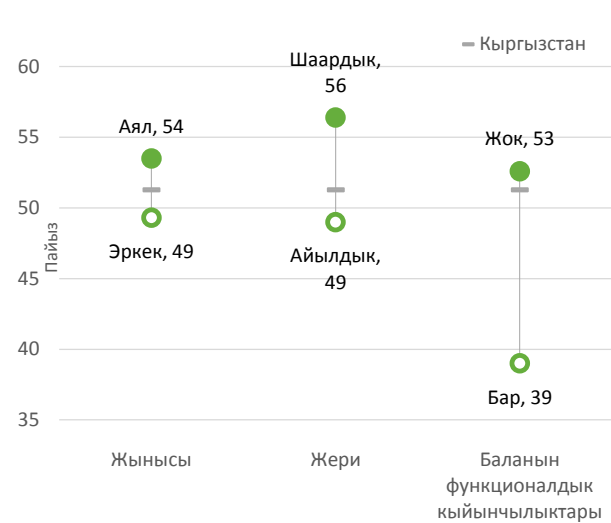
Башталгыч класстарда окуу

Эсептөөнүн негизги көндүмдөрү: ТӨМ 4.1.1.(a) (ii: эсеп)

* 1) Сандарды окуу, 2) Сандарды айырмалоо, 3) Кошуу жана 4) Ырааттуулукту таануу жана аяктоо боюнча тапшырмаларды ийгиликтүү аткарган 7-14 жаштагы балдардын пайыздык үлүшү.

Эсептөөнүн негизги көндүмдөрү боюнча бөлүштүрүү

Эсептөөнүн негизги көндүмдөрү боюнча регионалдык маалыматтар

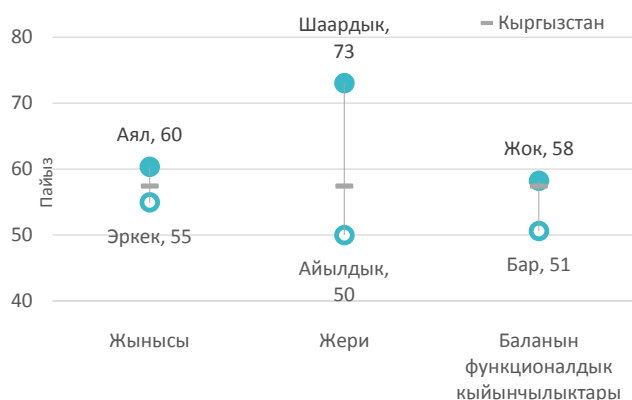
Облустар	Балдар	Кыздар	Баары
Кыргызстан	49	54	51
Баткен	66	68	67
Жалал-Абад	32	58	43
Ысык-Көл	49	59	54
Нарын	40	42	41
Ош	48	51	49
Талас	45	54	49
Чүй	52	40	46
Бишкек ш.	66	62	65
Ош ш.	51	58	54

Окуу жана эсеп көндүмү боюнча КККИтин маалыматтары

- "Негизги окутуу" модулуна башталгыч мектеп 2-класс үчүн балдарды окуу жана математика боюнча эрте окутууну түздөн-түз баалоо ыкмасы колдонулат. Алынган жыйынтыктар ТӨМ 4.1.1.(a) глобалдуу көрсөткүчкө кирет.
- Ар бир үй чарбасында «Негизги окутуу» модулуна 7-14 жаштагы бала кокустан тандалып алынат.
- Окуу боюнча тапшырмалардын мазмуну ар бир өзүнчө өлкө үчүн пайдаланылуучу сөздүк курамы 2-класстагы окуу куралына туура келгендей адаптацияланган. Бул тапшырманын сөз курамы жана маданият жагындагы конкреттүү өлкөгө шайкеш келишин камсыз кылат. Математика тапшырмалары тиешелүү денгээл үчүн зарыл болгон жалпы жөндөмдөргө негизделет.
- КККИ алкагында мектепке баруу жана ар кандай жеке мүнөздөмөлөрү: жайгашкан орду, үй чарбасынын социалдык-экономикалык статусу, этностук таандыктыгы сыяктуу мүнөздөмөлөрү боюнча маалыматтарды чогултуу жүзөгө ашырылат. Бул окутуу натыйжаларын жогорулатууда жардам көрсөтүү үчүн социалдык ажыратылган балдардын топчолорун аныктоого мүмкүндүк берет.

Ата-энелердин катышуусу: үйдө окуу үчүн шарттар

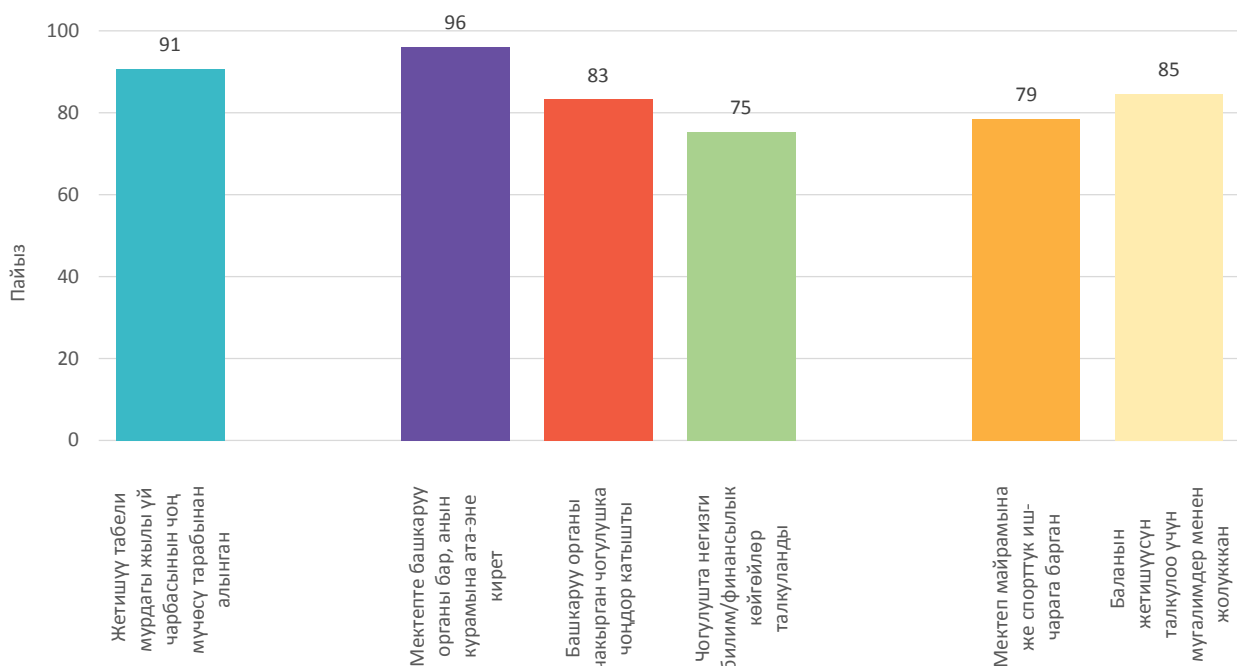
Үйүндө окуу үчүн 3 же андан көп китеби бар балдар

Үйдө окуган же үйдө аларга окуп берген балдар

Ата-энелердин катышуусу: Мектепте окуган баланы колдоо

Чоңдордун мурдагы жылы мектепти башкарууга катышуусу

Чоңдордун мурдагы жылы мектептин иш-чараларына катышуусу

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Башталгыч класстарда окутуу жана ата-энелердин катышуусу боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманын LN.3.1, LN.3.3, LN.4.1

жана LN.4.2 таблицаларынан таба аласыздар. Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

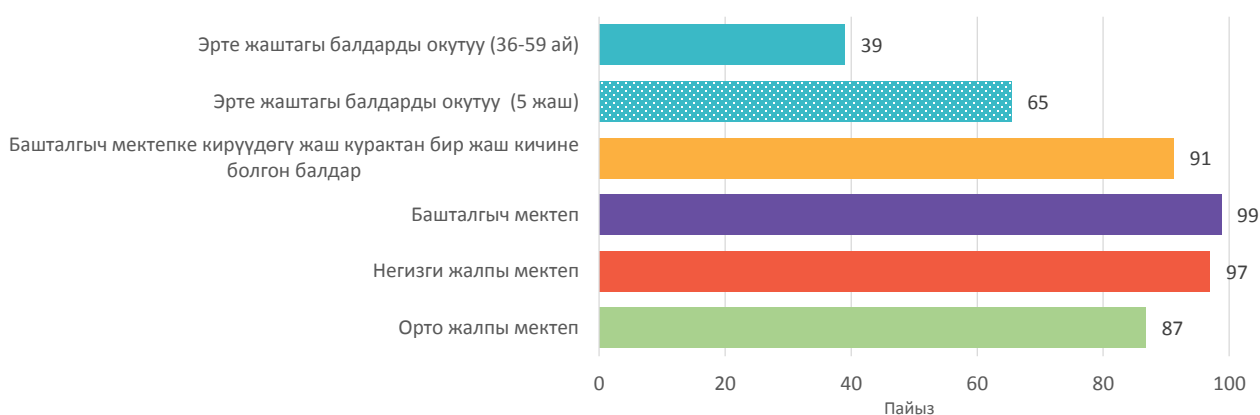
Билим берүү

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

Мектепке катышуучулук көрсөткүчү жана теңсиздик

Мектепке баруунун таза көрсөткүчтөрү (оңдолгон)

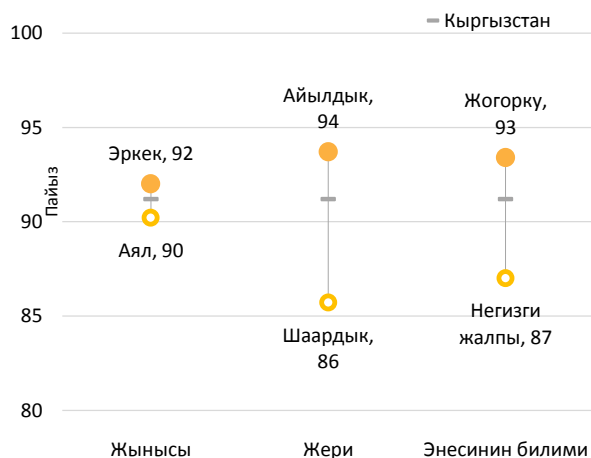
Эрте жаш курактагы балдарга билим берүү жана уюштурулган окутууга катышуу боюнча теңсиздиктер

Эрте жаш курактагы балдардын билим берүү мекемелерине баруусунун таза көрсөткүчү

Эрте жашта окутуунун тигил же бул уюштурулган программасына барган 36-59 айлык курактагы балдардын пайыздык үлүшү.

Уюштурулган окутууга катышуу көрсөткүчү (баштапкы мектепке каттоонун расмий жаш курагынан бир жылга кичине жаш курагында): ТӨМ 4.2.2

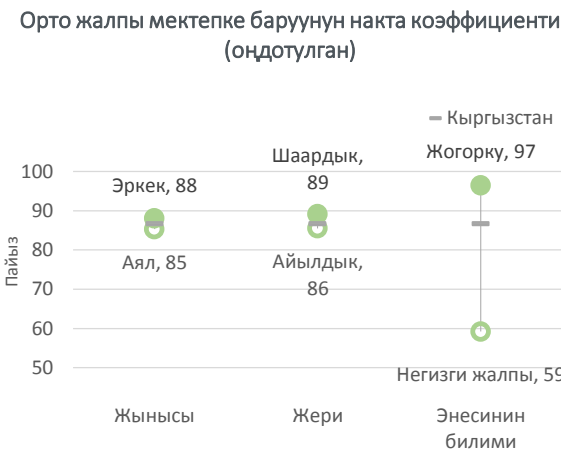

Эрте жаш курагында тигил же бул окутуу программасына же баштапкы мектепке барган тиешелүү жаш курак тобундагы (баштапкы мектепке каттоонун расмий жаш курагынан бир жылга кичине жаш курагында) балдардын пайыздык үлүшү

Мектепке баруунун көрсөткүчүндөгү теңсиздиктер

Негизги жалпы мектептин курагындагы (бул окуу жылынын башына же акыркы окуу жылына) балдардын катышуусунун пайыздык үлүшү

Орто жалпы мектептин курагындагы (бул окуу жылынын башына же акыркы окуу жылына) балдардын катышуусунун пайыздык үлүшү

Региондор боюнча мектепке баруунун таза көрсөткүчтөрү (оңдотулган)

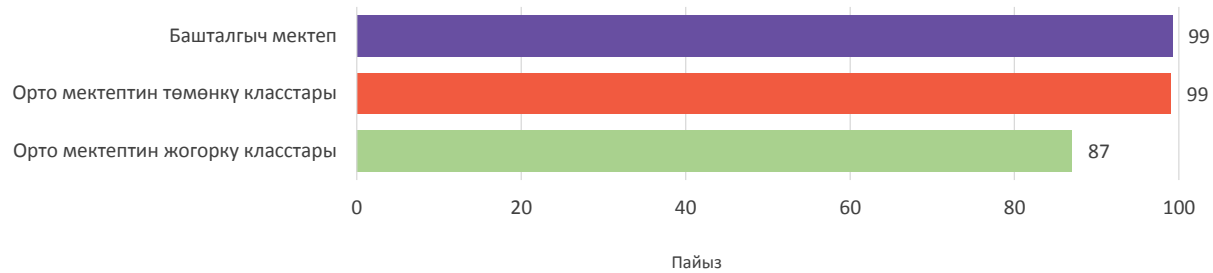
Облустар	Эрте жаш курактагы балдарга билим берүү		Уюштурулган окутууга катышуу		Башталгыч мектеп	Негизги жалпы мектеп	Орто жалпы мектеп
	36-59 ай	3-5 жаш	Эрте жаштагы окутуу программасы	Башталгыч мектеп			
Кыргызстан	39	47	38	54	99	97	87
Баткен	37	44	47	39	92	93	91
Жалал-Абад	37	48	37	55	99	96	89
Ысык-Көл	27	37	55	35	99	98	92
Нарын	63	63	54	44	99	100	95
Ош	42	50	27	70	99	99	79
Талас	21	39	51	43	100	97	84
Чүй	24	30	33	58	99	96	79
Бишкек ш.	52	61	43	36	100	96	96
Ош ш.	46	53	16	78	99	96	78

Негизги идеялар

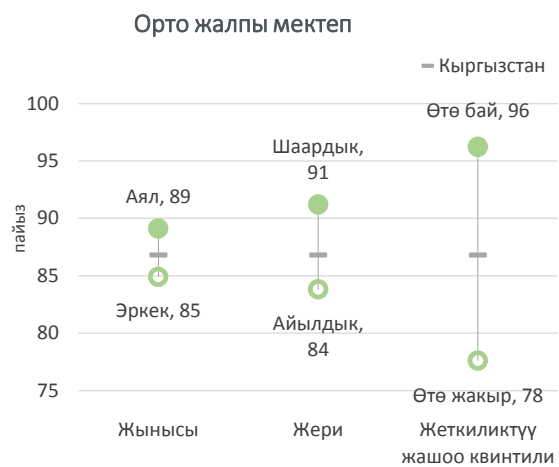
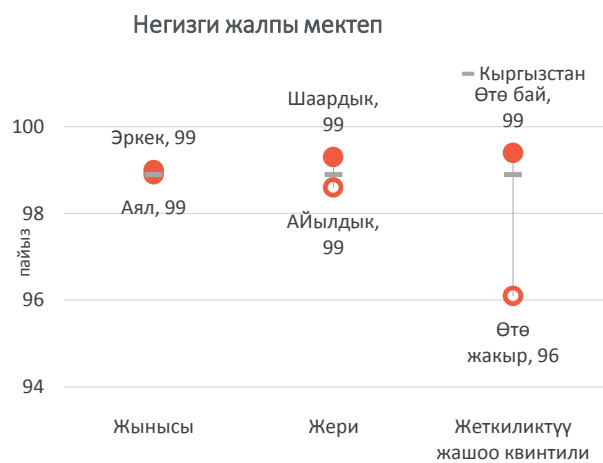
- Кенже курактагы (36-59 ай) балдардын билим алуусуна камтуу бир топ эле төмөн бойдон калууда (39%).
  - Уюштурулган окутуу программаларына катышуунун жогорку көрсөткүчү белгиленди (башталгыч мектепке кабыл алуу курагына чейин 1 жыл) - 91%.
  - Башталгыч (1-4 кл) жана негизги (5-9 кл) мектепке балдардын келүүсүнүн көрсөткүчтөрү жогору тургандыгында-99% жана 97%.
- Сабакка катышуунун азайышы орто мектептин жогорку классынын деңгээлинде байкалат (10-11 кл) - 87 ге чейин%.
  - Кенже курактагы балдарга (36-59 ай) билим берүүнүн кыйла жогорку камтылышы Нарын облусунда (63%) жана Бишкек шаарында (52%), төмөндү Талас (21%), Чүй (24%) жана Ысык – Көл облустарында (27%) белгиленген.
  - Уюштурулган окутуу программаларына катышуунун
- жогорку көрсөткүчтөрү Ысык-Көл (55%), Нарын (54%) жана Талас (51%) облустарында белгиленген.

  - Республиканын бардык региондорунда Баткен областынан тышкары башталгыч жана негизги мектепке баруунун жогорку деңгээли байкалат (92%, 93%).
  - Жогорку класстарда өтүүнүн төмөнкү көрсөткүчтөрү Ош шаарында (78%), Чүй жана Ош облустарында (79%) белгиленген.

Мектепти аяктоо көрсөткүчтөрү

Мектепти аяктоо көрсөткүчтөрүндөгү теңсиздиктер

Орто билимдин төмөнкү деңгээлин аяктаган, акыркы класска баруунун жазылган жаш курагына караганда 3-5 жашка көп жаштагы балдардын пайыздык үлүшү:

Орто билимдин жогорку деңгээлин аяктаган, акыркы класска баруунун жазылган жаш курагына караганда 3-5 жашка көп жаштагы балдардын пайыздык үлүшү.

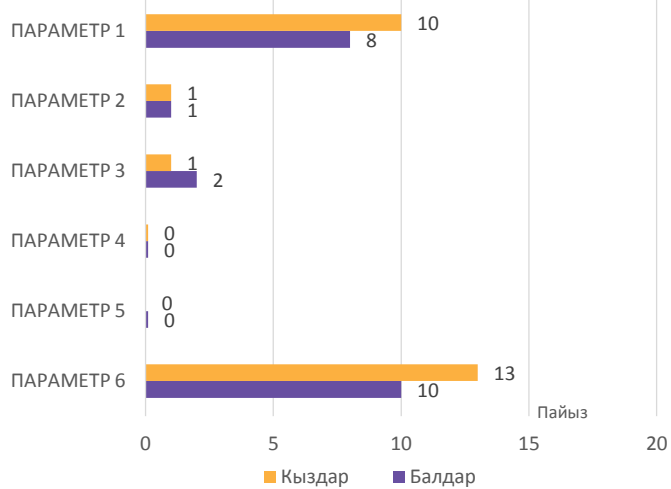
Мектепти аяктоонун регионалдык көрсөткүчтөрү

Облус	Башталгыч мектеп	Негизги жалпы мектеп	Орто жалпы мектеп
Кыргызстан	99	99	87
Баткен	100	98	97
Жалал-Абад	97	98	87
Ысык-Көл	100	100	96
Нарын	100	97	89
Ош	100	99	75
Талас	98	98	(96)
Чүй	100	97	83
Бишкек ш.	99	100	96
Ош ш.	100	100	76

( ) - көрсөткүчтөр 25-49дан аз өлчөнбөгөн байкоолорго негизделген.

Мектепке барбаган балдар көрсөткүчү

Мектепке барбаган балдардын билим берүү деңгээлинин параметрлери

Параметр 1: Эрте жашта окутуу программасына же баштапкы окутуу мекемелерине барбагандардын пайыздык үлүшү

Параметр 2: башталгыч же орто мектепке барбаган кичүү жаштагы балдардын пайыздык үлүшү.

Параметр 3: башталгыч же орто мектепке барбаган орто жаштагы балдардын пайыздык үлүшү.

Параметр 4: Башталгыч мектепке барган, бирок таштап коё ала турган балдар (2 же андан көп жашка чоңдор).

Параметр 5: Орто мектептин төмөнкү класстарына барган, дети, бирок таштап коё ала турган балдар (2 же андан көп жашка чоңдор).

Параметр 6: Орто мектептин жогорку класстарынын курагындагы, башталгыч же негизги же андан жогорку деңгээлдеги мектепке барбаган балдар.

ТӨМ билим берүү боюнча сереп

ТӨМ	КККИ көрсөткүчү	Аныктама жана эскертүүлөр	Мааниси
4.1.4	LN.8 a,b,c	Мектепти аяктоо көрсөткүчтөрү (башталгыч мектеп, орто билим берүүнүн төмөнкү тепкичи, орто билим берүүнүн жогорку тепкичи)	99%/99%/87%
4.1.5	LN.6 a,b,c	Мектепке барбаган балдардын көрсөткүчү (башталгыч мектеп, орто билим берүүнүн төмөнкү тепкичи, орто билим берүүнүн жогорку тепкичи)	1,0%/1,4%/11,4%
4.1.6	LN.10 a,b,	Класска баруунун жазылган жаш курагынан жогору болуу (башталгыч мектеп, орто билим берүүнүн төмөнкү тепкичи)	0,1%/0,0%
4.2.2	LN.2	Уюштурулган окутууга катышуунун деңгээлинин көрсөткүчү (башталгыч мектепке кирүүдөгү жаш курактан бир жаш кичине болгон балдар), жынысы м-н	Э:92,2%/А:90,2%
4.5.1	LN.5 a	Башталгыч мектепке баруу, Катышуу таза коэффициенти (оңдолгон) (кыздар/балдар, айылдык/шаардык, төмөнкү/жогорку жеткиликтүү жашоо квинтили) катыштарынын көрсөткүчү	1,00/1,00/1,00
4.5.1	LN.5 b	Орто билим берүүнүн төмөнкү тепкичтерине Катышуу таза коэффициенти (оңдолгон). Показатели соотношения (кыздар/балдар, айылдык/шаардык, төмөнкү/жогорку жеткиликтүү жашоо квинтили) катыштарынын көрсөткүчү	1,01/1,02/1,01

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Билим берүү боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө LN.1.1, LN.1.1.A, LN.1.2, LN.2.3, LN.2.4, LN.2.5, LN.2.6, LN.2.7 жана LN.2.8 таблицаларынан таба аласыздар.

Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

Төрөлүүнү каттоо

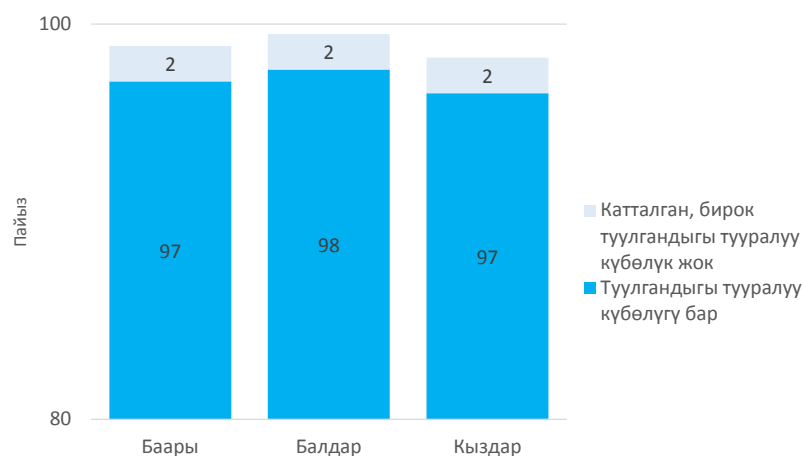

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

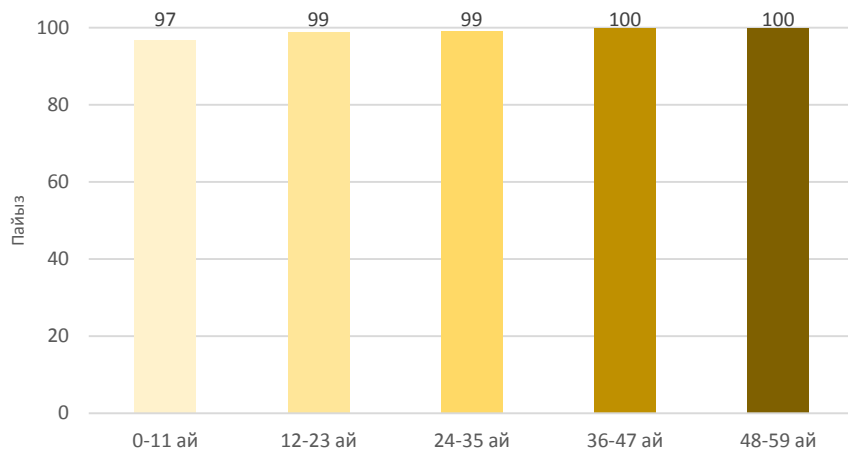
Төрөлүүнүн деңгээлдери

Беш жашка чейинки балдардын төрөлүүсүн каттоо: ТӨМ 16.9.1

Төрөлгөндүгү катталган жана туулгандагы тууралуу күбөлүгү бар 5 жашка чейинки курактагы балдардын жынысы боюнча пайыздык үлүшү

Туулгандыгын каттоо, жаш курагы боюнча

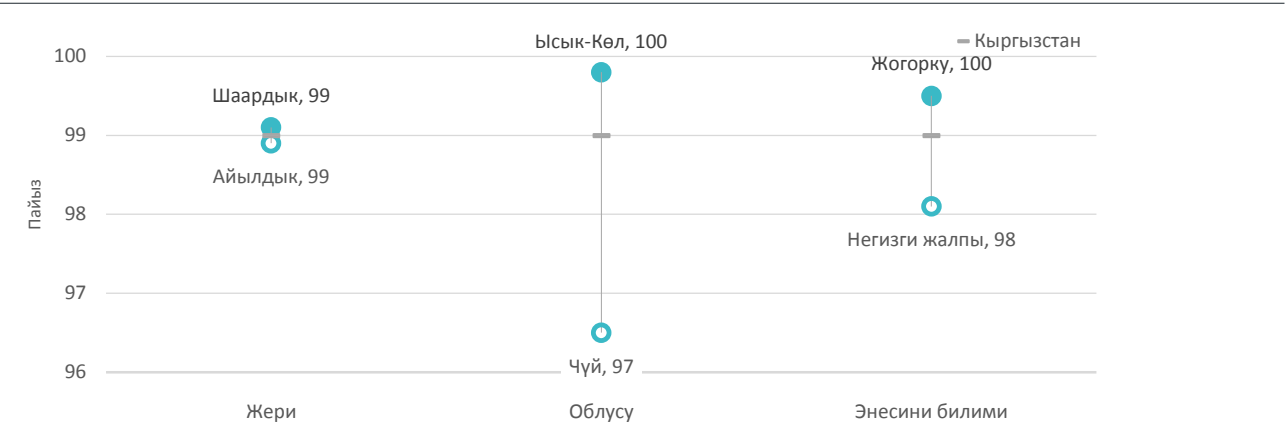

Төрөлгөндүгү катталган 5 жашка чейинки курактагы балдардын жаш курагы боюнча (ай менен) пайыздык үлүшү

Негизги идеялар

- Кыргызстанда беш жашка чейинки балдардын арасында туулгандыгын каттоонун жогорку деңгээли жогору – 98,9 %
- Балдар арасында туулгандыгы каттоо кыздардын арасында жогору (тиешелүүлүгүнө жараша 99,5% жана 98,4%)
- Катталбаган балдардын эң көп саны 1 жашка чейинки балдардын арасында байкалат (96,9%), ал беш жылга чейин кыскалды
- Жогорку билимдүү энелерге балдарды каттоо деңгээли – 99,5%, ал эми орточо 98,1% ды түздү.
- Чүй облусунда (96,8%) жана Ош шаарында (97,5%)
- Каттоонун эң жогорку деңгээли Баткен облусунда (99,7%) жана Ысык-Көл облусунда (99,8%)

Төрөлгөндүгүн каттоо: теңсиздиктер

Төрөлгөндүгү катталган 5 жашка чейинки курактагы балдардын жалпы мүнөздөмөлөр боюнча пайыздык үлүшү

Туулгандыгы тууралуу каттоонун облустар боюнча маалыматы

Облустар	Жалпы катталгандар
Кыргызстан	99
Баткен	100
Жалал-Абад	99
Ысык-Көл	100
Нарын	99
Ош	99
Талас	99
Чүй	97
Бишкек ш.	99
Ош ш.	97

Төрөлгөндүгү катталган 5 жашка чейинки курактагы балдардын региондор боюнча пайыздык үлүшү

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Төрөлүүнү каттоо боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө PR.1.1 таблицасынан таба аласыздар. Башка статистикалык серептерди, ушул

Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

Балдарды жазалоо

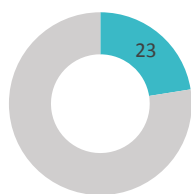
Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

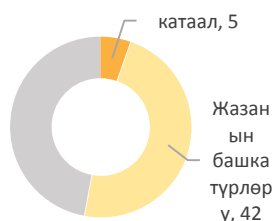
Балдарды жазалоо

Балдарды жазалоонун түрлөрү

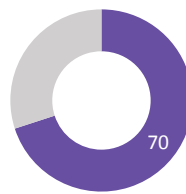
Күч колдонулбаган ыкмалар

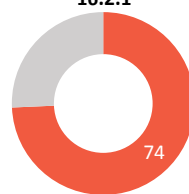
Күч колдонулган жаза

Психологиялык агрессия

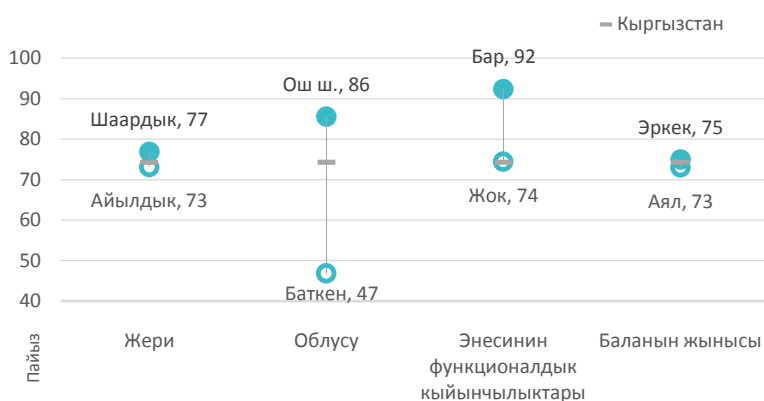

Бардык күч колдонулган ТӨМ

Акыркы айда жазалоого кабылган 1-14 жаштагы балдардын жазанын түрлөрү боюнча пайыздык үлүшү.

Тартипке салуунун күч колдонулган ыкмалары: теңсиздик

Акыркы айда жазалоого кабылган 1-14 жаштагы балдардын жалпы мүнөздөмөлөр боюнча пайыздык үлүшү.

Күч колдонулган жазалоо: жулкулдатуу, баланы колго / бутка чабуу же уруу, жанбашка же дагы башка дене мүчөлөрүн катуу нерсе менен чабуу, жаакка, башка, кулактарга кол менен уруу же оор жана системалуу түрдө сабоо.

Катаал жазалоо: бети, башына же кулактарга баланы чабуу же баланы катуу жана системалуу уруп-сабоо.

Психологиялык агрессия: балага кыйкыруу, же баланы кемсинткен сөздөр менен атоо, мисалы «жалкоо», «акылсыз» деп.

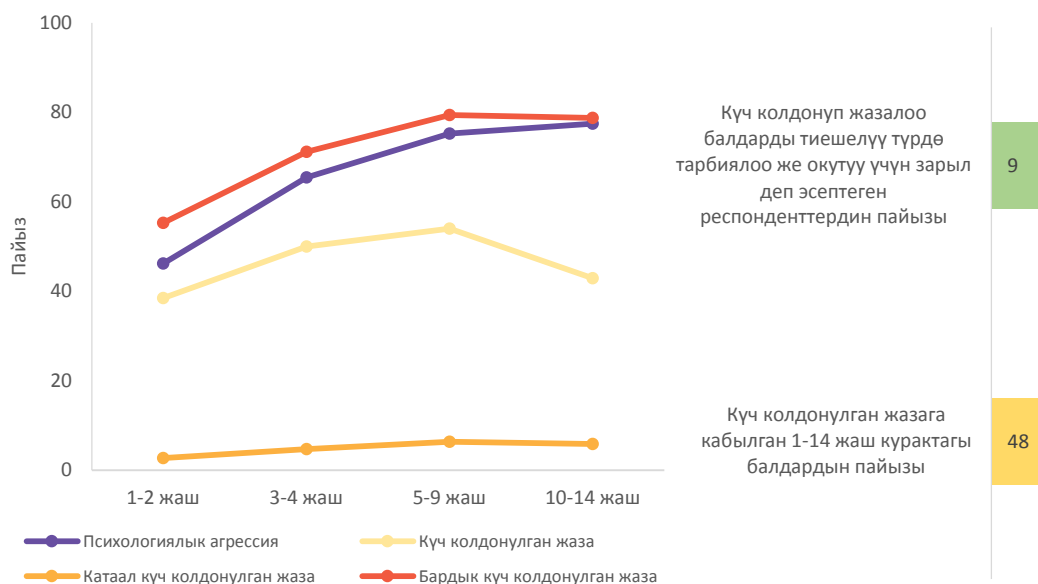
Каардуу жазалоо: физикалык жазалоо жана / же психологиялык агрессия, кайсы гана түрү болбосун.

Негизги идеялар

- 23% балдарга карата күч колдонулбаган ыкмалар гана колдонулат. Балдардын 47,5% ы жеке жазага тартылышат, ал эми балдардын 5,4% катаал дене бой жазага тартылышат.
- Балдардын 70% психологиялык кысымга тажрыйбалуу.
- Дээрлик ¼ балдарды (74,3%) исптыывали ар кандай насильственный методу дисциплинирования.
- Жазанын зомбулук көрсөтүмдөрүнө туш болгон балдар үчүн жаш курак менен көбөйтүлөт.
- 8,9%, Үлүшү энелер, күч колдонулган жаза керек деп эсептейт, ал эми күч колдонулган жазага чалдыккан

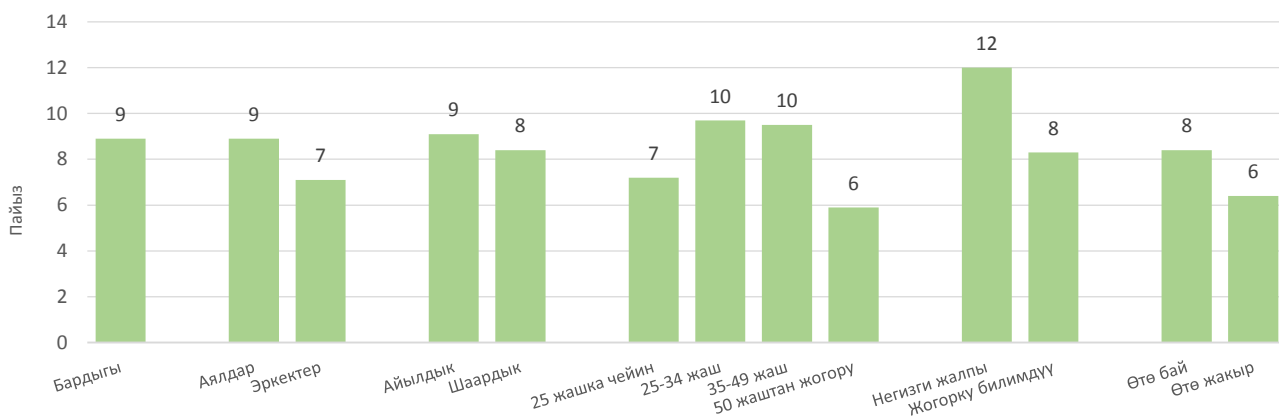
балдардын пайызы 52,9 ду түздү.

Күч колдонулган жаза: мамилелер жана тажрыйба

Акыркы айда катуу жазалоого кабылган 1-14 жаштагы балдардын жазанын түрлөрү жана жаш курагы боюнча пайыздык үлүшү.

Күч колдонулган жазага болгон мамиле

Күч колдонуп жазалоо балдарды тиешелүү түрдө тарбиялоо же окутуу үчүн зарыл деп эсептеген 1-14 жаш курагындагы балдардын энелеринин/ аларды баккан адамдардын пайыздык үлүшү.

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун колк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн.

Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Балдарды жазалоо боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу.

Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө PR.2.1 жана PR.2.2 таблицаларынан таба аласыздар.

Башка статистикалык серептерди, ушул
Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө
баяндаманы жана башка
баяндамаларды mics.unicef.org/surveys
сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

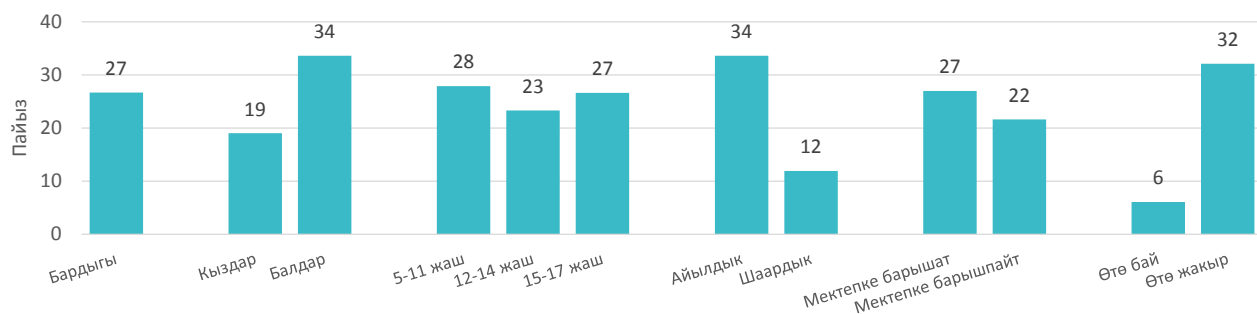
Балдар эмгеги

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

Балдар эмгеги: деңгээлдер жана бөлүштүрүү

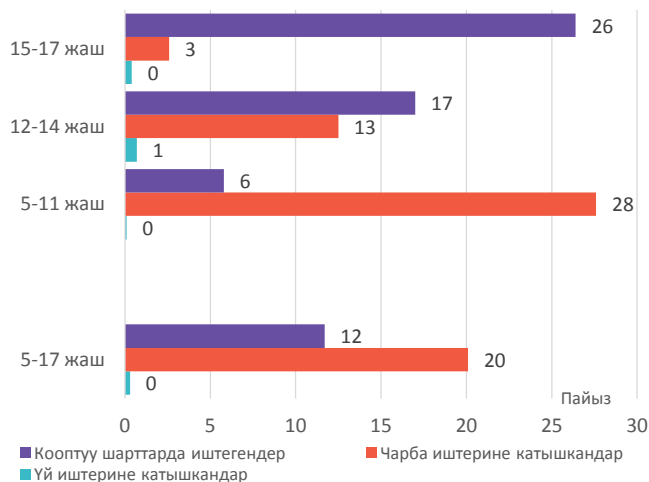
5-17 жаштагы балдардын эмгеги: ТӨМ 8.7.1*

Балдар эмгегине катышкан 5-17 жаш курагындагы балдардын жалпы мүнөздөмөлөр боюнчапайыздык үлүшү.

*Балдардын эмгеги боюнча КККИ баалосу, ТӨМ 8.7.1. көрсөткүчүндө берилген маалыматтан айырмаланат, ТӨМ маалымат базасында балдардын кооптуу шарттардагы иштерин эсепке албайт жана 5-14 жаштагы балдар үчүн үй ичиндеги 21 сааттык жумуш менен чектелген жана ошондой эле 15-17 жаштагы балдардын үй ичиндеги иштеринде чектөөлөр жок.

Балдар эмгегинин түрлөрү

Балдар эмгегине катышкан 5-17 жаш курагындагы балдардын эмгектин түрлөрү жана жаш курагы боюнчапайыздык үлүшү.

Эскертүү. Берилген маалыматтар, балдардын көрсөтүлгөн ишмердүүлүктөргө катышынын аныктамалар аянтчасында берилген жаш курактык чектөөдөн жогору же ошол деңгээлде чагылдырат

Балдардын эмгегин аныктамасы

5-11 жаш: 1 сааттан кем эмес чарбалык иштер, бир апта ичинде төлөнбөгөн чарба-тиричилик жактан 28 сааттык кызмат же зыяндуу эмгек шарттарда.

12-14 жаш : 14 сааттан кем эмес чарбалык иштер, бир апта ичинде төлөнбөгөн чарба-тиричилик жактан 28 сааттык кызмат же зыяндуу эмгек шарттарда.

15-17 жаш : 43 сааттан кем эмес чарбалык иштер же бир апта ичинде төлөнбөгөн чарба-тиричилик жактан кызмат же зыяндуу эмгек шарттарда.

Чарбалык ишмердикке үй-чарбасында же үй-бүлөлүк ишканада иштөө, үй-бүлөлүк мүчөлүгү жок адамдын төлөнгөн же төлөнбөгөн иши кирет. Үй иштерине тамак жасоо, үй тазалоо жана балдарга кам көрүү, ошондой эле отун чогултуу же суу алып келүү кирет.

Негизги идеялар

- Кыргызстанда балдардын 26,7% ы балдар эмгегине тартылат. Мында балдар эмгегинин таралышы балдардын арасында кыздарга караганда жогору (33,6%/19%).
- Айыл жергесинде жашаган балдар экономикалык ишмердүүлүккө шаар жериндеги балдарга караганда көбүрөөк катышышат.
- Кедейчилик квинтилге кирген үй-

бүлөлөрдүн балдары бай квинтильде турган балдарга салыштырмалуу балдар эмгегине дээрлик 5 эсе көп тартылууда (32,1%/6,1%).

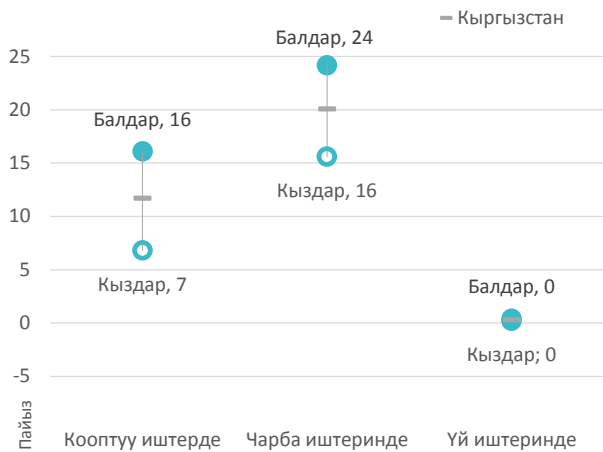
- Зыяндуу шарттарда иштөөгө тартылган 15-17 жаштагы балдардын үлүшү башка курактык топторго караганда жогору.
- Зыяндуу шарттарда иштеген балдардын үлүшү кедей квинтильде

(12%), ошондой эле айыл жергесинде (15,2%) иштегендерде жогору. Зыяндуу эмгекке көбүнчө балдар (16,1) тартылат.

- Региондор боюнча балдар эмгегинин эң жогорку көрсөткүчү Нарын облусунда (40,5%), ал эми Бишкек шаарында (7,3%) жана Ош шаарында (6,1%) төмөнкү көрсөткүчтөр байкалууда.

Балдар эмгеги жөнүндө жана кооптуу шарттар боюнча теңсиздиктер

Балдар эмгеги : теңсиздик

Балдар эмгегине катышкан 5-17 жаш курагындагы балдардын эмгектин түрлөрү жана жынысыгы боюнчапайыздык үлүшү.

Кооптуу шарттар: теңсиздик

Балдар эмгегине катышкан 5-17 жаш курагындагы балдардын жалпы мүнөздөмөлөрү боюнчапайыздык үлүшү.

Балдар эмгеги боюнча регионалдык маалыматтар

Облустар	Балдар эмгеги, бардыгы
Кыргызстан	27
Баткен	28
Жалал-Абад	34
Ысык-Көл	27
Нарын	40
Ош	33
Талас	35
Чуй	24
Бишкек ш.	7
Ош ш.	6

Балдар эмгегине катышкан 5-17 жаш курагындагы балдардын региондор боюнчапайыздык үлүшү.

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Балдар эмгеги боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө PR.3.1, PR.3.2 жана PR.3.3 таблицаларынан таба аласыздар.

Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

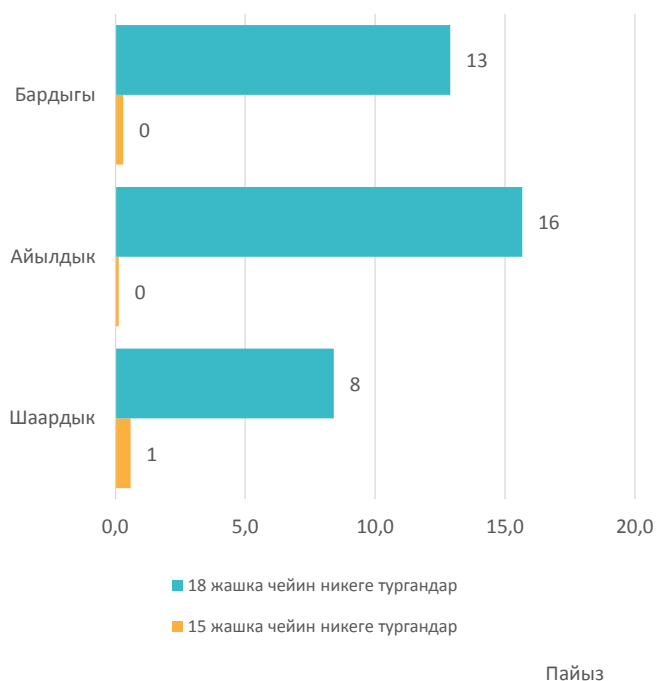
Бала кезинде никеге туруу

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

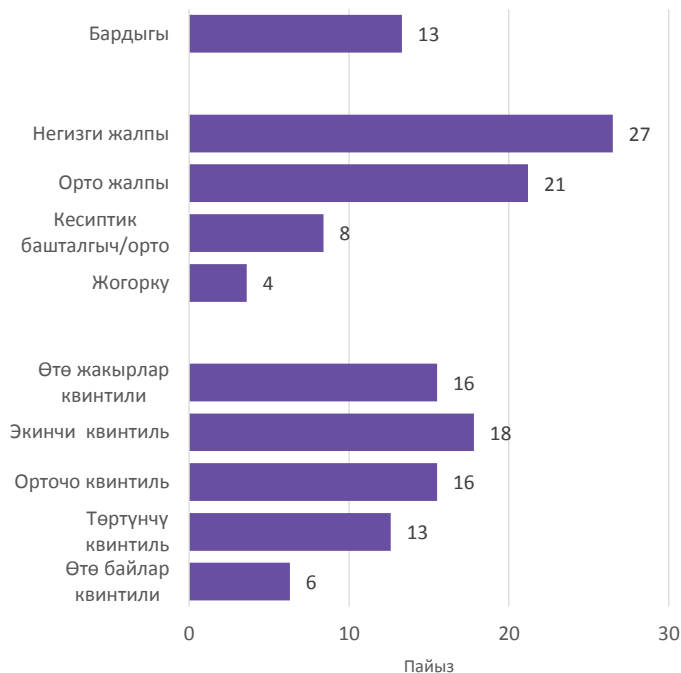
Бала кезинде никеге туруу: деңгээлдер жана бөлүштүрүү

15 жана 18 жашка чейин никеге туруу: ТӨМ 5.3.1

18 жашка чейин никеге туруунун бөлүштүрүүсү

15 жана 18 жашка чыкканга чейин биринчи жолу расмий (эмес) никеге турган 20-24 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү, жери боюнча.

18 жашка чыкканга чейин биринчи жолу расмий же жарандык никеге турган 20-49 жаш курагындагы аялдардын билими жана жеткиликтүү жашоо квинтили боюнча пайыздык үлүшү.

Негизги идеялар

- 15-19 жаш курактагы ар бир 11чи кыз-өспүрүм азыркы учурда никеси бар.
- 15-19 жаш курагында турмушка чыккан өспүрүмдөрдүн 2,7 пайызы өзүнөн 10 жана андан жогору жаш улуу болгон өнөктөшкө ээ.
- 20-24 жаш курактагы аялдардын 13 пайызга жакыны биринчи жолу 18 жашка чейинки куракта расмий же жарандык никеге турушкан.

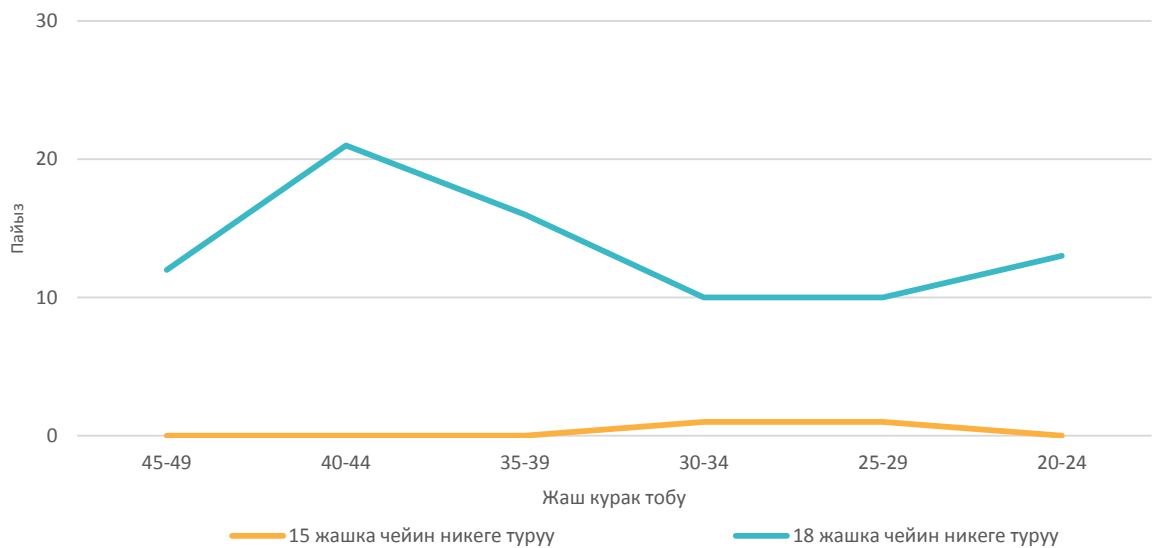
Бала кезинде никеге туруу боюнча региондук маалыматтар

Облустар	18 жашка чейин никеге тургандар
Кыргызстан	13
Баткен	15
Жалал-Абад	15
Ысык-Көл	15
Нарын	17
Ош	15
Талас	18
Чүй	17
Бишкек ш.	6
Ош ш.	10

Никеге биринчи жолу 18 жашка чейин турган, 20-24 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү.

18 жаш куракка чейинки нике көп кыздар үчүн реалдуулук болуп саналат. Дүйнөнүн көптөгөн жерлеринде ата-энелер жаш кыздарын каржылык жана коомдук жетишкендикти камсыз кылуу, ошондой эле үй-бүлөнүн каржылык жүгү алынат деген үмүттө жаш кыздарынын никесин кубаттайт. Чыдыгында бала курактагы нике адам укуктарын бузуу болуп саналат, кыздардын өнүгүүшүнө коркунуч туудурат жана көп учурда эрте кош бойлуулукка жана социалдык бөлүнүүгө, жетишээрлик эмес билим алуусуна жана начар кесиптик даярдоого алып келет, бул жакырчылыктын гендердик мүнөзүн күчөтөт. Адам укуктарынын жалпы декларациясы никеге туруунун «эркин жана толук» макулдуулук укугун тааныйт, ошол эле учурда никеге тургандардын биринин жашы турмуштагы жары жөнүндө ойлонулуп-түшүнүлгөн чечим кабыл алуу үчүн ан-сезими жетишерлик жашта болбосо, никеге макулдуулугу «эркин жана толук» деп эсептелиши мүмкүн эмес.

Бала кезиндеги никенин тенденциялары

Никеге биринчи жолу 15 жана 18 жашка чейин турган, 20-24 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү, жаш курак тобу боюнча.

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк

жаатындагы ЮНФПА фондунун мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Бала кезинде никеге туруу боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө

PR.4.1W таблицасынан таба аласыздар. Башка статистикалык серептерди, үшүл Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

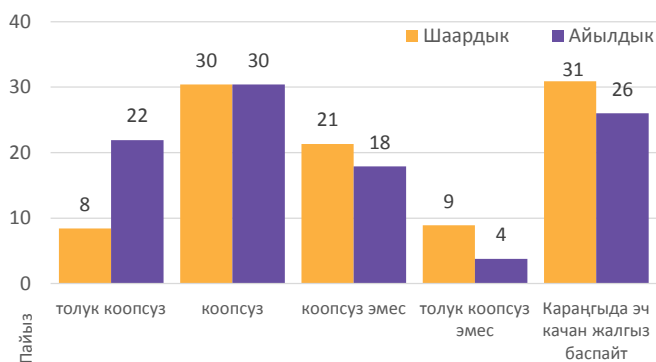
Коопсуздук жана коргоо

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

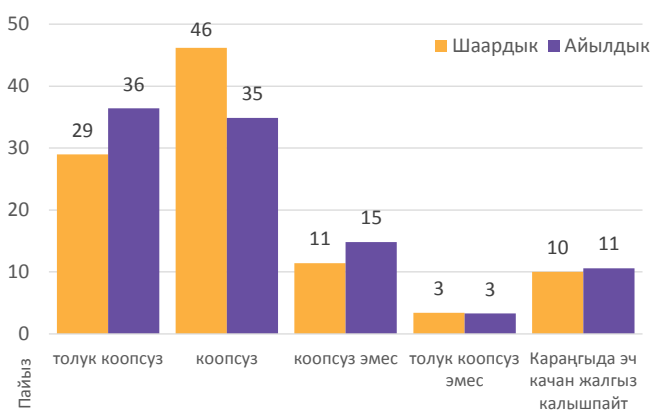

Караңгыда жалгыз сейилдөө маалында өзүн коопсуз сезүүсү, ТӨМ 16.1.4

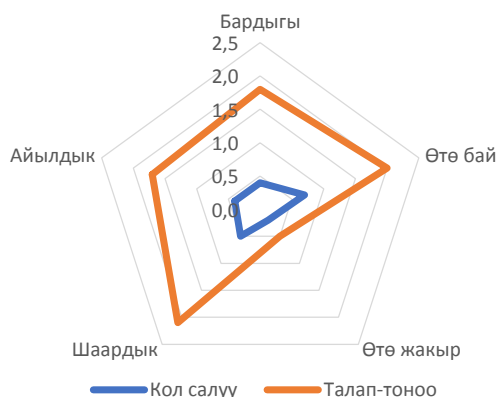
Сутканын түнкү мезгилинде өз районунда бара жатып, өзүн коопсуздукта сезген 15-49 жаш курагындагы аялдардын жашаган жери боюнча пайыздык үлүшү

Караңгыда үйдө жалгыз калганда коопсуз сезүүсү

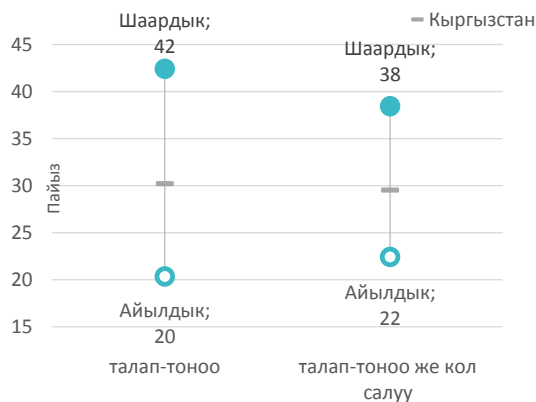
Сутканын түнкү мезгилинде өз үйүндө жалгыз калганда, өзүн коопсуздукта сезген 15-49 жаш курагындагы аялдардын жашаган жери боюнча пайыздык үлүшү

Тоноо жана кол салуунун курмандыктары

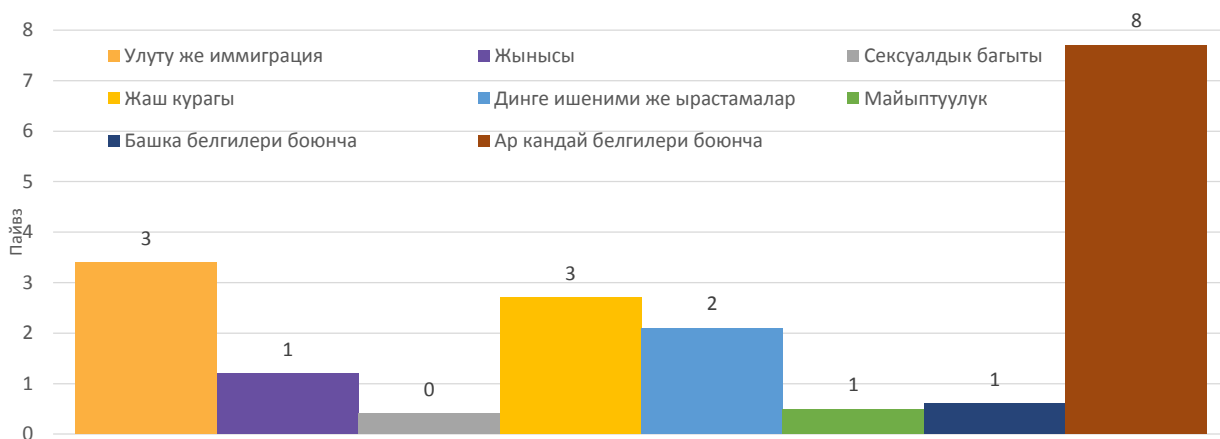
Акыркы 12 айда тоноо же кол салуу түрүндө физикалык зомбулуктун курмандыктары болгон 15-49 жаш курагындагы аялдардын жери, жеткиликтүү жашоо квинтили боюнча пайыздык үлүшү.

Кылмыштар тууралуу арыздарды берүү, ТӨМ 16.3.1

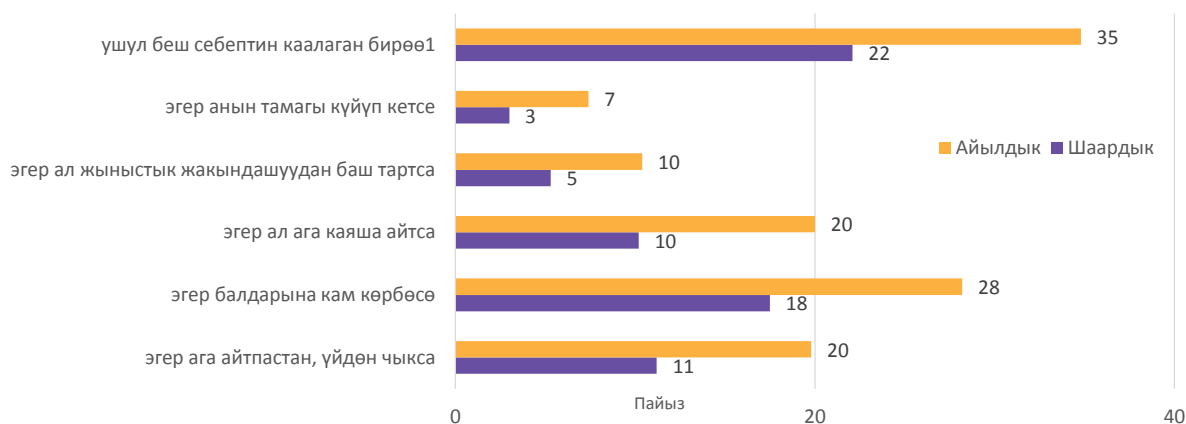
Акыркы 12 айда тоноо же кол салуу түрүндө физикалык зомбулуктун курмандыктары болгон жана алар курмандыгы болгон тоноо жана/же кол салуу тууралуу полицияга билдирген 15-49 жаш курагындагы аялдардын жашаган жери боюнча пайыздык үлүшү

Басмырлоо жана кысымга алуу

Акыркы 12 айда басмырлоо жана кысымга алууну сезген 15-49 жаш курактагы аялдардын пайыздык үлүшү,

Үйдөгү зомбулукка болгон мамиле

Жогорудагы себептер үчүн күйөөсү аялын сабоого укуктуу деп эсептеген 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү.

Негизги идеялар

- 15-49 жаштагы аялдардын 47 пайызы өзү жашаган районунда караңгы жалгыз жүрүү коопсуз деп сезишет.
- Аялдардын 73% үйүндө түнкү убакта жалгыз болуу коопсуз деп сезишет.
- Акыркы 3 жыл ичинде 15-49 жаштагы аялдардын 5% ы физикалык зордук-зомбулуктун курмандыгы болушкан: акыркы бир жылда 2% ы тоноого же кол салууга дуушар болушкан.
- Аялдардын 8% ы акыркы 12 айда басмырлоонун же кысым көрсөтүүнүн бардык белгилерин сезишкен.
- 15-49 жаштагы аялдардын үчтөн бири күйөөсү ошол 5 себептер боюнча аялын сабоого укугу бар деп эсептешет.

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк

жаатындагы ЮНФПА фондунун мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Коопсуздук жана коргоо боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө

PR.6.1W, PR.6.4W, PR.7.1W, PR.8.1 жана EQ.3.1 таблицаларынан таба аласыздар. Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

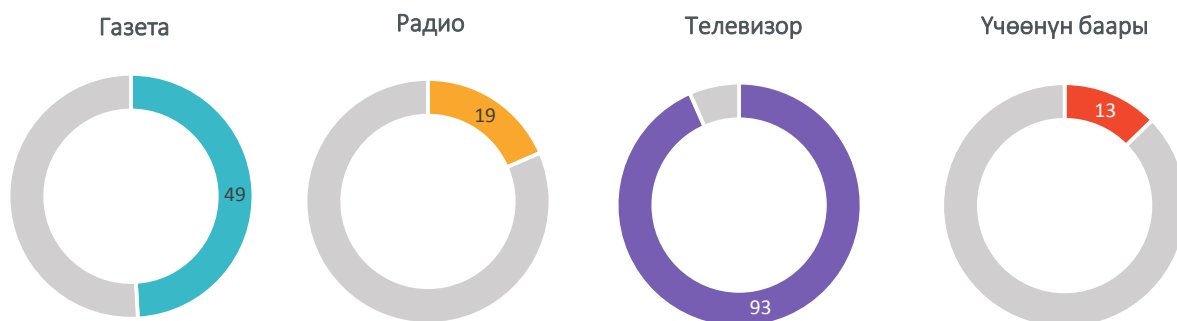
Кыргызстан 2018

ЖМК, байланыш жана Интернет

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

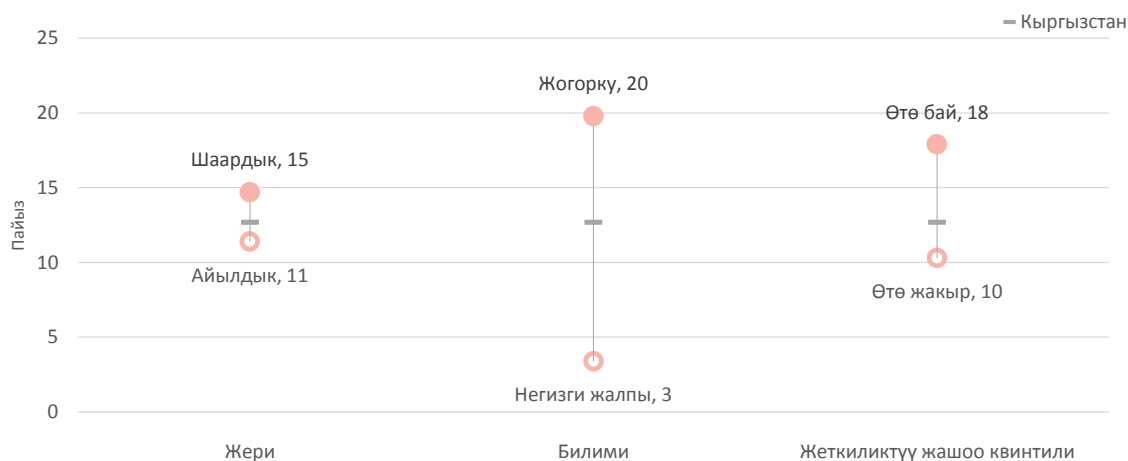
ЖМК колдонуу

Жумасына минимум бир жолу газета же журнал окуган, радио уккан жана телевизор көргөн 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

ЖМК жеткиликтүүлүгү

Радио, газета жана теле-көрсөтүүлөргө жума сайын колдонгон аялдар

Радио, газета жана теле-көрсөтүүлөргө жума сайын колдонгон 15-49 жаштагы аялдардын пайыздык үлүшү

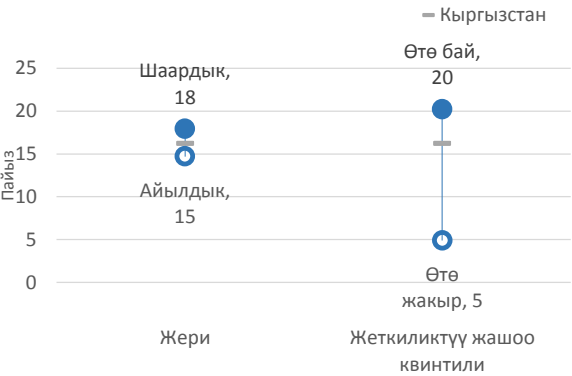
Үй чарбалардгагы маалыматтык коммуникациялык технологиялардын (МКТ)
жана Интернеттин болуусу

Облустар	Радио	Телевизор	Стационардык телефон	Уюлдук телефон	Компьютер	Үйүндөгү интернет
Кыргызстан	16	97	19	98	27	70
Баткен	5	99	2	99	14	51
Жалал-Абад	18	97	6	98	21	77
Ысык-Көл	20	99	19	99	16	71
Нарын	24	98	7	99	16	62
Ош	8	97	3	98	16	59
Талас	11	99	8	99	15	41
Чүй	20	97	18	98	32	76
Бишкек ш.	21	97	43	98	45	78
Ош ш.	6	95	31	98	30	79

Радио кабылдагыч, телевизор, телефон, компьютер жана Интернет бар үй чарбаларынын пайыздык үлүшү

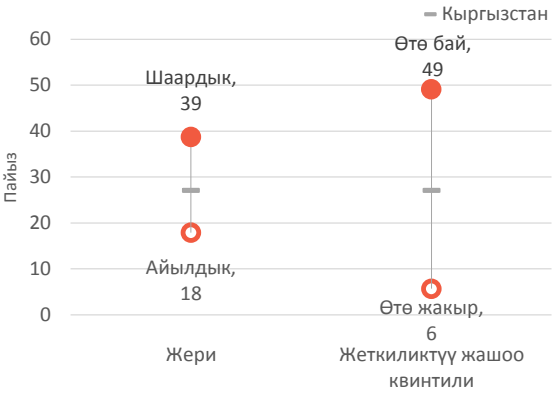
МКТ жана Интернетке ээлик кылуудагы теңсиздиктер

Радиосу бар үй чарбалары

Радиосу бар үй чарбаларынын пайыздык үлүшү

Компьютери бар үй чарбалары

Компьютери бар үй чарбаларынын пайыздык үлүшү

Уюлдук телефону бар үй чарбалары

Уюлдук телефону бар үй чарбаларынын пайыздык үлүшү

Интернети бар үй чарбалары

Интернети бар үй чарбаларынын пайыздык үлүшү

Маалыматтык коммуникациялык технологияларды колдонуу

Акыркы 3 айда компьютерди, уюлдук телефонду жана Интернетти колдонгон 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

Маалыматтык коммуникациялык технологияларды колдонуудагы теңсиздиктер

Уюлдук телефонду колдонуудагы теңсиздиктер

Акыркы 3 айда уюлдук телефонду колдонгон 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

Интернетти колдонуудагы теңсиздиктер: ТӨМ 17.8.1

Акыркы 3 айда Интернетти колдонгон 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

Маалыматтык коммуникациялык технологияларды (МТК) колдонуу көндүмдөрү

Атайын компьютердик көндүмдөрү

Акыркы 3 ай ичинде компьютер менен аталган иш-аракеттерди аткарган 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

МТК колдонуу көндүмдөрү боюнча регионалдык маалымат

Облустар	Компьютерди колдонуу	Уюлдук телефонду колдонуу	Интернетти колдонуу	МТК менен минимум, 1 иш-аракет
Кыргызстан	24	93	78	21
Баткен	14	95	68	8
Жалал-Абад	12	88	72	11
Ысык-Көл	17	98	83	15
Нарын	18	95	71	16
Ош	17	86	67	14
Талас	21	94	67	17
Чүй	27	96	82	24
Бишкек ш.	46	99	94	42
Ош ш.	19	82	69	15

Акыркы 3 ай ичинде компьютер, уюлдук телефон жана Интернет колдонгон, жана компьютерде минимум бир иш-аракеттерди аткарган 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 ЖМК, байланыш жана Интернет боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө SR.9.1W, SR.9.2, SR.9.3W жана SR.9.4W таблицаларынан таба аласыздар.

Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

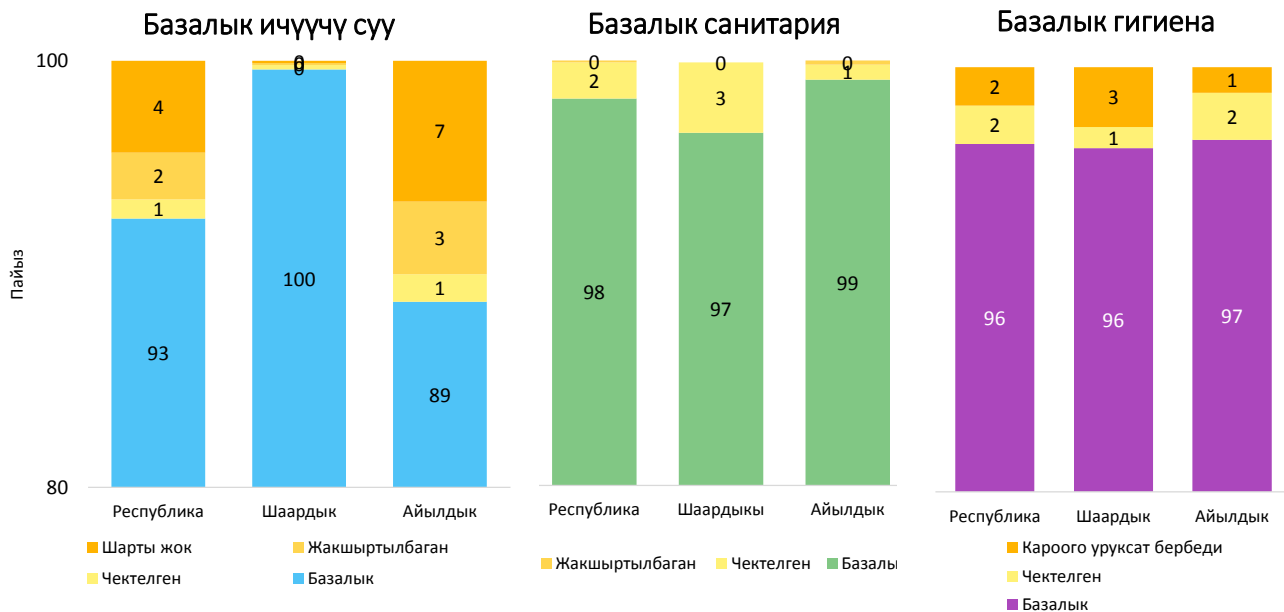
Кыргызстан 2018

Ичүүчү суу, санитария жана гигиена

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

Ичүүчү суу, санитария жана гигиенанын базалык кызматтары

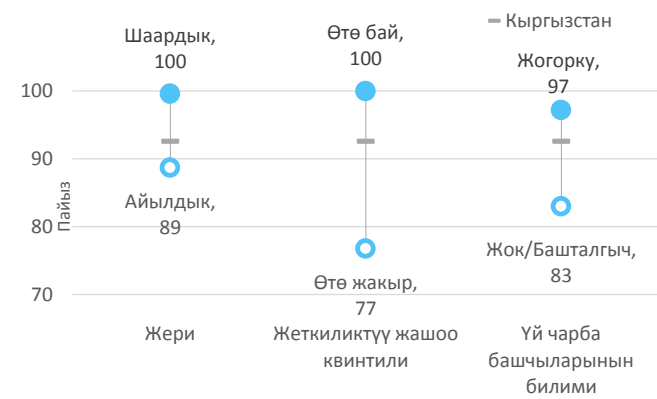
Калктын ичүүчү суу, санитария жана гигиена менен камтылуусунун пайыздык үлүшү

Ичүүчү суу тепкичи: Жок дегенде, ичүүчү суунун базалык кызмат көрсөтүүлөр (ТӨМ 1.4.1) суу алууга кеткен убактысы кезекти кошо алганда, эки тарап жол менен 30 мүнөттөн ашпаган шартта болсо жакшырылган булактан болуп саналат. Ичүүчү суунун жакшырылган булактары - бул өзүнүн түзүм жаратылышы боюнча жана конструкцисы боюнча коопсуз сууну жеткирүү потенциалына ээ болгондор жана төмөнкүлөрдү камтыйт: суу-түтүктөгү суу, бүргүлоодон чыккан суу же түтүк кудуктар, корголгон казылган кудуктар, корголгон булактар, жаан суусу жана топтомдолгон же жеткирилген суу. Чектелген булак жакшырылган булактарга кирет, эгер ага чейинки аралык эки тарап жол менен 30 мүнөттөн ашык убакыт сарпталса. Жакшырылган эмес булактарга корголбогон казылган кудуктар жана корголбогон булактар кирет. Кызматтын жоктугу дарыялардан, көлдөрдөн же ирригациялык каналдар сыяктуу жер үстүндөгү суулардан суу алууга кирет.

Санитария тепкичи: Жок дегенде, санитариянын базалык кызмат көрсөтүүлөр (ТӨМ 1.4.1) жакшырылган каражаттарын пайдаланууга кирет, эгер алар башка үй-чарбалары менен бөлүштүрүлбөсө. Санитариянын жакшырылган каражаттары - адамдын үчүн арналган гигиеналык бөлүмүндө керектелген каражаттары жана өзүнө төмөнкүлөрдү камтыйт: жууп кетчү суусу менен канализация системасына кошулган даараткана, септикалык сыйымдуулугу же таштандыга казылган чуңкур; аба алмашып түрүүчү жакшырылган чуңкур, компост дааратканалары же төшөндүсү бар таштанды чуңкурлары. **Чектелген** санитария кызматы башка үй чарбалары менен бөлүштүрүлгөн жакшырылган каражатка кирет. Санитариянын **жакшырылган эмес** каражаттары жууп кетчү суусу ачык түтүккө, төшөндүсү жок таштанды чуңкурларына кошулган дааратканаларды камтышат. **Кызмат көрсөтүү жоктугуна** муктаждыктарын ачык жерде жасоо кирет.

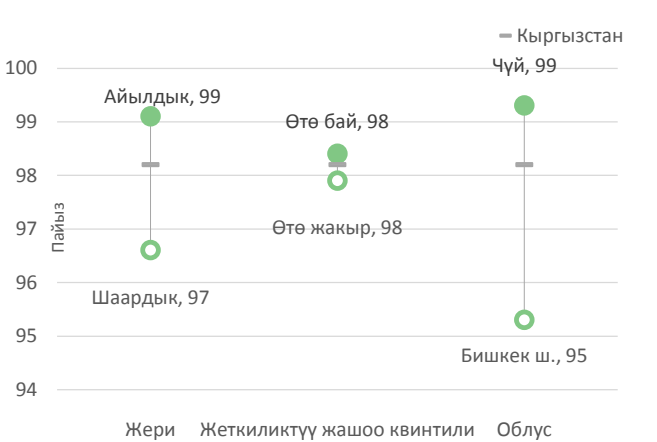
Гигиена тепкичи: Гигиенанын базалык кызмат көрсөтүүлөр (ТӨМ 1.4.1 жана ТӨМ 6.2.1) самын жана суу менен кол жуучу жайларга жеткиликтүүлүгү кирет. Колду жууш үчүн жайлар түрүктүү же мобилдүү болушу мүмкүн жана өзүнө төмөнкүлөрдү камтыйт: суу түтүктөгү суусу менен раковина, краны менен чакалар, бут тепкеги менен суу түтүгү жана колду жууш үчүн керектелген кумура же чөйчөк. Самынга суюк самын, майдалган жуучу каражаты жана самындалган суу камтылган, бирок күл, ылай, күм же башка каражаттар кол жуу үчүн самынга камтылбайт. Гигиена боюнча **чектелген** кызмат суу жана (же) самын жок жайлар болуп саналат. Андай жердин жоктугу үй чарба бөлмөлөрүндө кол жуучу жайдын жок экенин билдирет.

Базалык ичүүчү суу

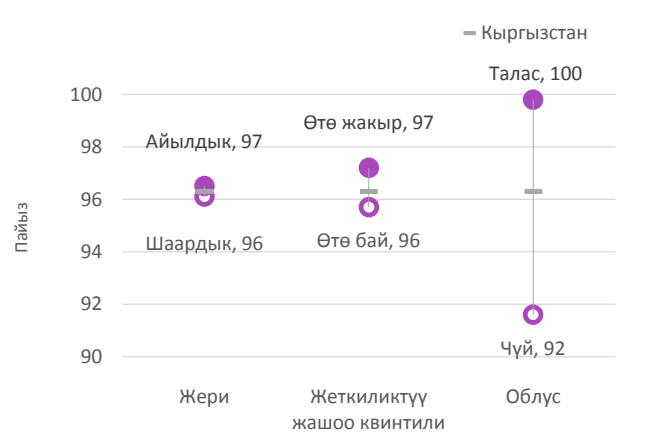
Калктын базалык ичүүчү суунун шарттарын колдонуусунун базалык мүнөздөмөлөр боюнча боюнча пайыздык үлүшү

Базалык санитария

Калктын базалык санитариянын шарттарын колдонуусунун базалык мүнөздөмөлөр боюнча боюнча пайыздык үлүшү

Базалык гигиена

Калктын базалык гигиенанын шарттарын колдонуусунун базалык мүнөздөмөлөр боюнча боюнча пайыздык үлүшү

Базалык шарттар тууралуу регионалдык маалымат

Облустар	Ичүүчү суу	Санитария	Гигиена
Кыргызстан	93	98	96
Баткен	72	99	100
Жалал-Абад	86	99	93
Ысык-Көл	98	99	99
Нарын	97	98	99
Ош	88	98	99
Талас	98	99	100
Чүй	99	99	92
Бишкек ш.	100	95	96
Ош ш.	99	98	97

Калктын ичүүчү суу, санитария жана гигиена менен камтылуусунун региондор боюнча пайыздык үлүшү

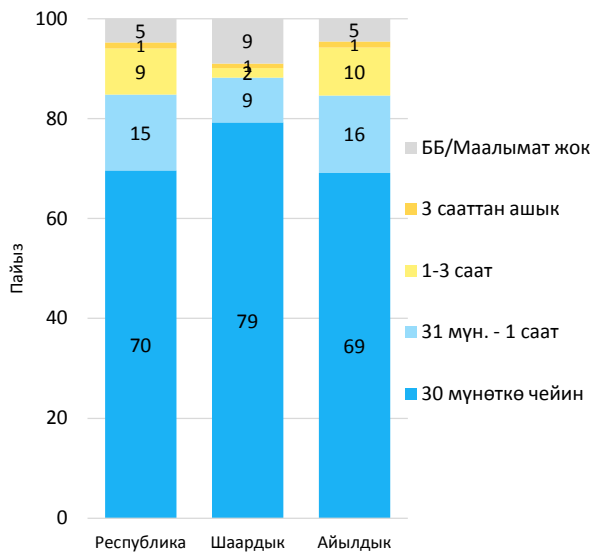
Негизги идеялар

- Республика боюнча базалык ичүүчү сууга калктын 93%ы, базалык санитарияга 98%ы жана базалык гигиенага 96%ы жеткиликтүү
- Базалык ичүүчү сууга жетишүүдөгү эң чоң ажырым шаар жана айыл жергелеринин арасында байкалат (100% / 89%)
- Жакшырылган ичүүчү суу булактарына жеткиликтүүлүк Бишкек жана Ош шаарларында эң жакшы болду (100% / 98,8%), ал эми Баткен облусунда эң аз (72,2%)
- Айыл калкынын 10,8% ы күн сайын суу алууда 1 сааттан ашык сарптайт
- 2/3 учурларда, суу алууга аялдар жана кыздар жооптуу
- Калктын 98,2% ы жеке санитардык-гигиеналык жайларга ээ
- Шаар жериндеги борборлоштурулган канализацияга жеткиликтүүлүгү айыл жергесине караганда бир кыйла жогору, бирок жакшырылган санитардык-гигиеналык жабдуулары бар калктын үлүшү 99,9%ды түзөт.
- Аялдардын 90%ы үйдө жуу, чечинип-кийинүү үчүн тиешелүү жеке жайга жана материалдарга мүмкүнчүлүккө ээ. Бул пайыздык шаар калкынын арасында жана бай квинтелде жогору.
- 15-19 жаш курактардагы аялдар айыз болгондугуна байланыштуу социалдык ишмердүүлүккө, окууларга жана иштерге көп учурда катышпаган.

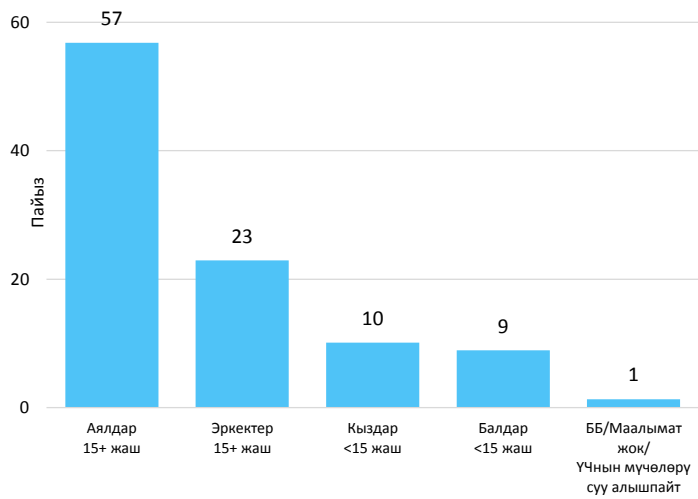
Суунун жана санитария каражаттарынын жеткиликтүүлүгү

Суу алуу үчүн убакыт

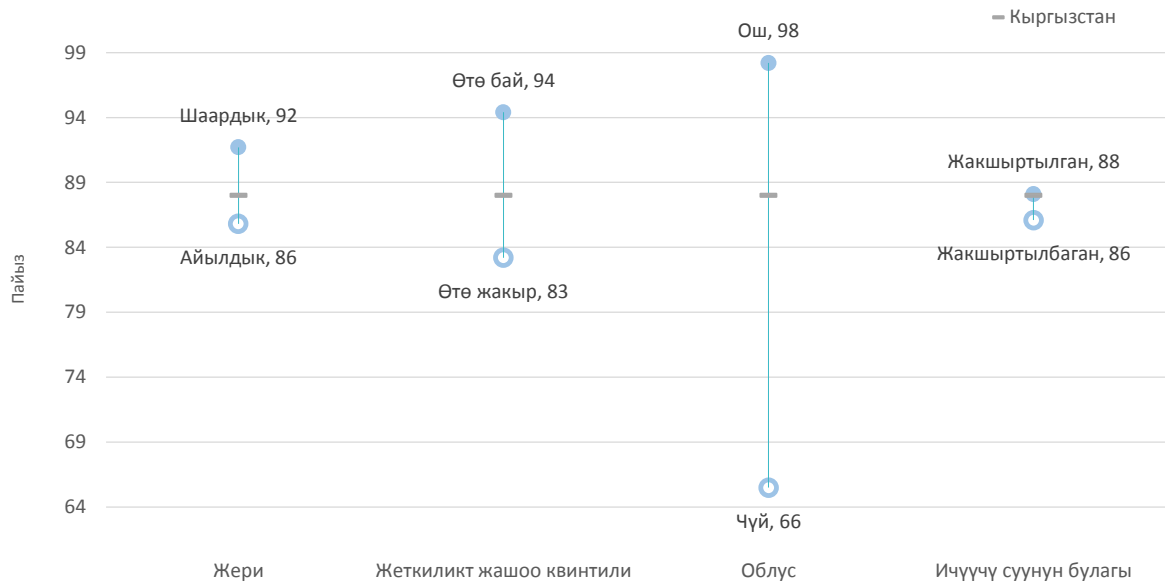
Суу алган адам адатта ага сарптаган орточо убактысы

Сууну алган адамдар

Ичүүчү сунунун булагы үй чарбасынын аймагында болбогон үй чарбасына колдонулган ичүүчү сууну алган адамдар боюнча бөлүштүрүү

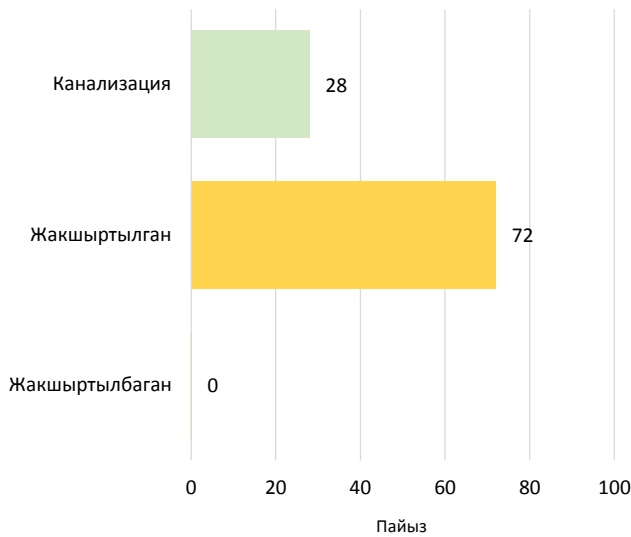
Ичүүчү сууга жеткиликтүүлүк

Суу булагы керек болгон учурда жеткиликтүү болгон үй чарба мүчөлөрүнүн пайыздык үлүшү

Санитариянын коопсуз шарттары: ТӨМ 6.2.1

Санитардык-гигиеналык түзүлүштөрдүн типтери

Калктын санитариянын типтери, санитария каражаттарын жок кылуу типтери боюнча колдонуусунун пайыздык үлүшү

Санитардык-гигиеналык түзүлүштөрдүн типтери региондор боюнча

Облустар	Канализация	Төшөмө бар казылган аң
Кыргызстан	28	72
Баткен	57	43
Жалал-Абад	9	91
Ысык-Көл	14	86
Нарын	6	94
Ош	1	99
Талас	24	76
Чүй	31	69
Бишкек ш.	70	30
Ош ш.	39	61

Калктын канализацияга кошулган жана кошулбаган даараткананын региондор боюнча пайыздык үлүшү

Санитария шарттарын уюштуруу

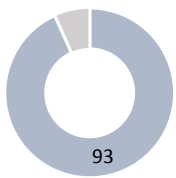
Заңдоолорду жок кылуу

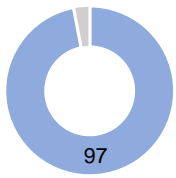
Үй чарбаларынын санитардык-гигиеналык түзүлүштөрүндөгү заңдоого чара көрүү ыкмасына ылайык үй чарбаларынын калкын пайыздык бөлүштүрүү

Санитариянын коопсуз шарттары бул ТӨМ үчүн амбициялуу жаңы баскыч жана 6.2. максаты үчүн көрсөткүч болуп саналат. Санитариянын коопсуз шарттары – башка үйчарбалары менен чогуу колдонулбаган, жакшырылган санитардык-техникалык жабдыктар жана андагы заң кылуулар коопсуз шарттарда ордунда жок кылынган же болбосо башка жерге алып чыгарып ал жакта иштетилген каражаттар. КККИ сүрамжылоосунда заң кылуунун иштетүүсү тууралуу маалыматтар жыйналды. Заң кылуулар башка жакка чыгарылган (канализация, иштетүү үчүн алып чыгуу) үй-чарбалары үчүн, заңды коопсуз шарттарда уюштурулган ташып чыгуу жана иштетүүлөрдүн үлүшүн эсептеп чыгуу үчүн кошумча маалымат талап кылынат.

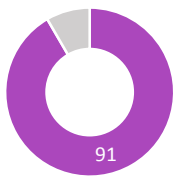
Менструация убагындагы гигиена

Уйүндө өзүнчө жуунуу жана кийим алмаштыруу мүмкүнчүлүгү бар аялдар

Тиешелүү гигиеналык каражаттары бар аялдар

Тиешелүү гигиеналык каражаттарды колдонгон жана уйүндө өзүнчө жуунуу жана кийим алмаштыруу мүмкүнчүлүгү бар аялдар

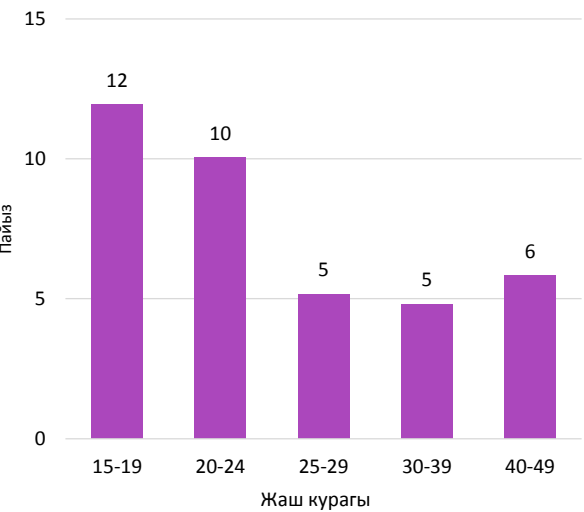
Акыркы 12 айда менструациясы болгондугун, менструация учурунда гигиеналык каражаттарды колдонгон жана уйүндө болгон учурда өз алдынча жуунуу жана кийинүү мүмкүнчүлүгү болгон 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

Тиешелүү гигиеналык каражаттарды колдонууда жана уйүндө өзүнчө жуунуу жана кийим алмаштыруу мүмкүнчүлүгүндөгү теңсиздик

Акыркы 12 айда менструациясы болгондугун, менструация учурунда гигиеналык каражаттарды колдонгон жана уйүндө болгон учурда өз алдынча жуунуу жана кийинүү мүмкүнчүлүгү болгон 15-49 жаш курагындагы аялдардын жашаган жери, жеткиликтүү жашоо квинтили жана билими боюнча пайыздык үлүшү

Менструация убагында обочолонтуу

Акыркы 12 айда менструациясы болгон, коомдук иш-чараларга, окуу жайларына же акыркы менструация учурунда ишке барбагандыгын кабарлаган 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

Менструация убагында обочолонтуу, аркандай мүнөздөмөлөр боюнча

Акыркы 12 айда менструациясы болгон, коомдук иш-чараларга, окуу жайларына же акыркы менструация учурунда ишке барбагандыгын кабарлаган 15-49 жаш курагындагы аялдардын жашаган жери, жеткиликтүү жашоо квинтили жана билими боюнча пайыздык үлүшү

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Ичүүчү суу, санитария жана гигиена – WASH боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө WS.1.1–WS.4.2 таблицаларынан таба

аласыздар. Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

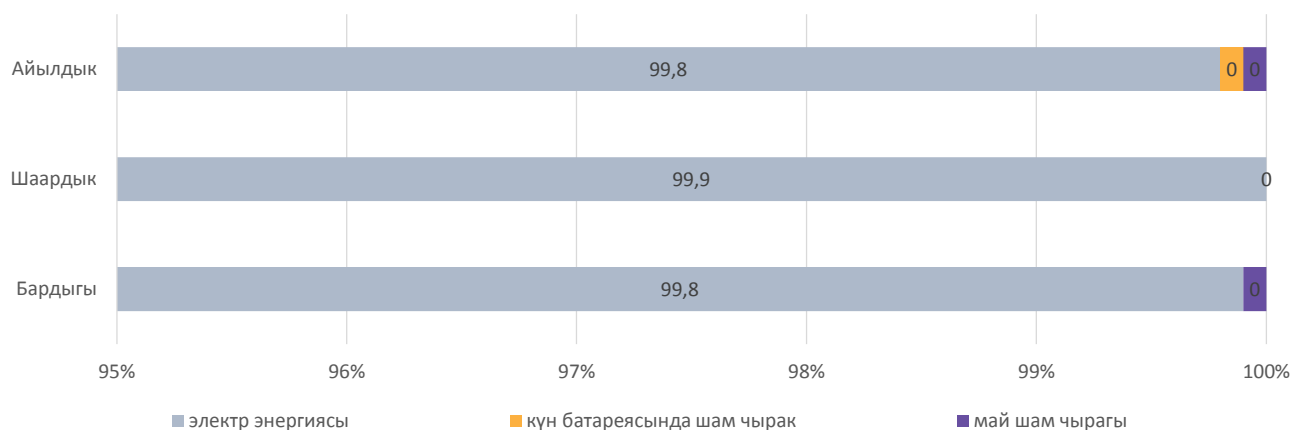

Үй чарбаларда энергияны колдонуу

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

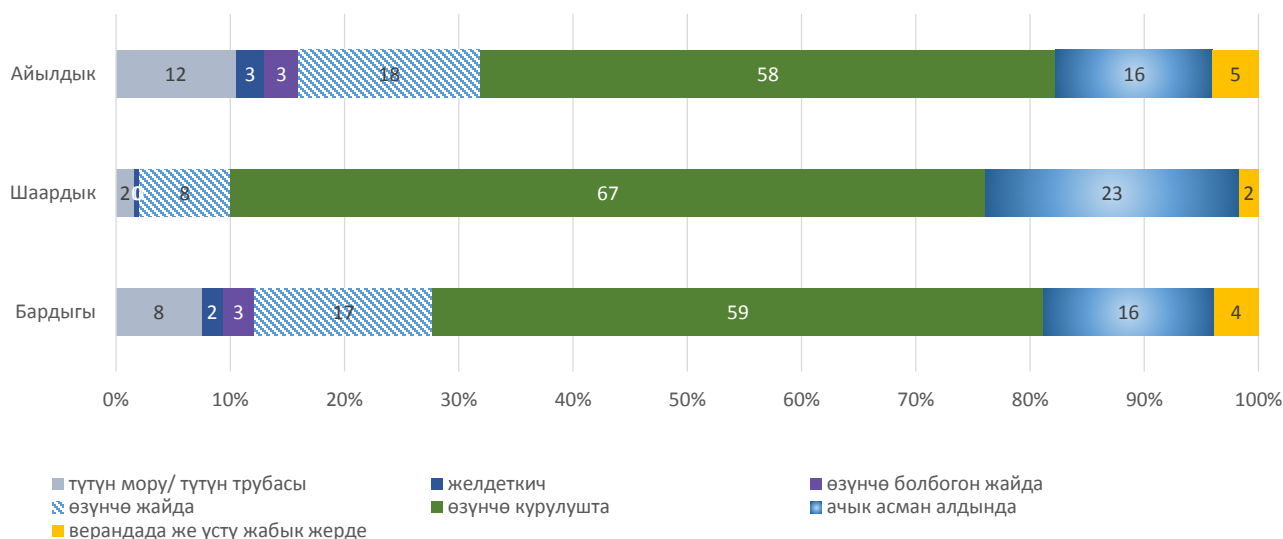

Үй чарбаларда жарык үчүн колдонулган отундун түрлөрү.

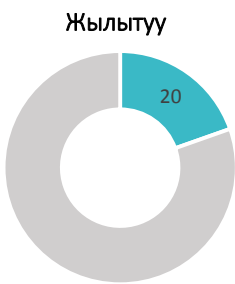
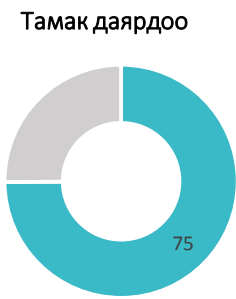

Үй чарбаларда жарык үчүн колдонулган отундун түрлөрү боюнча пайыздык бөлүштүрүү

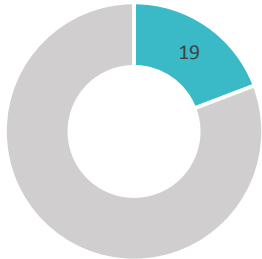
Отундун «кир» түрлөрүн жана тамак даярдоочун технологияларды колдонуу.

Үй чарбасы колдонгон плитанын/мештин түрү боюнча үй чарба мүчөлөрүн пайыздык бөлүштүрүү жана тамак даярдоо үчүн отундун «кир» түрү жана технологиясы боюнча негизги катары колдонулган үй чарба мүчөлөрүнүн пайыздык үлүшү

ТӨМ 7.1.2: Тамак даярдоо, жылытуу жана жарык үчүн негизги катары отундун «таза» түрлөрүн» жана технологияларды колдонуу

Тамак даярдоо, жылытуу жана жарык үчүн негизги катары отундун «таза» түрлөрүн» жана технологияларды колдонгон үй чарба мүчөлөрүнүн пайыздык үлүшү

Регионалдык маалымат

Облустар	Негизги иштерге отундун "таза" түрлөрүн жана технологияларды колдонуу			ТӨМ 7.1.2: Тамак даярдоо, жылытуу жана жарык үчүн негизги катары отундун «таза» түрлөрүн» жана технологияларды колдонуу
	Тамак даярдоо	Жылытуу	Жарык берүү	
Кыргызстан	75	20	100	19
Баткен	23	5	100	3
Жалал-Абад	63	17	100	16
Ысык-Көл	96	14	100	14
Нарын	83	7	100	7
Ош	50	1	100	1
Талас	91	9	100	9
Чүй	93	11	100	11
Бишкек ш.	100	60	100	60
Ош ш.	92	32	100	32

Негизги идеялар

- Калктын 75% ы "таза" отун жана ыкмаларды тамак-аш даярдоо үчүн, калктын 20% ы жылытуу үчүн жана 100% ы жарык кылуу үчүн пайдаланышат
  - Калктын 50%дан ашыгы электр
- плиталарда тамак даярдайт
  - Калктын 60% га жакыны "булганыч" отундун түрлөрүн пайдаланууда өзүнчө бөлмөдө тамак-аш даярдап турат
  - Калктын 12% ы борбордук
- жылытууга кошулган
  - Калктын 67% көбүрөөгү өз үйлөрүн тартуучу түтүгү бар колдо жасалма мештер менен жылытышат

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 үй чарбаларда электр энергиясын колдонуу боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө ТС.4.1–ТС.4.7 таблицаларынан таба

аласыздар. Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

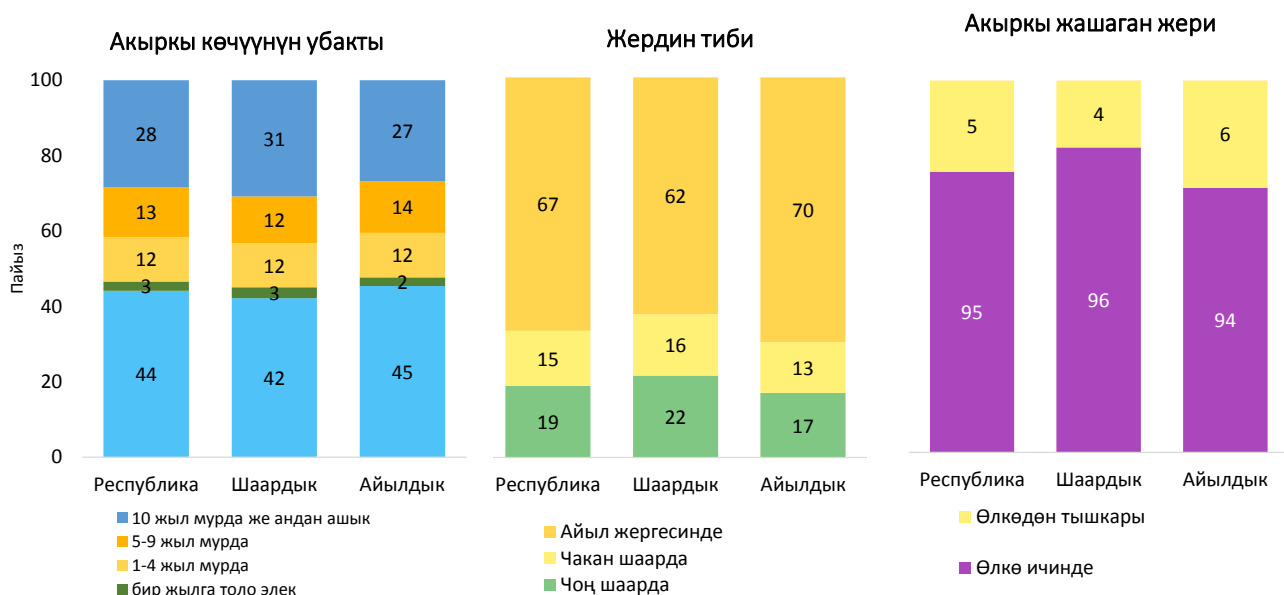

Миграция жана балдардын жашоо формасы

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

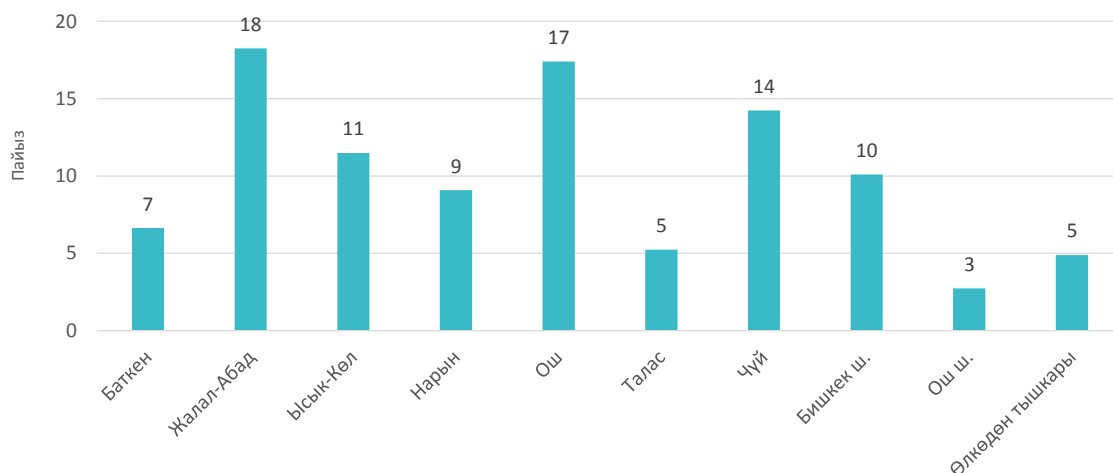

Аялдардык миграциалык макамы

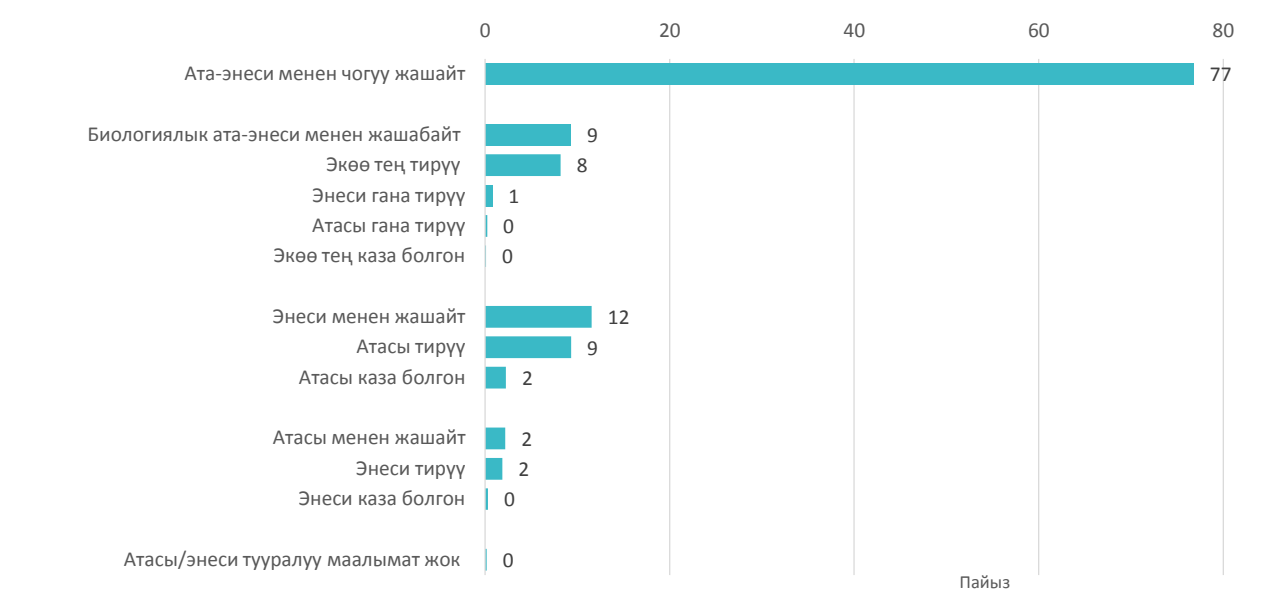
Акыркы жолу көчкөн жана миграциялык макамы бар жана акыркы жолу көчкөндөн бери өткөн жылдардын саны, жана акыркы жашаган жеринин тиби боюнча 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

- Облустарынан келген аялдардын пайыздык үлүшү

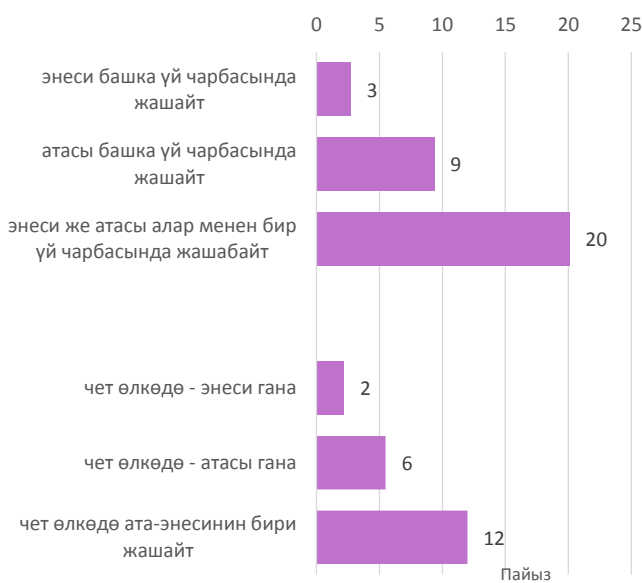
Жеринин акыркы жашаган жайы боюнча 15-49 аялдардын пайыздык үлүшү

Балдардын жашоо формалары жана жетимдик

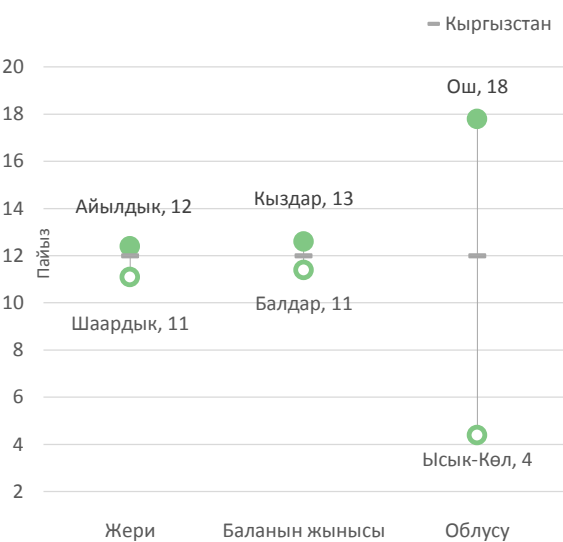
Жашоо формасы боюнча 0-17 жаш курагындагы балдарды пайыздык бөлүштүрүү, өзүнүн биологиялык ата-энесинин биринен өзүнчө жашаган 0-17 жаш курагындагы балдардын пайыздык үлүшү жана ата-энесинин бирөө же экөө тең каза болгон балдардын пайыздык үлүшү

Ата-энеси менен жашабаган балдар

Ата-энеси менен жашабаган 0-17 жаш курагындагы балдардын пайыздык үлүшү

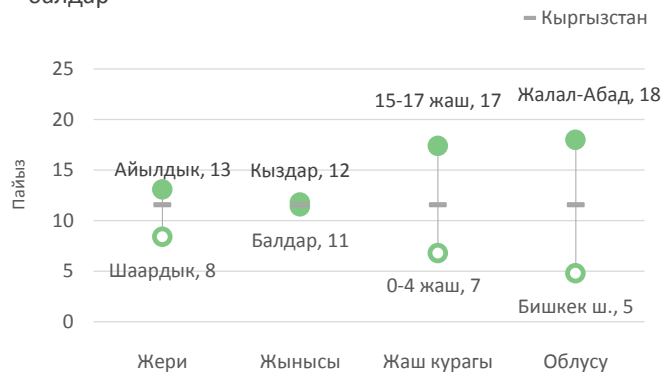
Ата-энеси чет өлкөдө жашаган балдарды бөлүштүрүүсү

Жок дегенде Ата-энесинин бири чет-мамлекетте жашаган 0-17 жаш курагындагы балдардын пайыздык үлүшү

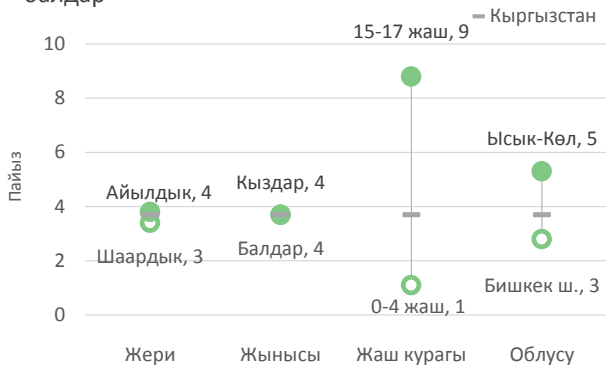
Балдардын жашоо формаларыжана жетимдик

Биологиялык энесинен биринен өзүнчө жашаган балдар

Өзүнүн биологиялык энесинен биринен өзүнчө жашаган 0-17 жаш курагындагы балдардын пайыздык үлүшү

Ата-энесинин бирөө же экөө тең каза болгон балдар

Ата-энесинин бирөө же экөө тең каза болгон жашаган 0-17 жаш курагындагы балдардын пайыздык үлүшү.

Балдардын жашоо формалары боюнча регионалдык маалыматтар

Облусу	Балдардын пайызы		
	Биологиялык ата-энеси менен жашабайт	Ата-энеси же бири каза болгон(дор)	чет өлкөдө ата-энесинин бири жашайт
Кыргызстан	9	4	12
Баткен	7	3	14
Жалал-Абад	14	4	18
Ысык-Көл	10	5	4
Нарын	11	5	3
Ош	10	3	18
Талас	7	4	5
Чүй	10	4	8
Бишкек ш.	4	3	8
Ош ш.	9	4	16

Негизги идеялар

- Аялдардын 44% ы бир эле жерде дайыма жашайт
  - 14% аялдар 5 жыл мурда көчүп келген
  - Аялдардын 33% ы чакан жана чоң шаарларга жана 67% ы айыл жергесине көчүп барган
  - Аялдардын 5% өлкөндөн сыртка чыгып кетти
  - Бишкектен тышкары облустар аралык миграция 20% ды түзөт, ал эми
- түзөт
  - Миграция чокусу 35-39 жаш курагына туура келет жана 3 жана 4 квинтилде турат
  - 77% балдар ата-энесинин экөөсү менен жашайт
  - 8% бала социалдык жетимдер болуп саналат
  - 4% балдардын атасы да, энеси да чет өлкөлөрдө болуп саналат. 12% ында ата-энелеринин жок дегенде бири
- Ата-энелери чет өлкөлөрдө жашаган балдардын эң көп пайызы Баткен, Жалал-Абад, Ош облустарында жана Ош шаарында түзүлгөн.
  - Балдардын 87% ы үй чарбанын башчысына карата неберелер болуп саналат

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Миграция жана балдардын жашоо формасы боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө SR.7.1, SR.11.1, SR.11.2 жана SR.11.3

таблицаларынан таба аласыздар Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

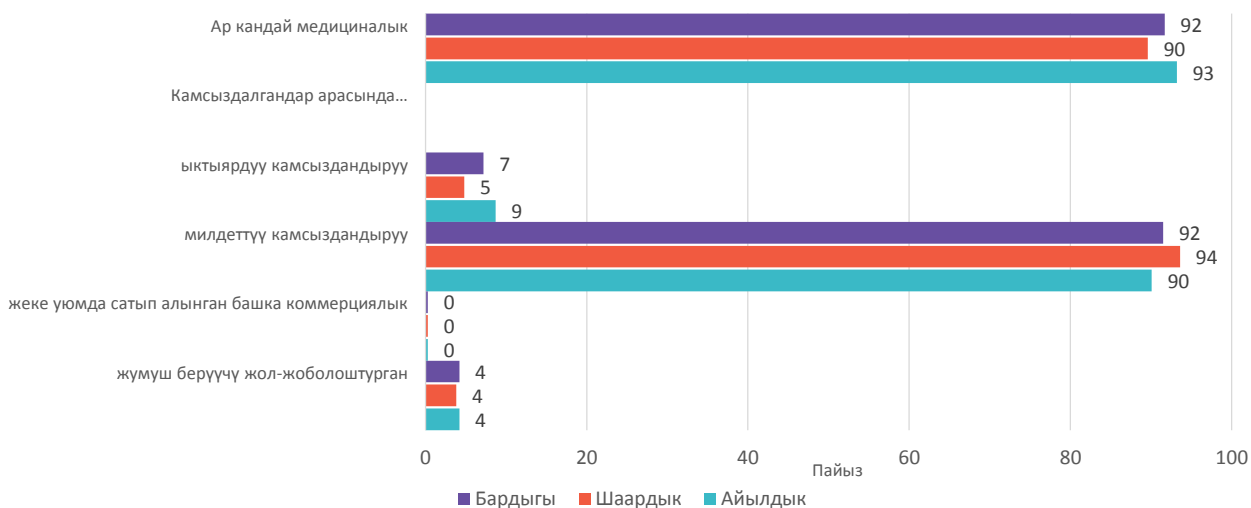
Кыргызстан 2018

Социалдык төлөмдөр

Кластерный опрос по многим показателям

Аялдарды медициналык камсыздандыруу менен камтуу

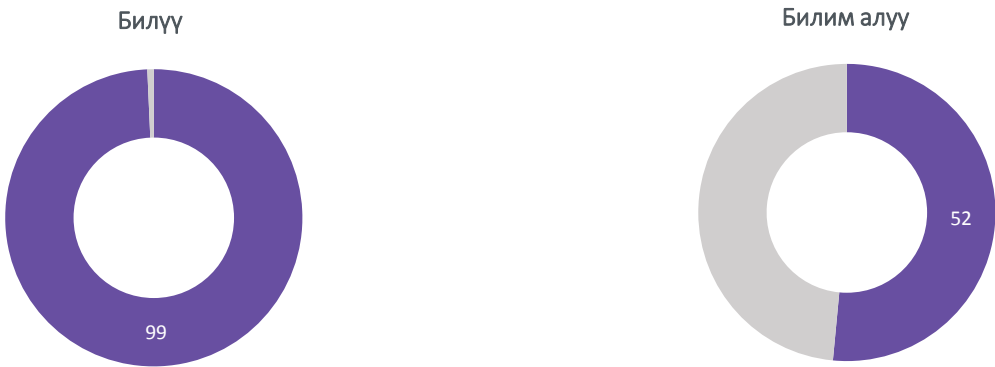
Медициналык камсыздандыруу бар, медициналык камсыздандыруунун ар түрдүү программалары менен камтылгандардын 15-49 жаш курактагы аялдардын пайыздык үлүшү

Медициналык камсыздандыруу менен камтуудагы айырмачылыктар

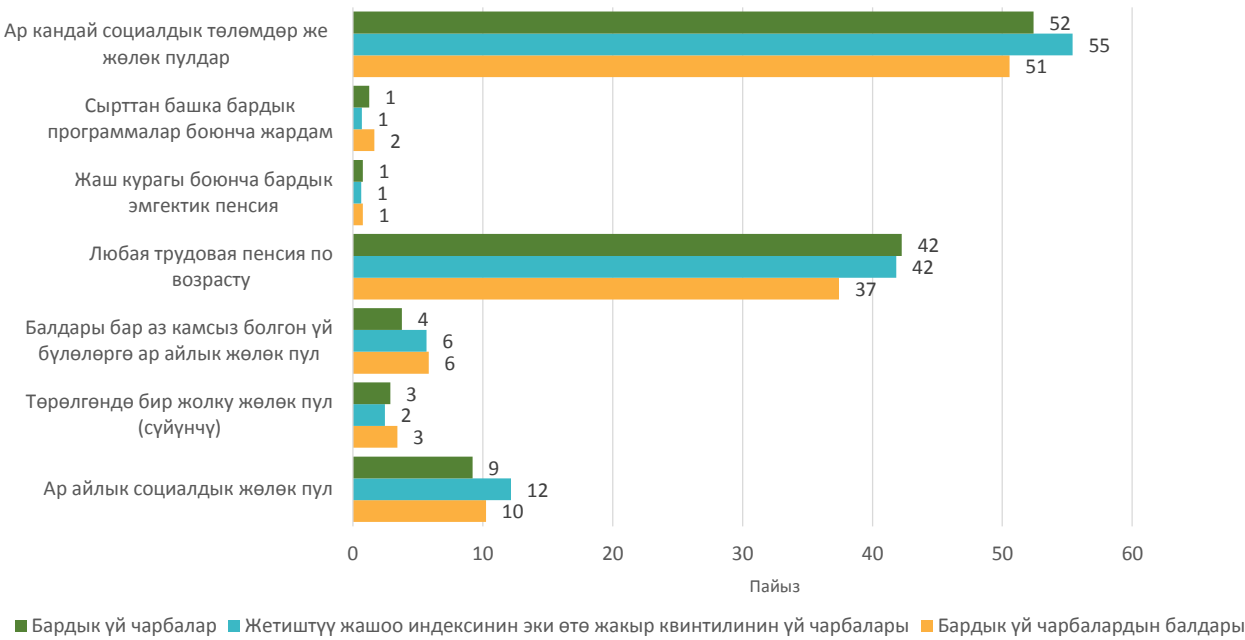
Медициналык камсыздандыруу бар, медициналык камсыздандыруунун ар түрдүү программалары менен камтылгандардын 15-49 жаш курактагы аялдардын пайыздык үлүшү

Тышкы экономикалык колдоо программалары жөнүндө билим жана аны качандыр бир алуу

Мүчөлөрү тышкы экономикалык колдоо программалары жөнүндө билген жана аны качандыр бир алган үй чарбаларынын пайыздык үлүш

Социалдык төлөмдөр жана жөлөкпулдар менен камтуу

Акыркы 3 айда социалдык төлөмдөрдү жана жөлөкпулдарды алган үй чарбаларынын мүчөлөрүнүн пайыздык үлүшү төлөмдөрдүн жана жөлөкпулдардын типтери боюнча

Регионалдык маалыматтар

Облустар	медициналык камсыздандыруу менен камтылган	Социалдык төлөмдөр же жөлөк пулдар менен камтуу		
		Бардык үй-чарбалардын мүчөлөрү	Жетиштүү жашоо индексинин эки өтө жакыр квинтилинин үй чарбалары	Бардык үй-чарбаларынын балдары
Кыргызстан	92	52	55	51
Баткен	96	57	54	55
Жалал-Абад	94	63	62	63
Ысык-Көл	95	47	44	42
Нарын	97	74	61	72
Ош	100	63	59	63
Талас	96	59	62	58
Чүй	78	47	41	42
Бишкек ш.	88	29	(*)	18
Ош ш.	93	49	54	46

(*) - көрсөткүчтөр 25 жакын такталбаган байкоолорго негизделген

Негизги идеялар

- Аялдардын 44% ы бир эле жерде дайыма жашайт
  - 14% аялдар 5 жыл мурда көчүп келген
  - Аялдардын 33% ы чакан жана чоң шаарларга жана 67% ы айыл жергесине көчүп барган
  - Аялдардын 5% өлкөндөн сыртка чыгып кетти
  - Бишкектен тышкары облустар аралык миграция 20% ды түзөт, ал
- эми Бишкек шаарында 70%дан ашыгын түзөт
  - Миграция чокусу 35-39 жаш курагына туура келет жана 3 жана 4 квинтильде турат
  - 77% балдар ата-энесинин экөөсү менен жашайт
  - 8% бала социалдык жетимдер болуп саналат
  - 4% балдардын атасы да, энеси да чет өлкөлөрдө болуп саналат. 12%
- ында ата-энелеринин жок дегенде бири чет өлкөдө жашайт
  - Ата-энелери чет өлкөлөрдө жашаган балдардын эң көп пайызы Баткен, Жалал-Абад, Ош облустарында жана Ош шаарында түзүлгөн.
  - Балдардын 87% ы үй чарбанын башчысына карата неберелер болуп саналат

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Социалдык төлөмдөр боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө EQ.2.1–EQ.2.8 таблицаларынан таба аласыздар.

Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

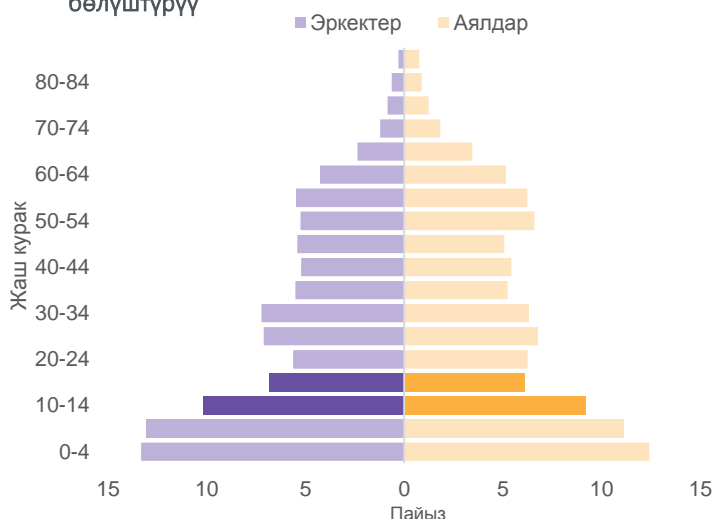
Өспүрүмдөр

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

10-19 жаштагы өспүрүмдөрдүн саны

Үй чарба мүчөлөрүн жынысына карата жаш курагы боюнча
бөлүштүрүү

Жаш өспүрүмдөрдүн бакубат турмушу
жөнүндө аталган баяндама жаш
өспүрүмдөрдүн жашоосунун негизги
аспекттери боюнча уюштурулат :

Ар бир өспүрүм аман жана гүлдөп өнүгүп
жатат.

Ар бир өспүрүм окуйт.

Ар бир өспүрүм зомбулуктан жана
эксплуатациялоодон корголот.

Ар бир өспүрүм коопсуз жана таза
шарттарда жашайт.

Ар бир өспүрүм турмушта бирдей
мүмкүнчүлүктөргө ээ.

Ар бир өспүрүм өсүп жетилет

Кайсы бир даражада, өспүрүм куракт жашоонун эң дени сак мезгили болуп саналат. Ошол эле учурда, ал өмүр бою ден соолугуна жана турмуш-тиричилигине терс таасирин тийгизген көйгөйлөрдүн алгачкы көрүнүштөрүнө мүнөздүү болушу мүмкүн. Бирок, маалыматтар ушул мезгилде берилген медициналык жардам узак таасирге ээ экенин көрсөтүп турат. Контрацепциянын тиешелүү ыкмаларына жеткиликтүүлүк өспүрүмдүк кош бойлуулукту жана аны менен байланышкан кесепеттерди алдын алуу үчүн чечүүчү мааниге ээ, бул өспүрүмдөргө жыныстык жетилүү мезгилин өтүүгө менен өзүнүн кош бойлуулугун пландоо жүргүзүүгө мүнкүндүк берет.

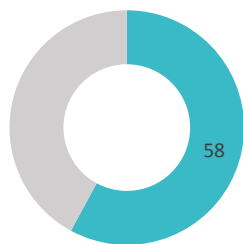
Өспүрүмдөр арасында төрөт коэффициенти: ТӨМ 3.7.2

Изилдөө өткөргөнгө чейин үч жыл аралыгында өспүрүмдөр арасында төрөт коэффициенти жана төрөлүүнүн суммардык коэффициенти

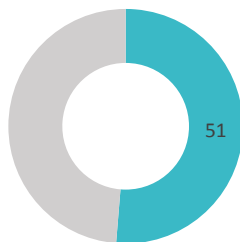
Ар бир өспүрүм окуйт

Окуунун негизги көндүмдөрү;
көрсөткүч 4.1.1.(a) (i: окуу) ТӨМ

* 1) Аңгеменин 90% сөзүн туура окуган, 2) Түздөн-түз түшүнүүгө үч суроого жооп берген, 3) Логикалык түшүнүү боюнча эки суроого жооп берген 7-14 жаштагы балдардын пайыздык үлүшү.

Эсеп чыгаруунун негизги көндүмдөрү; көрсөткүч 4.1.1.(a) (ii: эсеп чыгаруу) ТӨМ.

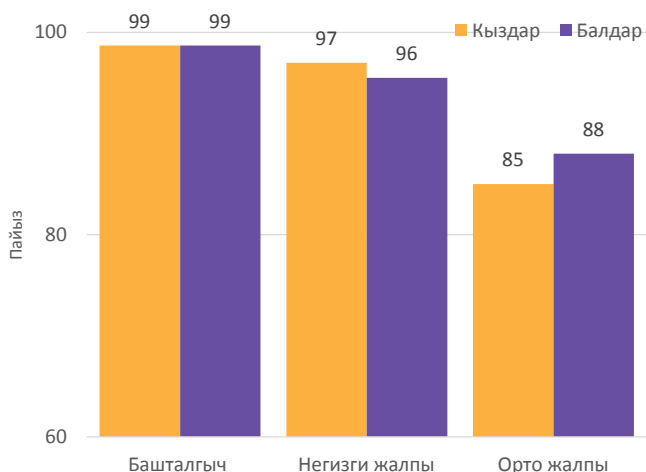

* 1) Сандарды окуу, 2) Сандарды айырмалоо, 3) Кошуу жана 4) Ырааттуулукту таануу жана аяктоо боюнча тапшырмаларды ийгиликтүү аткарган 7-14 жаштагы балдардын пайыздык үлүшү.

Сапаттуу билим берүү жана мектептик тажрыйба дене тарбиянын жана психикалык саламаттыгына, коопсуздугуна, коомдук турмушка жана социалдык өнүгүүгө тартууга оң таасирин тийгизет. Бирок өспүрүмдөр мектептен кетүү, эрте никеге туруу, кош бойлуулук же жумушка эрте тартуу тобокелдиги менен да кездешет.

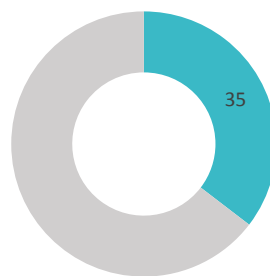
Окуу жана эсеп көндүмдөрү боюнча маалыматтар түздөн-түз баалоо ыкмасы менен КККИ алкагында чогултулган. "Негизги окутуу" модулуна башталгыч мектептеги 2-класстар үчүн окуу жана математика боюнча эрте окутуу боюнча маалымат чогултулган.

Мектепке баруу көрсөткүчү

Мектепке баруунун ондолгон таза көрсөткүчү, мектеп тепкичи жана жынысы боюнча

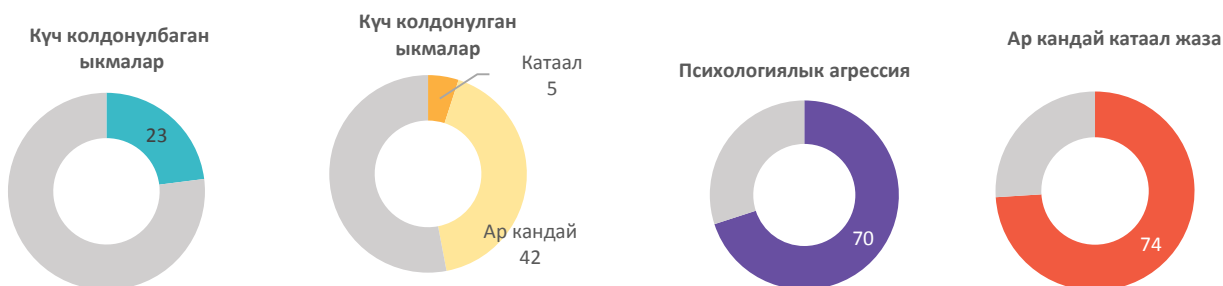
МКТ колдонуу көндүмдөрү*

Ачыркы 3 айда компьютер менен тогуз конкреттүү иш-аракеттен минимум бирин аткарган 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү.
*Жаш курактык топтоо ТӨМ 4.4.1: МКТ колдонуу көндүмдөрү жаштар менен улуулардын катышы.

Ар бир өспүрүм зомбулуктан жана эксплуатациядан корголгон

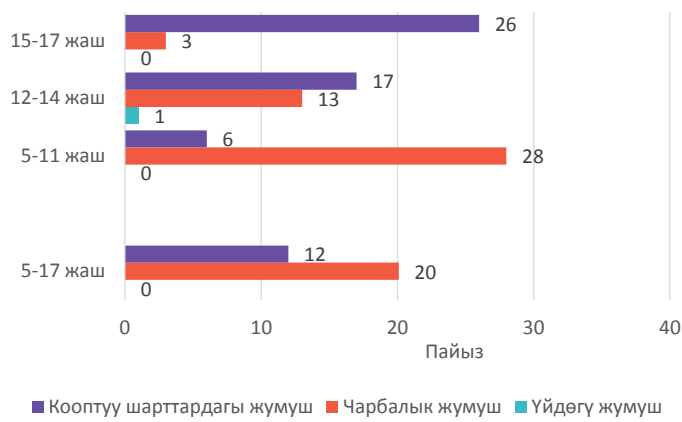
Балдарга жаза берүү

Ачыркы бир ай ичинде кандайдыр бир физикалык жазга жана/же психологиялык агрессияга бул балдарды баккан адамдар тарабынан дуушар болгон 1-14 жаш курагындагы балдардын пайыздык үлүшү
*Жаш курактык топтоо ТӨМ 16.2.1.

Ар бир өспүрүм зомбулуктан жана эксплуатациядан корголгон

Балдар эмгеги: ТӨМ 8.7.1 *

Балдар эмгегине катышкан 5-17 жаш курагындагы балдардын пайыздык үлүшү *Балдардын эмгеги боюнча КККИ баалосу, ТӨМ 8.7.1. көрсөткүчүндө берилген маалыматтан айырмаланат, ТӨМ маалымат базасында балдардын кооптуу шарттардагы иштерин эсепке албайт жана 5-14 жаштагы балдар үчүн үй ичиндеги 21 сааттык жумуш менен чектелген жана ошондой эле 15-17 жаштагы балдардын үй ичиндеги иштеринде чектөөлөр жок.

Балдардын эмгегин аныктамасы

5-11 жыл: 1 сааттан кем эмес чарбалык иштер, жумасына 28 сааттан кем эмес акы төлөнбөгөн чарбалык-тиричилик кызмат көрсөтүүлөр же иштин зыяндуу шарттары.

12-14 жаш: 14 сааттан кем эмес чарбалык иштер, жумасына 28 сааттан кем эмес акы төлөнбөгөн чарбалык-тиричилик кызмат көрсөтүүлөр же иштин зыяндуу шарттары.

15-17 жыл: жумасына чарбалык иштин же акы төлөнбөгөн чарбалык-тиричилик кызмат көрсөтүүлөрдүн 43 сааттан кем эмес же иштин зыяндуу шарттары.

Чарбалык иш үй чарбасынын мүчөсү болуп саналбаган адамга акы төлөнүүчү же акы төлөнбөгөн ишти, үй-бүлөлүк чарбада же үй-бүлөлүк ишканадагы иштерди камтыйт. Жумуш үйдө тамак-аш даярдоо, үй-тазалоо же балдар жөнүндө кам көрүү, ошондой эле отун чогултуу же суу алуу кирет.

Ар бир өспүрүм таза жана коопсуз жайда жашайт

Суу, санитардык шарттар жана отундун «таза» түрүн колдонуу

Үй чарбаларынын деңгээли үчүн маалыматтар берилген. Тажрыйба көрсөткөндөй, өспүрүмдөрдүн бул кызматтарга болгон жеткиликтүүлүгү үй чарбаларынын деңгээлине салыштырабыз.

Ичүүчү сууга болгон негизги муктаждыктар – ТӨМ 1.4: жакшыртылган булактан алынган ичүүчү суу, анын ичинде алып чыгуу убактысы эки тарапка 30 мүнөттөн ашпаган шартта. Улчушенными ичүүчү суунун булактары болуп эсептелет ошол мүмкүн болгон камсыз кылууга, коопсуз санитардык ченемдер боюнча сууга түрү өзүнүн конструкциясынын: суу түтүк суу, скважиналар жана трубчатые кудуктар, корголгон выкопанные кудуктар, корголгон булактар дождевая вода, ошондой эле иче турган суу идиште же доставляемая суу.

Негизги санитардык шарттар – ТӨМ 1.4.1/6.2.1: башка үй чарбалардан өзүнчө жакшыртылган каражаттарды колдонуу. Заңдарды адам менен болгон контактан гигиеналык ажыратуу каражаттары: канализация системасына агызуу/жүү, казылга чуңкур же короодогу жабык даараткана, жакшыртылган желдеткич түтүгү бар короодогу даараткана, биодааратканалар же коопсуз жабык дааратканалар жакшыртылган санитария каражаттары болуп эсептелет.

Таза отун – ТӨМ 7.2.1: тамак-аш, жылытуу бөлмө жана жарык, негизинен, таза күйүүчү май жана технология түрлөрүн колдонуу.

Ар бир өспүрүмдүн жашоодогу мүмкүнчүлүктөрү бирдей

Функционалдык кыйынчылыктары бар өспүрүмдөр

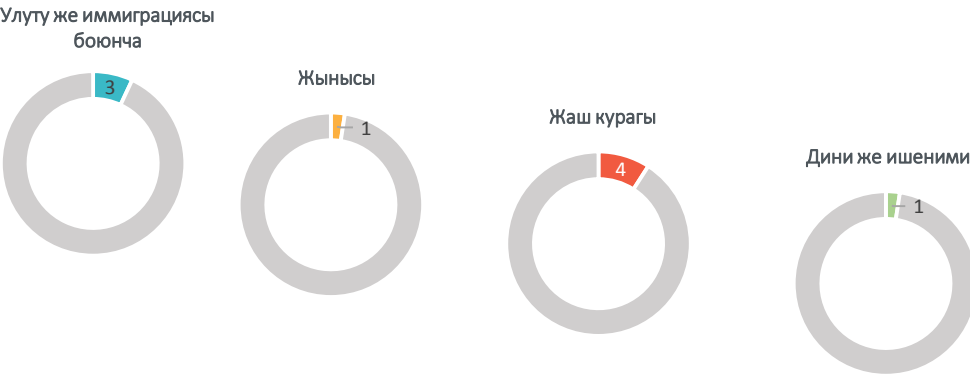

Функционалдык кыйынчылыктары бар өспүрүмдөр тиби жана жынысы боюнча %

Теңчилик жагынан туруктуу өнүгүүнү жана натыйжаларды камсыз кылуу үчүн адам укуктарына негизделген мамиле жасоо зарыл. Эл аралык укук коргоо, укуктук чөйрөнүн негизинде басмырлоого жол бербөө боюнча принциби жатат, жана басмырлоонун өзгөчө формалары менен, анын ичинде аялдарга карата, жергиликтүү калктын, мигранттардын, азчылыктын, мүмкүнчүлүгү чектелген адамдардын, ошондой эле жана диний белгиси, сексуалдык ориентация, рассалык дискриминация жана жыныстык бирдейликтиги басмырлоо менен күрөшүү үчүн каралган шаймандар каралган. Өспүрүмдөрдүн аң-сезими өсүшү менен көп учурда кодулоо ашыкча билиниши мүмкүн, кысымдоо, каралоо же иштин айрым түрлөрүнөн чыгаруу формасын кабыл алуу менен коштолот. Ошол эле учурда, изилдөө көрсөткөндөй, басмырлоого өспүрүм куракта ээ өзгөчө стресс гормондорунан күчтүү таасир алып келиши мүмкүн, бул психикалык же дене-бой саламаттыгына өмүр бою кесепеттерге учуратат. Мүмкүнчүлүктөрү чектелген балдар жана өспүрүмдөр коомдун кыйла социалдык жактан ажыратылган топторуна кирет. Терс мамилелер түрүндөгү басмырлоого күн сайын дуушар болуп тиешелүү саясаттардын жана мыйзамдардын жок болуп, мүмкүнчүлүктөрү чектелген өспүрүмдөр саламаттык сактоо, билим алуу, ал түгүл жашап кетүү укугун ишке мүмкүн эмес.

Ар бир өспүрүмдүн жашоодогу мүмкүнчүлүктөрү бирдей

Басмырлоо жана кысымга алуу

басмырлоону же кысынтууну өзүнө камтууну сезген акыркы 12 айдагы 15-19 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун

мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн. Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 өспүрүмдөр боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө SR.4.1, SR.9.4W, SR.10.1, TM.2.1, TM.3.1, TM.3.4, LN.2.3, LN.2.4, LN.2.6, LN.4.1, LN.4.2, PR.2.1, PR.3.3, PR.4.1W, PR.5.2W,

WS.3.6, TC.4.1, EQ.1.2 жана EQ.3.1W таблицаларынан таба аласыздар. Башка статистикалык серептерди, үшүл Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан 2018

Гендердик теңдик

Көп көрсөткүчтөр боюнча
кластердик сурамжылоо

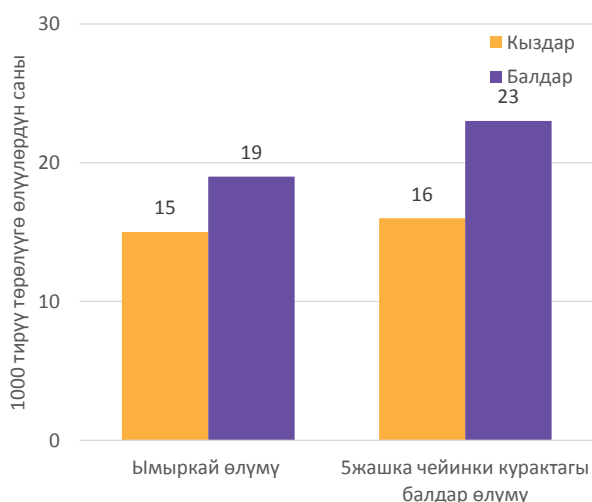

Гендердик теңдик - ар башка жыныстагы адамдардын коомдогу бирдей социалдык абалы, демек, кыз, бала, аял, эркек дебей, ресурстарды, коргоо каражаттары жана мүмкүнчүлүктөрүн бердей укукта колдонушат. Гендердик теңдикке инвестиция кылуу, балдарга алардын коомчулугу үчүн өмүр бою жакшы жыйынтыктарына салым кошот жана башка муундардын орчундуу жеңишине өбөлгө болот, анткени балдардын укугу жана бакубатчылыгы аялдардын укугу жана бакубатчылыгынан көз каранды. Ушул серепте, гендердик теңдиктин негизги көп жылдык өлчөмдөрү сунушталды. Ал негизги этаптардын айланасында тургузулду: 1) өмүрүнүн алгачкы он жылы (0-9 жыл), бул убакта гендердик теңсиздик, айрыкча эрте жак куракта толугу менен жокко эсе; 2) өмүрүнүн экинчи он жылы (10-19 жаш), жыныстык жактан жетилүү жана башталган маалда, гендердик теңсиздик ачык айкын байкала баштайт 3) Бой жеткен мезгил, бул убакта гендердик теңсиздик аялдардын жана ошондой эле балдардын бакубат жашоосуна тийишип өтөт

Ар бир бала жашап кетет жана гүлдөп өнүгөт: өмүрүнүн алгачкы он

Эрте балалыкта тамак-аш жана жагымдуу шарттар ден соолугуна жана балдардын жашоосун жана алардын физикалык өнүгүүсүндө чечүүчү себептердин бири болуп саналат. Эреже катары, беш жашка чейинки кыздар жашап кетүүдө эркек балдарга караганда биологиялык мыкты жөндөмдүүлүгүнө ээ, ошондуктан табигый шартта жашап кетүүдө көбүрөөк мүмкүнчүлүгү бар. Бирок кыздарга карата гендердик басмырлоо аялдардын өлүмү боюнча күтүлгөндөн жогору көрсөткүчүнө алып келүү менен жашап кетишине таасир этиши мүмкүн. Кыздардын арасында өсүү темпинин кармалышы балдарга караганда төмөн, балким, бала убактысынан эрте төрөлө турган тобокелдигинин жогору болушу, бул дене салмагынын төмөн болушу менен тыгыз байланышкан. Бирок энелери эрте жаш курагында төрөп же билими жок болгон балдар көп учурда толук эмес тамактануудан азап чегиши мүмкүн. Өнүгүшү когнитив чектелген балдар ичинде жашоосунун алгачкы мезгилинде нейрорпсихологиялык көйгөйлөрдү, мектепте төмөн жетишүү, мектептен эрте чыгып калгуу, квалификациялуу эмес иштөө жана өз балдарына начар кам көрүү тобокелчилик тобуна кирген. Наристе балдарды ата-энелер жана тарбиячылар тарабынан кубаттоо, ошондой эле алар менен өз ара аракеттенүү мээнин өнүгүсүн стимулдаштырууга жөндөмдүү. Бул мезгилге гендердик социалдаштыруу же жынысына ылайык маданий ролдорду окутуу процесси да мүнөздүү. Мугалимдер, айрыкча, аталары уулдары менен кыздарын туура уга билүү жана алар менен ар кандай жолдор менен өз ара аракеттенүү кыла алат.

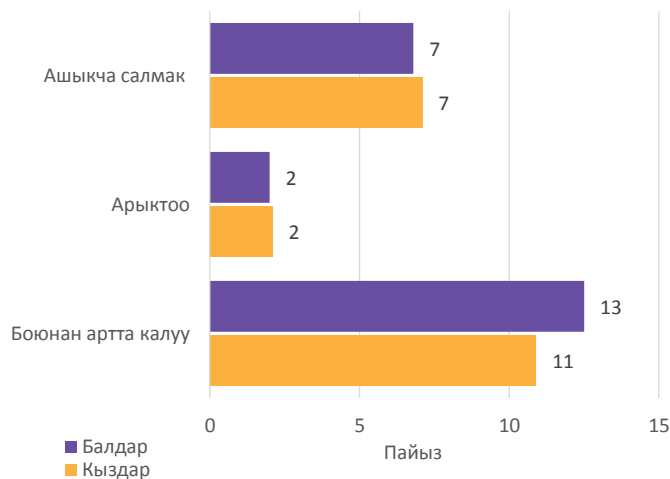
Беш жашка чейинки курактагы бала өлүмү:
ТӨМ 3.2.1, жынысы боюнча

Ымыркай өлүмү - Төрөлгөн жана биринчи туулган күнү ортосундагы өлүм мүмкүндүгү,

Бала өлүмү - Бир жаштан беш жашка чейин куракта өлүү мүмкүндүгү

5 жашка чейинки балдар арасында жетишсиз тамактануу:
жетишсиз бойдун өсүшү, арыктоо, ашыкча салмак, ТӨМ 2.2.1, 2.2.2

Баланын **боюнун өсүшүнүн артта калуусу**, баланын өтө жапыс бою менен түшүндүрүлөт.

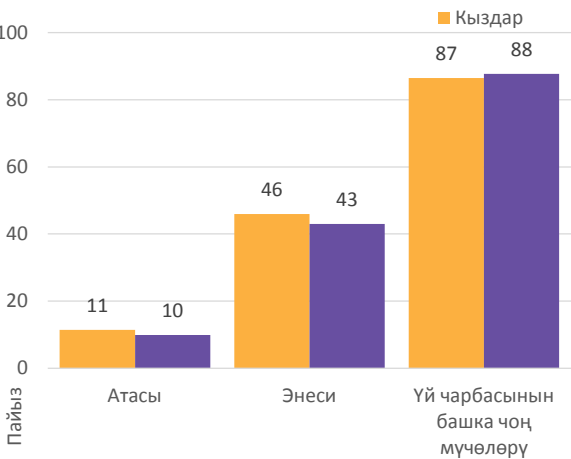
Арыктоо, баланын боюна карата өтө кичинекей салмагы менен түшүндүрүлөт.

Ашыкча салмак, баланын боюна карата өтө чоң салмагы менен түшүндүрүлөт.

Ар бир бала жашап кетет жана гүлдөп өнүгөт: өмүрүнүн алгачкы он жылы

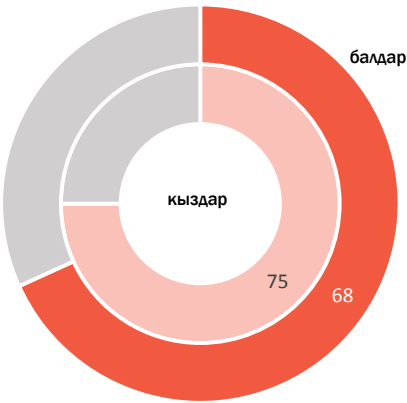
Өнүгүүнү эрте стимулдаштыруу жана дыкат камкордук

Акыркы үч күндө үй чарбасынын жашы чоң мүчөсү окутууга жана мектепке даярдоого өбөлгө болуучу ишмердик менен алектенген 2-4 жаш курагындагы балдардын пайыздык үлүшү жана аталардын жана энелердин бул процесске катышуусу

Эскертүү: мындай иш аракеттер, балага китеп окууну, жомок айтып берүүнү, балага ыр ырдап берүүнү, бала менен сейилдөөнү, бала менен ойноону, нерселерди атоону, саноону жана Заттардын сүрөтүн бала менен чогуу тартууларды камтыйт.

Эрте жаш курагында баланы өнүктүрүү көрсөткүчү, ТӨМ 4.2.1

Төмөндөгү төрт областтан минимум үчөөндө: окуу жана эсептөө көндүмдөрү, физикалык, социалдык-экономикалык жана таанып-билүүдө өнүгүү боюнча жаш курагына ылайык өөрчүгөн 36-59 ай курагындагы балдардын пайыздык үлүшү

Ар бир бала жашап кетет жана гүлдөп өнүгөт: өмүрүнүн алгачкы он жылы

Балдардын төрөлгөндө катталуусу алардын мыйзам алдында таанылышын камсыз кылуу, алардын укуктарын коргоо жана мындай укуктардын бузулушу байкалбай калбастыгы тургандыгына кепилдик берүү боюнча биринчи кадам болуп саналат. Бирок төрөлгөндө каттоо абдан маанилүү болгону менен, төрөлүүнүн төмөн каттоолусу кыздар үчүн олуттуу кесепеттерге ээ, жана ишканалардын кызматкерлери катышууда да кыздардыбар үчүн, аларды белгилүү бир формасыпайдалануу, аларгдын олуттуу тобокелдикке кабылышы кыйла аялуу, анын ичинде эрте курактагы нике жана эл аралык адамдарды соодалоо. Кыздар жана балдар үчүн бирдей төрөлүү каттоо орточо көрсөткүчү бар экендигине карабастан, билими жок эненин өзүнүн балдарын туулгандыгын каттоо ыктымалдыгы аз болушу мүмкүн. Кыздар жана балдар дене жаза жана психологиялык агрессияны, гендердик теңсиздикти жана үй-бүлөдөгү зомбулукту кошо алганда, үйдүн тарбиячылары тарабынан катаал жазанын бирдей тобокелдигине дуушар болгондугуна байланыштуу кыздарга жана балдарга карата күч колдонуунун жогорку тобокелдиги менен байланышкан факторлордун катарына кирет.

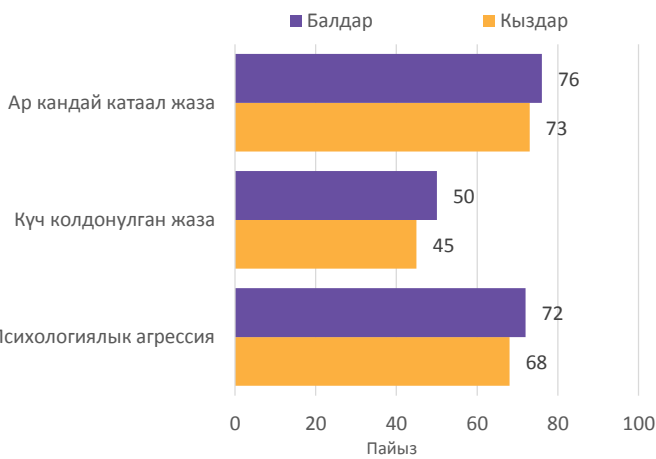
Балдар эмгеги ТӨМ 8.7.1

Балдар эмгегине катышкан 5-17 жаш курагындагы балдардын пайыздык үлүшү

* Эскертүү: Көрсөткүч балдардын өмүрүнүн биринчи жана эканчи он жылын камтыйт

Зомбулук менен тартипке келтирүү, ТӨМ 16.2.1, Жынысы жана жаш курагы боюнча

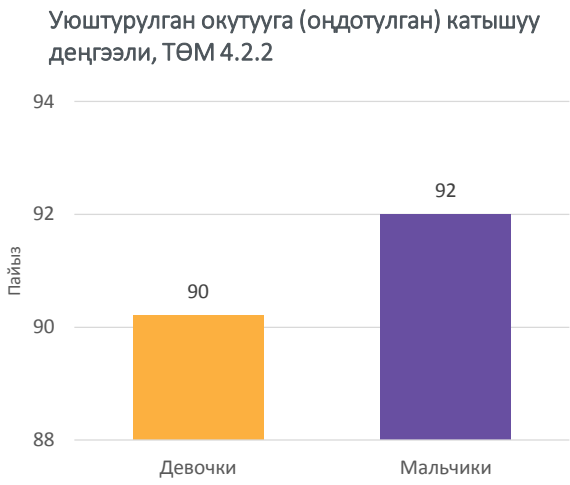

Акыркы бир ай ичинде кандайдыр бир физикалык жазага жана/же психологиялык агрессияга бул балдарды баккан адамдар тарабынан дуушар болгон 1-14 жаш курагындагы балдардын пайыздык үлүшү

Ар бир бала окуйт: өмүрүнүн алгачкы он жылы

Балдардын мектепке чейинки сапаттуу билим алуусуна салынган инвестиция, балдарды мектепте окутуусунун жыйынтыктарын жакшыртат жана мектеп системасынын натыйжалуулугун жогорулатууга өбөлгө түзөт, башкача айтканда мектепте кайра кайталап окууну талаптоону төмөндөтүп, айрыкча кыздардын жана калктын жарды катмарларынын тобунун мектепти таштоону азайтып, мектептип жетишкендиктерин арттырат. Башталгыч билим, баланын кийинки - өмүр бою билим алуусуна негиз болууну камсыздайт. Универсалдык билим берүүнү камсыздоодо жана гендердик теңсиздиктин ажырымын кыскартууда салмактуу жетишкендиктерге жетиштик, бирок, айрым өлкөлөрдө кыздарга карата гендердик теңсиздик сакталып келатат. Андан тышкары, кыздар дагы эле мектепке барбагандардын дүйнөдөгү чоң бөлүгүн түзөт

Эскертүү: мектептин кичүү класстарынын жаш курагы 7-11 жашты түзгөндүктөн, көрсөткүчтөр өмүрүнүн экинчи он жылын камтыйт.

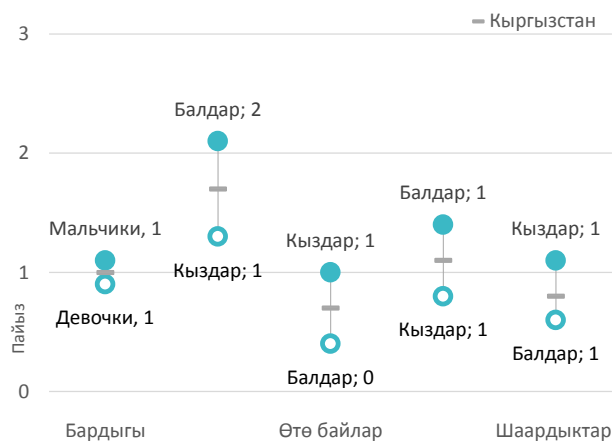

Эрте жаш курагында тигил же бул окутуу программасына же баштапкы мектепке барган тиешелүү жаш курак тобундагы (баштапкы мектепке каттоонун расмий жаш курагынан бир жылга кичине жаш курагында) балдардын пайыздык үлүшү

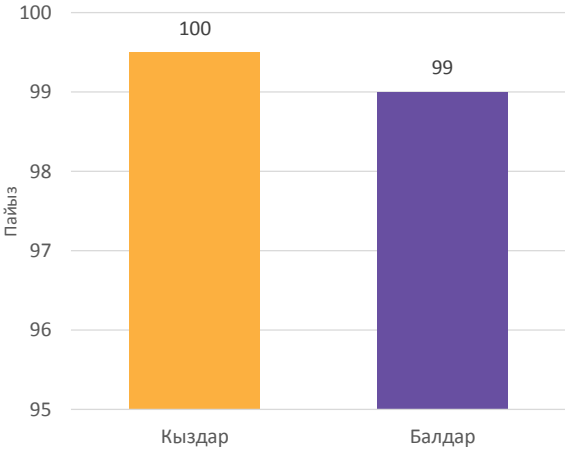
Азыркы убакта башталгыч же орто мектепке барган, башталгыч мектептин баруу курагындагы балдардын пайыздык үлүшү (баруунун оңдолгон таза коэффициенти) жеткиликтүү жашоо квинтили жана жашаган жери боюнча

Башталгыч мектепке барбаган балдар

Мектепке барбаган балдардын пайыздык үлүшү жеткиликтүү жашоо квинтили жана жашаган жери боюнча

Башталгыч мектепти аяктоо

Башталгыч мектепти аяктаган, акыркы класска баруунун жазылган жаш курагына караганда 3-5 жашка көп жаштагы балдардын пайыздык үлүшү; жынысы боюнча.

Ар бир өспүрүм зомбулуктан жана эксплуатациядан коргоолгон: өмүрүнүн экинчи он жылы

Кыздар үчүн өспүрүм курак зордук-зомбулук жана эксплуатациялоо боюнча өзгөчө алсыздык менен байланыштуу. Көптөгөн өлкөлөрдө 18 чейинки нике кыздар үчүн реалдуулук болуп саналат, кыздарды тобокелдикке кабылдыруу бир катар факторлор менен шартталган, анын ичинде, жакырчылык, социалдык нормаларды, укуктук жана диний үрп-адаттар, мындай практиканы, жетик эмес мыйзамдык база жана жарандык абалдын актыларын каттоо улуттук системасынын абалы. Эрте курактагы нике көпчүлүк учурда кыздардын өнүгүүсүнө терс таасирин тийгизет, эрте кош бойлуулук жана социалдык бөлүү, мектепте окуусуна тоскоолдук кылып, мансаптык жана кесиптик өсүү мүмкүнчүлүгү чектелет. Ал ошондой эле ал жана анын өнөктөшү ортосунда жаш курагынын олуттуу айырмасын болжолдонуп, анын таасиринин андан ары ажыратууга, жана өнөктөшү тарабынан зомбулугуна олуттуу тобокелдикке дуушарлап, жыныстык жол менен берилүүчү ооруларга, коргоо жоктугуна өбөлгө түзөт. Аялынын сабалашуусуна карата мамиле сексуалдык өнөктөшкө карата зомбулуктун социалдык алгылыктуулугунун көрсөткүчү болуп саналат. Аялын зомбулуктоо кыздар арасында жактоосу никедеги кыздардын зомбулукка кабылганда жардам алуу үчүн кайрылуусу, никеде эмес кыздардын – ден-соолугун аныктоосу жана оңдоосу, тең укуктуу мамилелерди түзүүсү кыйын болот. Кыз-өспүрүмдөр туш болуп жаткан кодулоонун эң жайылган түрү болуп, жыныстык белгиси боюнча басмырлоо саналат. Ошол эле учурда, ал жеке жашоосу, ошондой эле коомдук-экономикалык өнүгүүсү үчүн узак жана олуттуу кесепеттерге алып келет. Көпчүлүк аймактарда балдар эмгегине кыздарды жана балдарды тартуу мүмкүндүгү бирдей болсо да, жынысы алардын ишинин түрүн аныктайт, ошол эле учурда кыздар көбүнчө үй-жумушу менен алектенишет.

Бала кезинде никеге туруу, ТӨМ 5.3.1

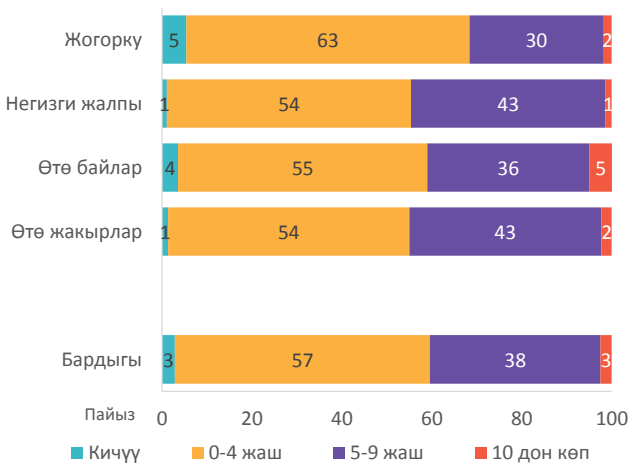
Никеге биринчи жолу турган, 20-24 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү:
15 жашка чыкканга чейин жана 18 жаш курагына чыкканга чейин

Коопсуздук, ТӨМ 16.1.4, жашаган жери жана жаш курагына бөлүү

Сутканын түнкү мезгилинде өз районунда бара жатып, өзүн коопсуздукта сезген 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

Жубайлар арасындагы жаш курактагы айырма

Күйөөсү же өнөктөшү менен жаш курагындагы айырмага ылайык азыркы учурда расмий (эмес) никеде турган 15-19 жана 20-24 жаш курагындагы аялдардын пайыздык бөлүштүрүү.

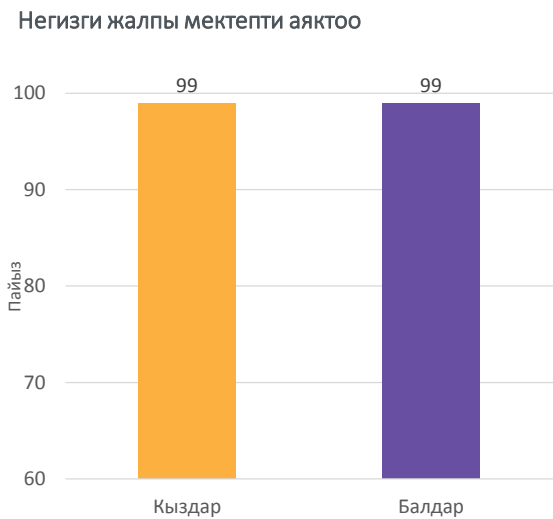
Үй-бүлөлүк зомбулукка мамилеси

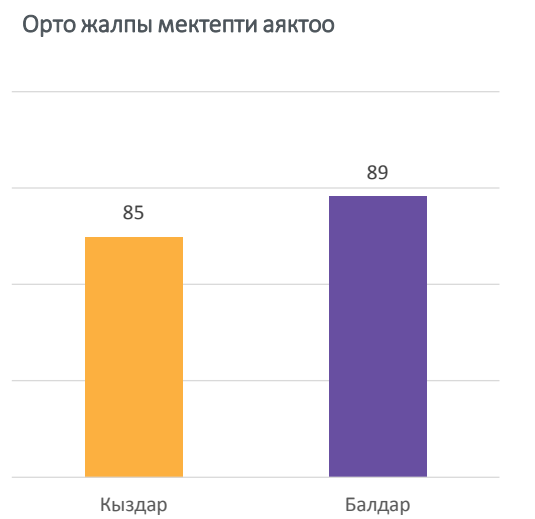
Күйөөсү аялын чабууга же урууга төмөнкү себептердин биринен улам боло тургандыгын билдирген 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү: (1) эгерде ал айтпай туруп, үйдөн чыга турган болсо, (2) эгерде ал балдарын карабаса, (3) эгерде ал каршылык көрсөтсө, (4) эгерде ал жыныстык катыштан баш тартса, (5) эгерде анын тамагы күйүп кетсе.

Ар бир өспүрүм окуйт: өмүрүнүн экинчи он жылы

Орто билим берүү мекемелерине катышуу көрсөткүчүнүн өсүшүнө карабастан, ал башталгыч билим берүү көрсөткүчүнөн артта калууда. Орто мектептеги гендердик теңсиздик кыздар үчүн кыйындык жаратып, ошондой эле ал башталгыч класстын окуучулары үчүн мүнөздүү болгондон айырмаланып, кеңири алкактарда жана көптөгөн өлкөлөрдө байкалат. Ошол эле учурда кыздардын орто билим алуусун өнүктүрүү абдан прогрессивдүү стратегияларынын бири болуп саналат, буга өлкө каражат сала алат. Орто билим алуу кыздар жана коом үчүн олуттуу оң натыйжалар алып келет: кирешенин жалпы көлөмүн жашоонун учурунда жогорулатуудан жана улуттук өсүш темпинен баштап, эрте курактагы никенин санын азайтууга, өсүштүн кармалыш учурларына, балдардын жана энелердин төрөт учурундагы өлүмүнө чейин.

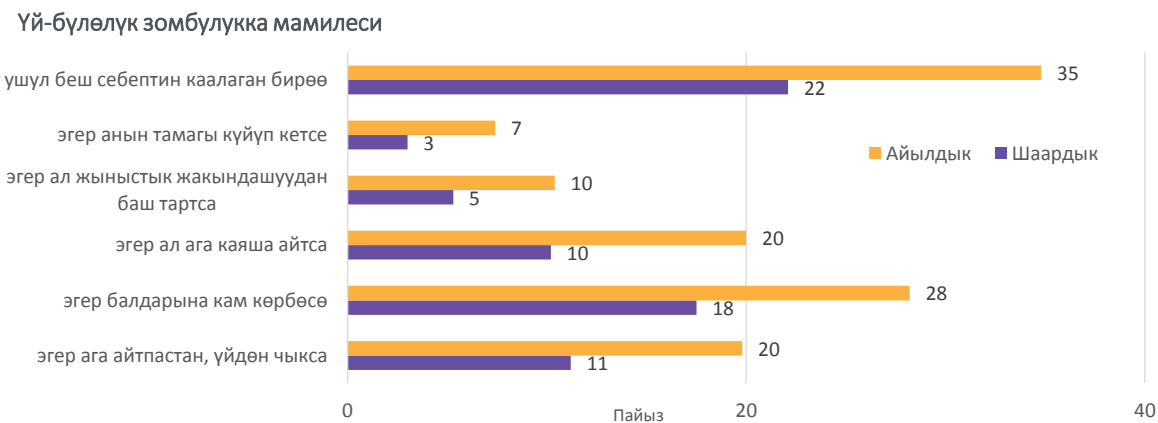

Негизги жалпы мектепти аяктаган, акыркы класска баруунун жазылган жаш курагына караганда 3-5 жашка көп жаштагы балдардын пайыздык үлүшү:жынысы боюнча

Орто жалпы мектепти аяктаган, акыркы класска баруунун жазылган жаш курагына караганда 3-5 жашка көп жаштагы балдардын пайыздык үлүшү:жынысы боюнча

Бой жеткен мезгилдеги гендерлик теңдик

Күйөөсү аялын чабууга же урууга төмөнкү себептердин биринен улам боло тургандыгын билдирген 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү: (1) эгерде ал айтпай туруп, үйдөн чыга турган болсо, (2) эгерде ал балдарын карабаса, (3) эгерде ал каршылык көрсөтсө, (4) эгерде ал жыныстык катыштан баш тартса, (5) эгерде анын тамагы күйүп кетсе.

Жашап кетүү жана гүлдөп өнүгүү үчүн бардык балдарга чоңдор тарабынан кам көрүү жана колдоо керек. Камкордук жана колдоону гендердик теңдикти алга илгерилетүү жана гендердик тоскоолдуктарды төмөндөтүү менен бир топ жакшыртса болот, бул маанилүү максат. Гендердик тоскоолдуктар бул - маалыматтардын, билимдердин, технологиялардын, ресурстардын, аялдардын жана кыздардын коопсуздугун жана мобилдүүлүгүн кемчилиги, ошондой эле эмгектин гендердик бөлүнүсү жана гендердик ченемдер болуп саналат. Мисалы, тыйуу ченемдердин айынан эненин жетишсиз мобилдүүлүгү же транспорт каражаттарынын болбогондугу төрөлүү каттоого, талаптагыдай тамактанууга жана баланын башка жетишкендиктерине тоскоолдук жаратышы мүмкүн. Гендердик ченемдерди эркектер жана аялдар катнаштары жана алардын жүрүм-турум моделдери бөлүгүндө улут аралык ченемдерге келтирүү алардын өнөктөшүнө зомбулукка жана балдарды дене жазалоого карата көз караштарга, ошондой эле бейпилдикти субъективдүү кабылууна, анын ичинде өмүргө канааттануусуна жана келечегинен күтүүсүнө таасир этиши мүмкүн.

Бой жеткен мезгилдеги гендерлик теңдик

Билимге маалыматка жана технологияларга жетүү

15-49 жаш курагындагы сабаттуу аялдардын пайыздык үлүшү

Жумасына минимум бир жолу газета же журнал окуган, радио уккан жана телевизор көргөн 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

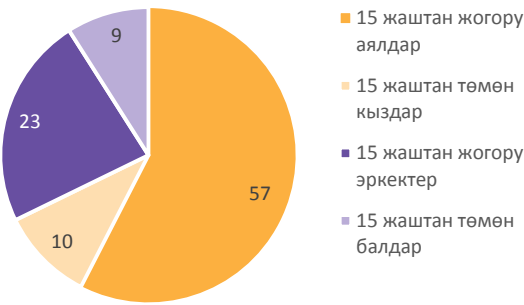
Интернетти колдонуу: ТӨМ 17.8.1

Акыркы 3 айда Интернетти колдонгон 15-49 жаш курагындагы аялдардын пайыздык үлүшү

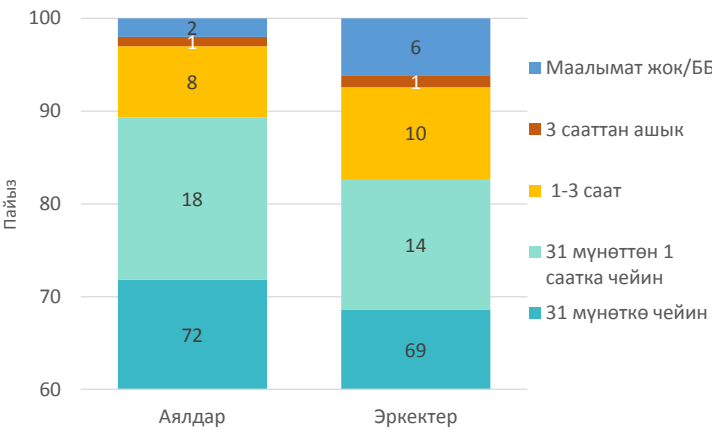
Үй иштерине кеткен убакыт: суу менен камсыз кылуу

Сууну ким алып келет?

Үй чарбасына колдонулган ичүүчү сууну алган адамдар боюнча бөлүштүрүү

Суу алып келүү жумшалган убакыт

үй чарбасынын ичүүчү сунунун булагы үй чарбасынын аймагында болбогон үй чарбаларын Суу алган адам адатта ага сарптаган орточо убактысы

Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик сурамжылоо (КККИ) «Кыргызстан, 2018» глобалдык КККИ программасынын алкагында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан 2018-жылы жүргүзүлгөн. Техникалык колдоо Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду тарабынан ЮНИСЕФтин, ЮСАИДдин жана БУУнун калк жаатындагы ЮНФПА фондунун мамлекеттик каржылоосу жана финансылык колдоосу менен көрсөтүлгөн.

Бул серептин максаты, КККИ Кыргызстан, 2018 Гендердик теңдик боюнча кээ бир жыйынтыктарын жайылтуу. Серепте көрсөтүлгөн маалыматты Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө CS.3, TC.8.1, TC.10.1, TC.11.1, PR.1.1, PR.2.1, LN.1.2, LN.2.3, LN.2.4, LN.2.6, LN.2.7, TM.3.1, TM.3.2, TM.3.3, TM.3.4, TM.2.3W, TM.11.1W, SR.10.1W, SR.4.1W, SR.4.3, SR.6.1W, PR.8.1W, PR.2.2, PR.5.1, PR.5.3, EQ.3.1W, PR.7.1W, EQ.5.1W, SR.9.3.W, EQ.2.1W, WS.4.1, WS.4.2, WS.1.3 жана WS.1.4 таблицаларынан

таба аласыздар. Башка статистикалык серептерди, ушул Сурамжылоонун жыйынтыгы жөнүндө баяндаманы жана башка баяндамаларды mics.unicef.org/surveys сайтынан тапсаңыз болот.

Кыргызстан
Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик изилдөө
2018